

Περιεχόμενα

Εισαγωγή	3
Βασικοί αριθμοί	4
Μεθοδολογία.....	5
Διδαλώςδεις διαδικασίες για απαραίτητα έγγραφα	7
Άδεια διαμονής (ΑΔΕΤ)	8
Πρώτο στάδιο: Απόφαση της Υπηρεσίας Ασύλου	9
Δεύτερο στάδιο: Ραντεβού στην Ελληνική Αστυνομία & δακτυλοσκόπηση.....	15
Τρίτο στάδιο: Παραλαβή ΑΔΕΤ από την Υπηρεσία Ασύλου	18
Αντικατάσταση απολεσθέντων εγγράφων	19
Ανάκτηση παρακρατηθέντων εγγράφων από άλλο κράτος μέλος	19
Αδύνατη πρόσβαση σε δικαιώματα χωρίς την κατοχή ενεργής ΑΔΕΤ	21
Ταξιδιωτικό έγγραφο (TDV)	25
Χορήγηση TDV	26
Ανανέωση TDV	27
Φορολογικά και οικονομικά έγγραφα.....	30
Αποδεικτικό διεύθυνσης κατοικίας	30
Αριθμός Φορολογικού Μητρώου (ΑΦΜ).....	31
Κλειδάρημος TAXISnet.....	34
Εθνικό Μητρώο Επικοινωνίας (ΕΜΕΠ)	34
Τραπεζικός λογαριασμός.....	35
Εκκαθαριστικό σημείωμα.....	36
Ασφαλιστικά έγγραφα.....	36
Αριθμός Μητρώου Κοινωνικής Ασφάλισης (ΑΜΚΑ).....	36
Αριθμός Μητρώου Ασφαλισμένου (ΑΜΑ).....	43
Δελτίο ανεργίας	44
Κοινωνική πρόνοια	45
Απουσία στήριξης για τη μετάβαση στην κοινωνική πρόνοια	45
Αποκλεισμός από την πλειοψηφία των επιδομάτων	45
Λοιπά επιδόματα χωρίς προαπαιτούμενο χρόνο διαμονής	47
Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα (ΕΕΕ)	47
Επιδόματα αναπηρίας	48
Στέγαση	49
Πρόγραμμα HELIOS+	50
Προϋποθέσεις και απαιτούμενα δικαιολογητικά.....	50
Δυναμικότητα και στατιστικά στοιχεία	51

Υπηρεσίες υποστήριξης της στέγασης και πρόσθετα δικαιολογητικά	52
Έλλειψη πρόσβασης σε στέγη	53
Εξώσεις από καμψ & άρνηση φιλοξενίας αναγνωρισμένων προσφύγων	53
Ξενώνες αστέγων	55
Αστεγία και επισφαλείς συνθήκες διαβίωσης	58
Απασχόληση	60
Ιατροφαρμακευτική περίθαλψη	61
Τυπικές προϋποθέσεις πρόσβασης	61
Πρακτικά εμπόδια στην πρόσβαση	64
Υποστήριξη της πρόσβασης σε δικαιώματα	66
Ενημέρωση & συνδρομή.....	66
Ελλιπής και ανακριβής πληροφόρηση κατά τη χορήγηση καθεστώτος	66
Έλλειψη ενημέρωσης κατά την επιστροφή στην Ελλάδα	67
Περιορισμένη πρόσβαση σε δημόσιες υπηρεσίες	68
Helpdesk κοινωνικής ένταξης	69
Κέντρα Ένταξης Μεταναστών (ΚΕΜ)	70
Απουσία αποτελεσματικών ένδικων βοηθημάτων	71

Εισαγωγή*

Πάγια εμπόδια για την αξιοπρεπή διαβίωση των αναγνωρισμένων προσφύγων στην Ελλάδα αποτελούν η δαιδαλώδης γραφειοκρατική διαδικασία για την κράτηση απαραίτητων εγγράφων, η έλλειψη στέγης και οι περιορισμοί στην πρόσβαση στην υγεία και σε άλλες στοιχειώδεις υπηρεσίες. Τα παραπάνω αποτελούν χρόνια και σύνθετα ζητήματα, τα οποία καταγράφονται ετησίως στην έκθεση της Υποστήριξης Προσφύγων στο Αιγαίο (RSA) και του Ιδρύματος PRO ASYL.

Τα δικαιώματα και ευεργετήματα που συνδέονται με το καθεστώς διεθνούς προστασίας στην Ελλάδα κατοχυρώνονται στη Σύμβαση της Γενεύης του 1951 για το καθεστώς των προσφύγων, στην Οδηγία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) για την αναγνώριση¹ και στο εθνικό δίκαιο.²

Η διασφάλισή τους απαιτεί εκτεταμένες διαδικασίες αρμοδιότητας διαφορετικών τομέων της κυβέρνησης και δη έξι διαφορετικών υπουργείων. Διαφορετικές δημόσιες υπηρεσίες, υπαγόμενες σε διακριτά υπουργεία, μπορεί να εμπλέκονται στην ίδια διοικητική διαδικασία. Για παράδειγμα, αρμοδιότητα για τη χορήγηση της **Αδειας Διαμονής** έχουν τόσο η Υπηρεσία Ασύλου του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου όσο και η Ελληνική Αστυνομία του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη. Οι δύο αρχές διατυπώνουν διαφορετικές απόψεις ως προς τα αίτια των χρόνιων καθυστερήσεων στην ανανέωση των αδειών διαμονής, όπως περιγράφεται παρακάτω. Αρμόδιες αρχές για τον Αριθμό Μητρώου Κοινωνικής Ασφάλισης (**ΑΜΚΑ**) ορίζονται τόσο το Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου όσο και τα Κέντρα Εξυπηρέτησης Πολιτών (ΚΕΠ) και ο Ενιαίος Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης (ΕΦΚΑ), υπαγόμενος στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, χωρίς να έχουν κατανεμηθεί κατά τρόπο σαφή μέχρι σήμερα οι επί μέρους αρμοδιότητές τους και με συχνά φαινόμενα παραπομπής των ανθρώπων από τη μία υπηρεσία στην άλλη.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει υπογραμμίσει, στον διάλογό της με τις ελληνικές αρχές, την ανάγκη «καθιέρωσης ενός πλαισίου απρόσκοπτης συνεργασίας και επικοινωνίας μεταξύ των διαφόρων κυβερνητικών τμημάτων και υπουργείων, για τη διασφάλιση μίας ενιαίας και συνεκτικής προσέγγισης της διαδικασίας ένταξης».³ Η Ελληνική Κυβέρνηση ίδρυσε το 2024 μία Ομάδα Δράσης

* Η παρούσα έκθεση συντάχθηκε από τον Μίνω Μουζουράκη, Δικηγόρο και Υπεύθυνο Προάσπισης Δικαιωμάτων της Υποστήριξης Προσφύγων στο Αιγαίο (RSA). Η RSA ευχαριστεί τις οργανώσεις Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες (ΕΣΠ), SolidarityNow και Meraki Humanitarian Support για τη συνεισφορά τους στις ερωτήσεις που απευθύναμε στο πλαίσιο της παρούσας έρευνας. Ιδιαίτερες ευχαριστίες στη Μαριάντζελα Ψυρράκη, Κοινωνική Λειτουργό του Meraki Humanitarian Support, για τη συμβολή στην υποστήριξη της έρευνας.

¹ Οδηγία 2011/95/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 2011, σχετικά με τις απαιτήσεις για την αναγνώριση των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας, για ένα ενιαίο καθεστώς για τους πρόσφυγες ή για τα άτομα που δικαιούνται επικουρική προστασία και για το περιεχόμενο της παρεχόμενης προστασίας (αναδιτύπωση) [2011] Επίσημη Εφημερίδα ΕΕ L 337/9.

² Άρθρα 19 επ. Κώδικα Ασύλου, Ν 4939/2022, ΦΕΚ Α' 111/10.06.2022.

³ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Επιστολή στον Υπουργό Επικρατείας, Ares(2023)8268343, 4 Δεκεμβρίου 2023, 9.

για την ένταξη,⁴ η οποία, όμως, δεν φαίνεται να έχει συμβάλει στην αντιμετώπιση των χρόνιων προσκομμάτων στην πρόσβαση των αναγνωρισμένων προσφύγων σε έγγραφα και κοινωνικά δικαιώματα, που απορρέουν από το καθεστώς τους και είναι απαραίτητα για την αξιοπρεπή διαβίωσή τους στην Ελλάδα.

Παρά τα συνεχή, χρόνια προσκόμματα που καταγράφονται ετησίως στην έκθεσή μας, το ελληνικό κράτος εμμένει σε μία πολιτική που απαιτεί άμεση αυτονομία και αυτάρκεια από τις/τους δικαιούχους διεθνούς προστασίας. Τα άτομα αυτά εξακολουθούν να καλούνται να εγκαταλείψουν τις θέσεις φιλοξενίας στα καμπς όπου διέμεναν κατά τη διάρκεια της διαδικασίας ασύλου, εντός 30 ημερών από τη χορήγηση ασύλου. Οι υλικές συνθήκες υποδοχής διακόπτονται αμέσως μόλις εκδοθεί θετική απόφαση ασύλου.

Το 2025, μάλιστα, συνεχίστηκε η σχεδόν πλήρης αναστολή στοιχειωδών υπηρεσιών στο σύστημα υποδοχής για τις/τους πρόσφυγες που ζητούν άσυλο στην Ελλάδα. Μεταξύ αυτών η απουσία κρατικών υπηρεσιών διερμηνείας από τα προσφυγικά καμπς και τις αρχές ασύλου, με κάλυψη των αναγκών διερμηνείας αποκλειστικά από τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό για το Άσυλο (EUAA), οι συστηματικές ελλείψεις σε ιατρικό και ψυχοκοινωνικό προσωπικό στα καμπς, η διαρκής έλλειψη υπηρεσιών μεταφορών για τη διασύνδεση των καμπς με τα αστικά κέντρα, αλλά και η πλήρης διακοπή του μηνιαίου οικονομικού βοηθήματος σε αιτούσες/ούντες άσυλο το τελευταίο δωδεκάμηνο. Οι ανεπάρκειες του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου στον βιώσιμο σχεδιασμό προγραμμάτων και στη διαχείριση χρηματοδοτήσεων αποτελούν πλέον διαρκές πρόβλημα στο σύστημα ασύλου και πάγια πηγή ανησυχίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.⁵

Βασικοί αριθμοί

Πάνω από 167.000 άνθρωποι έχουν λάβει διεθνή προστασία στην Ελλάδα από το 2020 ως το 2025. Μόνο το περασμένο έτος, χορηγήθηκε καθεστώς διεθνούς προστασίας σε 27.181 ανθρώπους, ενώ το 2024 έλαβαν καθεστώς διεθνούς προστασίας 40.237 άνθρωποι.

Οι ελληνικές αρχές δεν τηρούν στατιστικά στοιχεία για τον αριθμό των αναγνωρισμένων προσφύγων⁶ και κατόχων προσωρινής προστασίας που ζουν στη χώρα. Στα τέλη του 2025, ήταν ενεργές 96.438 **Άδειες Διαμονής** διεθνούς προστασίας της Υπηρεσίας Ασύλου, ενώ εκκρεμούσε η έκδοση ακόμη 19.398 αρχικών αδειών.⁷ Ήταν επίσης ενεργές 38.138 άδειες διαμονής προσωρινής προστασίας.

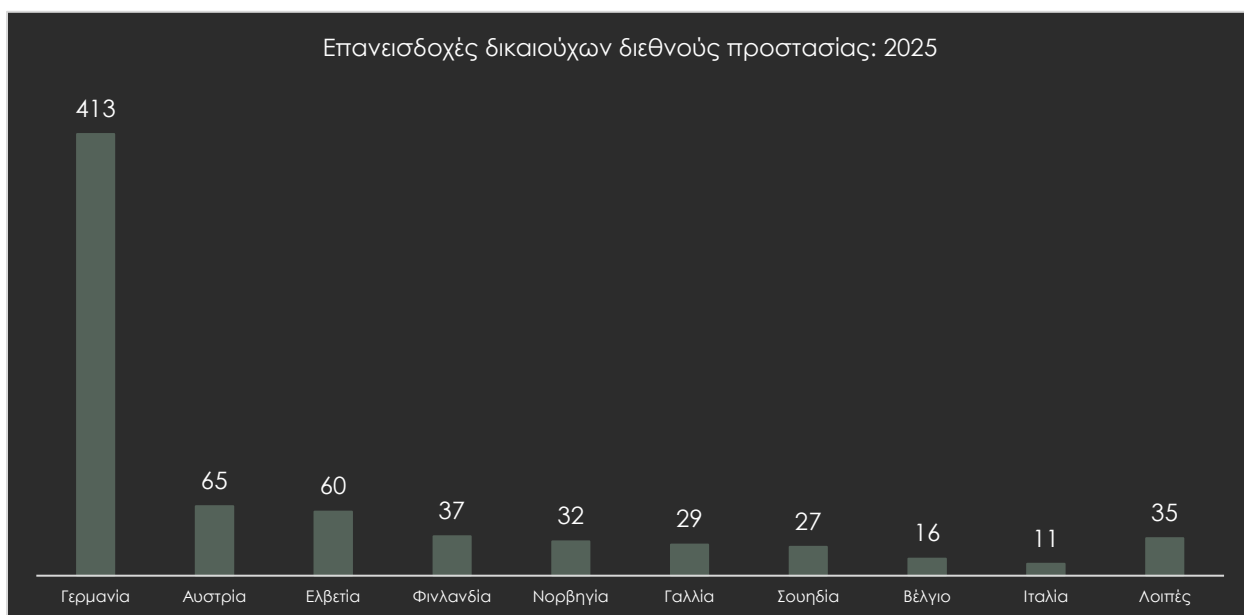
⁴ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, «Task Force on migrant integration launched in Greece», 28 Μαΐου 2024, διαθέσιμο [εδώ](#).

⁵ Ενδεικτικά, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ηλεκτρονική αλληλογραφία: «Meeting between DG Gminder / Greek Minister for Migration and Asylum», Ares(2025)357776, 2 Οκτωβρίου 2025, *Mission Report – Visit of HOME DG Gminder to Greece 8-9 September 2025*, Ares(2025)9223739, 9 Σεπτεμβρίου 2025, *Mission Report: Technical visit to Samos and Athens – September 2024*, Ares(2024)6443981, 11 Σεπτεμβρίου 2024.

⁶ Στην παρούσα έκθεση, οι όροι «αναγνωρισμένη/ος πρόσφυγας» ή «δικαιούχος διεθνούς προστασίας» περιγράφουν τους κατόχους προσφυγικού καθεστώτος και επικουρικής προστασίας.

⁷ Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου, Απάντηση σε κοινοβουλευτική ερώτηση, 24207/2026, 6 Φεβρουαρίου 2026, διαθέσιμο [εδώ](#).

Τα συστημικά εμπόδια στην πρόσβαση των αναγνωρισμένων προσφύγων σε απαραίτητα έγγραφα και στοιχειώδη δικαιώματα επιτείνονται έτι περαιτέρω ενόψει της σημαντικής αύξησης των απελάσεων αναγνωρισμένων προσφύγων στην Ελλάδα από άλλα κράτη μέλη της ΕΕ και του Χώρου Σένγκεν,⁸ λόγω του καθεστώτος προστασίας που διατηρούν στη χώρα. Μόνο το περασμένο έτος, η Ελλάδα έλαβε 9.179 αιτήματα επανεισδοχής αναγνωρισμένων προσφύγων από άλλα ευρωπαϊκά κράτη, αριθμό υπερτριπλάσιο σε σχέση με 2.468 αιτήματα το 2024. Τα περισσότερα αιτήματα προήλθαν από τη Γερμανία, για την οποία η Ελληνική Αστυνομία αναφέρει αύξηση των αιτημάτων κατά 555% μεταξύ 2024 και 2025. Σημειώνουμε ότι στα αιτήματα αυτά δεν συμπεριλαμβάνονται οι υποθέσεις του Κανονισμού του Δουβλίνου, που ανθρώπους που έχουν εισέλθει ή ζητήσει άσυλο στην Ελλάδα, χωρίς όμως να έχουν λάβει καθεστώς διεθνούς προστασίας.

Πηγή: Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη, Κοινοβουλευτικός έλεγχος, 27 Ιαν 2026, [εδώ](#)

Το 2025 απελάθηκαν στην Ελλάδα 725 αναγνωρισμένες/οι πρόσφυγες, μεταξύ των οποίων και οικογένειες με παιδιά, σημειώνοντας αισθητή αύξηση σε σχέση με το σύνολο 390 ατόμων που απελάθηκαν το 2024. Στις επανεισδοχές αυτές δεν συγκαταλέγονται οι περιπτώσεις ανθρώπων που αποχώρησαν οικειοθελώς από άλλα κράτη και γύρισαν στην Ελλάδα, αφότου απορρίφθηκε η αίτηση ασύλου τους εκεί ή/και έλαβαν απόφαση επιστροφής.

Μεθοδολογία

Στην παρούσα ετήσια έκθεση της RSA και του Ιδρύματος PRO ASYL, καταγράφονται οι διαδικασίες και τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι αναγνωρισμένες/οι πρόσφυγες που βρίσκονται στην Ελλάδα ή επιστρέφονται σε αυτή από άλλα ευρωπαϊκά κράτη, στην πρόσβασή τους σε μία σειρά από **Απαραίτητα Έγγραφα** και στοιχειώδη δικαιώματα για την αξιοπρεπή διαβίωσή τους, όπως η

⁸ RSA, Στατιστικά για τους αναγνωρισμένους πρόσφυγες το 2025, 23 Μαρτίου 2026, διαθέσιμο [εδώ](#).

Στέγαση, η Ιατροφαρμακευτική Περίθαλψη και η Κοινωνική Πρόνοια.⁹ Αναλύεται, επίσης, το ελλιπές πλαίσιο της **Ενημέρωσης & Συνδρομής** των ανθρώπων στη διεκδίκηση των δικαιωμάτων τους από τις αρμόδιες αρχές και υπηρεσίες.

Οι παρατηρήσεις της έκθεσης στηρίζονται, αφενός, στη νομική δραστηριότητα και κοινωνική υποστήριξη της RSA, η οποία έχει υποστηρίξει τουλάχιστον 50 ανθρώπους με καθεστώς προστασίας στην Ελλάδα που απελάθηκαν ή επέστρεψαν στη χώρα από άλλα ευρωπαϊκά κράτη, από τις αρχές του 2025 μέχρι σήμερα. Τα κυριότερα χαρακτηριστικά των υποθέσεων αυτών έχουν ως εξής:

Υποθέσεις RSA με υποστήριξη επιστροφιστών/έντων στην Ελλάδα από 1 Ιαν 2025 μέχρι σήμερα					
Ανα χώρα καταγωγής		Ανά χώρα επιστροφής		Ανά πληθυσμιακή ομάδα	
Αφγανιστάν	34	Γερμανία	35	Άνδρες	35
Παλαιστίνη	5	Ελβετία	11	Γυναίκες	9
Συρία	4	Σουηδία	2	Παιδιά	6
Λοιπές	7	Ολλανδία	2		

Η έκθεση στηρίζεται επίσης σε παρατηρήσεις και ευρήματα ποιοτικής έρευνας που διεξήχθη μέσω ερωτηματολογίου προς φορείς της κοινωνίας των πολιτών που έρχονται σε επαφή με δικαιούχους διεθνούς προστασίας που απελαύνονται ή επιστρέφουν στην Ελλάδα από άλλες χώρες, καθώς και σε έρευνα δημοσίων πηγών πληροφοριών, μεταξύ των οποίων επίκαιρα στατιστικά στοιχεία των ελληνικών αρχών και έγγραφα των ενωσιακών θεσμών τα οποία μας χορηγήθηκαν κατόπιν αιτήματος πρόσβασης.

⁹ Δεν περιλαμβάνεται ανάλυση της πρόσβασης σε δικαιώματα όπως η οικογενειακή επανένωση. Για το συγκεκριμένο ζήτημα, Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, *Family reunification of recognised refugees in Greece*, Ιούλιος 2025, διαθέσιμο [εδώ](#).

Δαιδαλώδεις διαδικασίες για απαραίτητα έγγραφα

Απαραίτητη προϋπόθεση για την πρόσβαση των αναγνωρισμένων προσφύγων σε βασικά δικαιώματα και για τις συναλλαγές τους με τις δημόσιες υπηρεσίες είναι η κατοχή μίας σειράς από δικαιολογητικά έγγραφα, τα οποία εκδίδονται με μέριμνα διαφορετικών αρχών της χώρας.

Οι επί μέρους διαδικασίες ορίζονται σε διακριτά νομοθετικά κείμενα, τα οποία προβλέπουν τα απαραίτητα δικαιολογητικά που πρέπει να προσκομίζονται για την έκδοση ή κτήση κάθε εγγράφου. Στην πράξη, όμως, η Διοίκηση τείνει να χρησιμοποιεί και επικαλείται οδηγίες, συχνά αδημοσίευτες και μη κοινοποιούμενες στις/στους ενδιαφερόμενες/ους, που αποκλίνουν από όσα ορίζει ο νόμος. Ενδεικτικά πρόσφατα παραδείγματα εσωτερικών οδηγιών, οι οποίες δεν γνωστοποιούνται ούτε κατόπιν αιτήματος, απαντώνται στην **Ανάκτηση Παρακρατηθέντων Εγγράφων** άδειας διαμονής ή ταξιδιωτικού εγγράφου από άλλο κράτος, στην παραλαβή αιτήσεων ανανέωσης **Άδειας Διαμονής**, καθώς και στην έκδοση Αριθμού Μητρώου Ασφαλισμένου (**ΑΜΑ**).

Πέρα από σύνθετη, η διαδικασία κτήσης των απαραίτητων εγγράφων για τη διαβίωση και τη συμμετοχή στον δημόσιο βίο στην Ελλάδα είναι ενίοτε και αδιέξοδη («Δίλημμα catch 22»), καθώς η έκδοση ενός εγγράφου μπορεί να προϋποθέτει την κατοχή άλλου εγγράφου ή την πλήρωση προϋπόθεσης που δεν μπορεί αντικειμενικά να ισχύει. Για παράδειγμα:

- ❖ Η επικαιροποίηση των στοιχείων ενός ατόμου στο φορολογικό μητρώο της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ) διεξάγεται διαδικτυακά και προϋποθέτει την κατοχή **Κλειδαριθμού TAXISnet**. Για να εκδοθεί κλειδαριθμός, ωστόσο, πρέπει πρώτα να έχει διενεργηθεί επικαιροποίηση των στοιχείων του ατόμου στο μητρώο της ΑΑΔΕ.
- ❖ Για να αποκτήσουν **Δελτίο Ανεργίας** από τη Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης (ΔΥΠΑ), οι αναγνωρισμένες/οι πρόσφυγες με αναπηρία πρέπει να έχουν λάβει **Πιστοποίηση Αναπηρίας** για να καταχωρηθούν ως άνεργα άτομα με αναπηρία. Για να ζητήσουν, όμως, πιστοποίηση αναπηρίας, πρέπει να έχουν **Ενεργό ΑΜΚΑ**, για τον οποίο αποτελεί προαπαιτούμενο η εξασφάλιση νόμιμης **Απασχόλησης** και η προσκόμιση σύμβασης εργασίας ή βεβαίωσης πρόσληψης από εργοδότη.
- ❖ Προαπαιτούμενο για την εγγραφή στο ενταξιακό **Πρόγραμμα HELIOS+** είναι, μεταξύ άλλων, η κατοχή **Δελτίου Ανεργίας**, αλλά για την επιδότηση ενοικίου, τη μόνη οικονομική υποστήριξη που δύναται να παρέχει το πρόγραμμα, πρέπει οι ωφελούμενες/οι να έχουν ήδη μισθώσει κατοικία με ιδίους πόρους.
- ❖ Για να απογραφούν στον ΕΦΚΑ και να λάβουν **ΑΜΑ** ώστε να ξεκινήσουν να εργάζονται, οι πρόσφυγες πρέπει να έχουν ήδη βρει στέγη, για να μπορούν να προσκομίσουν **Αποδεικτικό Διεύθυνσης Κατοικίας**.

Κατά την εμπειρία μας, δεν προκύπτουν ενδείξεις προνομιακής μεταχείρισης συγκεκριμένης εθνικότητας ή γλωσσικής ομάδας στη διαδικασία χορήγησης των διαφορετικών εγγράφων που

απαιτούνται για τη συμμετοχή στον δημόσιο βίο της χώρας. Παρακάτω αναλύουμε τις προϋποθέσεις και την πρακτική για την έκδοση των επί μέρους στοιχειωδών εγγράφων.

Άδεια διαμονής (ΑΔΕΤ)

Σύμφωνα με τον επερχόμενο Κανονισμό της ΕΕ για την αναγνώριση, ο οποίος τίθεται σε εφαρμογή τον Ιούνιο του 2026, τα κράτη μέλη χορηγούν άδεια διαμονής στις/στους δικαιούχους διεθνούς προστασίας εντός 90 ημερών από την επίδοση θετικής απόφασης ασύλου.¹⁰ Η Υπηρεσία Ασύλου ήδη αναγνωρίζει ότι η συμμόρφωση με την προθεσμία αυτή απαιτεί ενίσχυση της οργανωτικής λειτουργίας των ελληνικών αρχών,¹¹ δεχόμενη ότι δεν μπορεί να αντεπεξέλθει στις προθεσμίες με την παρούσα οργανωτική δομή της.

Στην Ελλάδα, η Άδεια Διαμονής Ενιαίου Τύπου (ΑΔΕΤ) έχει τριετή ισχύ για τις/τους κατόχους προσφυγικού καθεστώτος και μονοετή ισχύ για τις/τους δικαιούχους επικουρικής προστασίας.¹² Η κατοχή ΑΔΕΤ σε ισχύ είναι προαπαιτούμενο για μία σειρά από ενέργειες, όπως η απόδοση και διατήρηση του **ΑΜΚΑ**, η δημιουργία **Τραπεζικού Λογαριασμού**, η πρόσβαση στην **Απασχόληση**, η αίτηση και λήψη επιδομάτων **Κοινωνικής Πρόνοιας**, η μίσθωση κατοικίας, ακόμη και η κυκλοφορία εντός της ελληνικής επικράτειας. Όπως επισημαίνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, «*Η έκδοση και ανανέωση των αδειών διαμονής είναι η αρχική και πρώτη διατύπωση, που λειτουργεί ως προϋπόθεση για άλλες, ωστόσο αποτελεί το πιο σημαντικό πρόσκομμα*».¹³

Αρμόδια αρχή για την έκδοση των αδειών διαμονής σε δικαιούχους διεθνούς προστασίας που έλαβαν καθεστώς από τα μέσα του 2013 και μετά είναι η Υπηρεσία Ασύλου, μολονότι ορισμένα στάδια της διαδικασίας ανατίθενται στην Ελληνική Αστυνομία:

¹⁰ Άρθρο 24 παρ. 2 Κανονισμού (ΕΕ) 2024/1347 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Μαΐου 2024, σχετικά με τις απαιτήσεις για την αναγνώριση των υπηκόων τρίτων χωρών ή των ανιθαγενών ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας, για ένα ενιαίο καθεστώς για τους πρόσφυγες ή για τα άτομα που δικαιούνται επικουρική προστασία και για το περιεχόμενο της παρεχόμενης προστασίας [2024] Επίσημη Εφημερίδα ΕΕ L 22.5.2024.

¹¹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ηλεκτρονική αλληλογραφία: «Meeting with GAS on 13 November», Ares(2025)4503310, 13 Νοεμβρίου 2024.

¹² Άρθρο 23 παρ. 1 Κώδικα Ασύλου.

¹³ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Επιστολή στον Υπουργό Επικρατείας, Ares(2023)8268343, 4 Δεκεμβρίου 2023, 10.

Πρώτο στάδιο: Απόφαση της Υπηρεσίας Ασύλου

Αρχική χορήγηση ΑΔΕΤ

Η διαδικασία χορήγησης ΑΔΕΤ σε δικαιούχους διεθνούς προστασίας ξεκινά με την έκδοση «Απόφασης ΑΔΕΤ» από την Υπηρεσία Ασύλου. Η απόφαση αυτή εκδίδεται από το Περιφερειακό Γραφείο Ασύλου (ΠΓΑ) ή το Αυτοτελές Κλιμάκιο Ασύλου (ΑΚΑ) που χορήγησε διεθνή προστασία στην/στον ενδιαφερόμενη/ο¹⁴ και συνιστά έγκριση της χορήγησης της άδειας διαμονής. Η απόφαση ασύλου αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση αλλά δεν αρκεί από μόνη της για την έκδοση της άδειας διαμονής.

Σύμφωνα με το κανονιστικό πλαίσιο για τις ΑΔΕΤ, η Απόφαση ΑΔΕΤ πρέπει να ενσωματώνεται στην απόφαση ασύλου που εκδίδει η Υπηρεσία Ασύλου ή η Αρχή Προσφυγών,¹⁵ ενώ εγκύκλιος του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου προβλέπει ότι σε κάθε περίπτωση επιδίδεται στην/στον δικαιούχο την ίδια ημέρα με την απόφαση ασύλου.¹⁶ Παρά τον ως άνω κανόνα, η Υπηρεσία Ασύλου εξακολουθεί να εκδίδει Αποφάσεις ΑΔΕΤ ως διακριτές διοικητικές πράξεις, τις οποίες επιδίδει στα ενδιαφερόμενα άτομα μαζί με την απόφαση έγκρισης της αίτησης ασύλου.

Ήδη στο στάδιο αυτό, ανακύπτουν σημαντικά διοικητικά εμπόδια, τα οποία παρακωλύουν την πρόσβαση των προσφύγων στη διαδικασία έκδοσης ΑΔΕΤ, όπως ελλείψεις στα τυπικά στοιχεία αποφάσεων της Υπηρεσίας Ασύλου ή σφάλματα σε στοιχεία της ταυτότητας των δικαιούχων, όπως το φύλο. Παράλληλα, πολλές από τις αποφάσεις ασύλου και Αποφάσεις ΑΔΕΤ της Υπηρεσίας Ασύλου που επιδίδονται με ηλεκτρονικά μέσα δεν φέρουν υπογραφή ούτε σφραγίδα, ή φέρουν ψηφιακή υπογραφή διαφορετικού υπαλλήλου από το όργανο που εξέδωσε την απόφαση, με αποτέλεσμα να μην γίνονται δεκτές ως δικαιολογητικά για την έκδοση ΑΔΕΤ. Το ζήτημα αυτό απαντάται ιδίως στις αποφάσεις που επιδίδονται με ηλεκτρονική αλληλογραφία, κατά πάγια πρακτική της Υπηρεσίας Ασύλου,¹⁷ ακόμη και για αιτούσες/ούντες άσυλο που διαμένουν σε καμπς του συστήματος υποδοχής και για τις/τους οποίους επιβάλλεται επίδοση των αποφάσεων διαζώσης.¹⁸ Τα παραπάνω ζητήματα μπορούν να δημιουργήσουν προσκόμματα στο **Δεύτερο Στάδιο** της διαδικασίας, όπως περιγράφεται παρακάτω.

Ζητήματα τοπικής αρμοδιότητας του εκδόντος γραφείου: Το ΠΓΑ ή ΑΚΑ της Υπηρεσίας Ασύλου που εκδίδει την Απόφαση ΑΔΕΤ και την απόφαση ασύλου πρέπει να αντιστοιχεί στην κατά τόπον αρμοδιότητα του Γραφείου Διαβατηρίων της Ελληνικής Αστυνομίας, το οποίο θα παραλάβει τα

¹⁴ Στη Διεύθυνση Αττικής της Υπηρεσίας Ασύλου εντάσσονται τρία ΠΓΑ και έξι ΑΚΑ στην Περιφέρεια Αττικής: άρθρο 29 ΠΔ 106/2020, ΦΕΚ Α' 255/23.12.2020, όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 10 ΠΔ 77/2022, ΦΕΚ Α' 212/17.11.2022.

¹⁵ Άρθρο 2 παρ. 1 και 3 ΚΥΑ 513542/2022, ΦΕΚ Β' 4763/12.09.2022.

¹⁶ Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου, Εγκύκλιος 68883/2023 – Εγκύκλιες οδηγίες σχετικά με την εφαρμογή της με αρ. 513542 Κοινής Υπουργικής Απόφασης (ΦΕΚ Β' 4763/12.09.2022) «Διαδικασία χορήγησης Άδειας Διαμονής Ενιαίου Τύπου στους δικαιούχους διεθνούς προστασίας», 31 Ιανουαρίου 2023, 2.

¹⁷ Βλ. π.χ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Updated Samos report*, Ares(2024)7041697, 5 Αυγούστου 2024, 2.

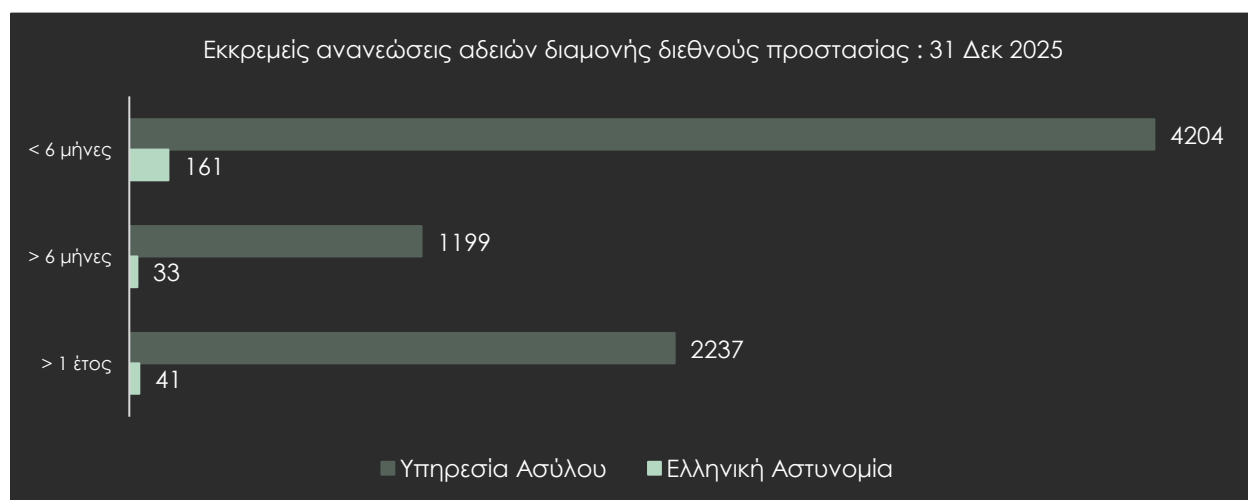
¹⁸ Το άρθρο 87 παρ. 4 του Κώδικα Ασύλου προβλέπει ότι η επίδοση αποφάσεων σε άτομα που διαμένουν στο σύστημα υποδοχής διενεργείται στη δομή φιλοξενίας τους. Η ρύθμιση απαγορεύει, επομένως, την επίδοση αποφάσεων μέσω ηλεκτρονικής αλληλογραφίας σε άτομα που διαμένουν σε καμπς: ΔΠρΘεσ ΑΔ6/2025, σκ. 7, ΔΠρΑΘ ΝΔ324/2024, σκ. 8, διαθέσιμο [εδώ](#).

δικαιολογητικά και εν συνεχεία θα μεριμνήσει για την εκτύπωση της ΑΔΕΤ, όπως περιγράφεται παρακάτω στο **Δεύτερο Στάδιο** της διαδικασίας. Για παράδειγμα, το Τμήμα Αλλοδαπών Αττικής (ΤΑΑ) είναι κατά τόπον αρμόδιο για τις υποθέσεις που υπάγονται στα ΠΓΑ και ΑΚΑ της Αττικής,¹⁹ όπου υποβάλλονται οι περισσότερες αιτήσεις για ΑΔΕΤ.²⁰ Σε αντίθετη περίπτωση, η Ελληνική Αστυνομία δεν δέχεται την αίτηση και η/ο δικαιούχος διεθνούς προστασίας πρέπει να απευθυνθεί εκ νέου σε κατά τόπον αρμόδιο ΠΓΑ ή ΑΚΑ, ώστε να παραλάβει ακριβή αντίγραφα της απόφασης ασύλου και της Απόφασης ΑΔΕΤ της/του, τα οποία θα φέρουν σφραγίδα του συγκεκριμένου γραφείου. Το ζήτημα αυτό παραμένει το 2026 και ανακύπτει συχνά στις περιπτώσεις των ανθρώπων που υποβάλλουν αίτηση ασύλου στα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου και αναγνωρίζονται ως πρόσφυγες αφότου έχουν μεταφερθεί σε καμπς της ενδοχώρας με μέριμνα των αρχών, συχνά, δε, με απόφαση του αρχικού ΠΓΑ η οποία τους επιδίδεται με ηλεκτρονικά μέσα και όχι στον τόπο διαμονής τους.

Περαιτέρω εμπόδια ανακύπτουν στην ειδικότερη περίπτωση των παιδιών που γεννιούνται στην Ελλάδα αφότου η οικογένειά τους έχει καταθέσει αίτηση ασύλου. Τα εν λόγω παιδιά καταγράφονται συχνά από την Υπηρεσία Ασύλου με διαφορετικό Αριθμό Υπόθεσης από τα μέλη της οικογένειάς τους, με αποτέλεσμα να δημιουργούνται μεγαλύτερες καθυστερήσεις και προσκόμματα στην έκδοση των ΑΔΕΤ για το σύνολο της οικογένειας.

Ανανέωση ΑΔΕΤ

Σύμφωνα με επίσημα στοιχεία που παρασχέθηκαν στον κοινοβουλευτικό έλεγχο, στα τέλη του 2025 εκκρεμούσαν 7.640 αιτήσεις ανανέωσης ΑΔΕΤ στην Υπηρεσία Ασύλου, εκ των οποίων 2.237 για διάστημα άνω του ενός έτους. Στην Ελληνική Αστυνομία εκκρεμούσαν 235 αιτήσεις ανανέωσης ΑΔΕΤ ατόμων που ζήτησαν άσυλο πριν την έναρξη λειτουργίας της Υπηρεσίας Ασύλου το 2013.

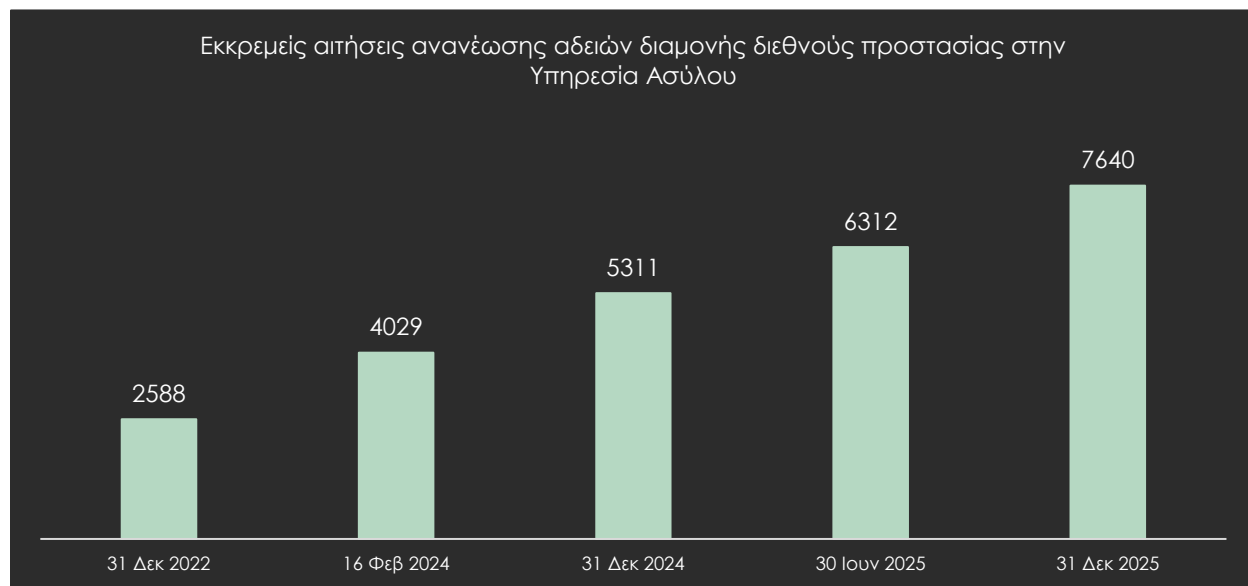

Πηγή: Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου, Κοινοβουλευτικός έλεγχος, 6 Φεβ 2026, [εδώ](#), Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη, Κοινοβουλευτικός έλεγχος, 27 Ιαν 2026, [εδώ](#)

¹⁹ Άρθρο 5 παρ. 1 ΚΥΑ 513542/2022.

²⁰ Ελληνική Αστυνομία, «Δικαιούχοι διεθνούς προστασίας – Επιστολή νομικών οργανώσεων», 1619/24/258242, 11 Δεκεμβρίου 2024, σκ. 1.

Τα επίσημα στοιχεία του κράτους καταδεικνύουν σημαντική σταδιακή αύξηση των εκκρεμών αιτήσεων ανανέωσης ΑΔΕΤ στην Υπηρεσία Ασύλου τα τελευταία χρόνια:

Πηγή: Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου, Κοινοβουλευτικός έλεγχος, 6 Φεβ 2026, [εδώ](#), RSA & Ίδρυμα PRO ASYL, [εδώ](#) και [εδώ](#)

Η Υπηρεσία Ασύλου έχει επισημάνει γενικότερα στους ενωσιακούς θεσμούς ότι «αντιμετωπίζει πολλαπλές παραιτήσεις προσωπικού» που επηρεάζουν τις δυνατότητές της.²¹ Σε πιο πρόσφατες τοποθετήσεις, αναφέρει ότι «Ο αριθμός των προσλήψεων από πλευράς τους το 2024 ήταν μηδενικός. Αντιθέτως, η Υπηρεσία Ασύλου έχασε προσωπικό που μετέβη σε άλλα Υπουργεία λόγω εσωτερικών διαγωνισμών».²²

Τρόπος υποβολής αίτησης: Για την ανανέωση της ΑΔΕΤ τους, οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας που έχουν λάβει καθεστώς από την Υπηρεσία Ασύλου υποβάλλουν «Αίτηση Ανανέωσης Άδειας Διαμονής» και ψηφιακή φωτογραφία μέσω μηνύματος ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στο αρμόδιο τμήμα της Υπηρεσίας Ασύλου, το ΑΚΑ Δικαιούχων Διεθνούς Προστασίας, το μόνο αρμόδιο κλιμάκιο για την παραλαβή και επεξεργασία αιτήσεων ανανέωσης ΑΔΕΤ που έχουν εκδοθεί από την Υπηρεσία Ασύλου.²³ Παρά τις χρόνιες δεσμεύσεις της Υπηρεσίας Ασύλου για τη δημιουργία ειδικής πλατφόρμας για την υποβολή αιτήσεων ανανέωσης ΑΔΕΤ,²⁴ οι αιτήσεις αυτές συνεχίζουν να υποβάλλονται μέσω μηνύματος ηλεκτρονικού ταχυδρομείου σε ειδική διεύθυνση του ΑΚΑ Δικαιούχων Διεθνούς Προστασίας: gas.residencepermits@migration.gov.gr.

²¹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ηλεκτρονική αλληλογραφία: «reception and asylum updates», Ares(2024)7852259, 12 Ιουλίου 2024.

²² Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ηλεκτρονική αλληλογραφία: «meeting with the GAS on 27 January», Ares(2025)4795018, 28 Ιανουαρίου 2025.

²³ Διαφορετική και πιο απαιτητική διαδικασία ακολουθείται στην περίπτωση των ατόμων που έχουν λάβει καθεστώς από την Ελληνική Αστυνομία πριν την έναρξη λειτουργίας της Υπηρεσίας Ασύλου το 2013.

²⁴ Υπηρεσία Ασύλου, «Ανανέωση Ταυτοποιητικών Εγγράφων Δικαιούχων Διεθνούς Προστασίας», 58515/2024, 16 Φεβρουαρίου 2024, 2.

Στο έντυπο της αίτησης ανανέωσης ΑΔΕΤ, συμπληρώνονται τα στοιχεία ταυτότητας της/του δικαιούχου, ο αριθμός της υπό ανανέωση ΑΔΕΤ, διεύθυνση κατοικίας στην Ελλάδα και στοιχεία επικοινωνίας, ήτοι τηλέφωνο και διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.

Μολονότι από τον Σεπτέμβριο του 2025 προβλέπεται ρητά στο νόμο ότι η υπηρεσία που παραλαμβάνει την αίτηση ανανέωσης ΑΔΕΤ χορηγεί «βεβαίωση κατάθεσης»,²⁵ το ΑΚΑ Δικαιούχων Διεθνούς Προστασίας εξακολουθεί μέχρι και σήμερα να μην αποστέλλει καμία επιβεβαίωση – ακόμη και αυτοματοποιημένη – της παραλαβής του μηνύματος ηλεκτρονικού ταχυδρομείου των δικαιούχων και της πρωτοκόλλησης της αίτησης ανανέωσης ΑΔΕΤ. Επομένως, οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας συνεχίζουν να μην ενημερώνονται για την παραλαβή της αίτησής τους. Μόνο κατόπιν σχετικής αίτησης, σε άλλο γραφείο της Υπηρεσίας Ασύλου, λαμβάνουν τη «βεβαίωση δικαιούχου» προσφυγικού καθεστώτος ή επικουρικής προστασίας στην οποία αναφέρεται η υποβολή της αίτησης ανανέωσης.

Προθεσμίες υποβολής αίτησης: Οι αιτήσεις ανανέωσης ΑΔΕΤ υποβάλλονται στην Υπηρεσία Ασύλου το αργότερο 30 ημέρες πριν τη λήξη της άδειας, επί ποινή προστίμου ύψους 100 ευρώ σε περίπτωση αναιτιολόγητης εκπρόθεσμης υποβολής.²⁶ Σύμφωνα με εγκύκλιο του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου, η έννοια της «αιτιολογίας» ερμηνεύεται ως εξής: «δεν αρκεί απλή κατάθεση οποιασδήποτε αιτιολογίας για την αμέλεια του δικαιούχου να καταθέσει εμπρόθεσμα την αίτηση, αλλά αιτιολογία που δικαιολογεί πράγματι την υπέρβαση της τασσόμενης από το νόμο προθεσμίας βάσει αντικειμενικών κριτηρίων ή γεγονότων χωρίς να απαιτείται υποχρεωτικά έγγραφη απόδειξη. Η αιτιολογία που επικαλείται ο ενδιαφερόμενος πρέπει να συνάδει με την συμπεριφορά του μέσου επιμελούς προσώπου ώστε να γίνεται δεκτή.»²⁷

Ο νόμος δεν προβλέπει χρονικό όριο πριν από το οποίο απαγορεύεται να υποβληθεί αίτηση ανανέωσης ΑΔΕΤ. Στην πράξη, ωστόσο, το ΑΚΑ Δικαιούχων Διεθνούς Προστασίας έχει αρνηθεί να παραλάβει αιτήσεις ανανέωσης, με την αιτιολογία ότι δεν υποβλήθηκαν εντός σύντομου χρονικού διαστήματος από την επικείμενη λήξη της άδειας διαμονής:

²⁵ Άρθρο 23 παρ. 1 Ν 4939/2022, όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 31 Ν 5226/2025, ΦΕΚ Α' 154/08.09.2025.

²⁶ Άρθρο 23 παρ. 1 Κώδικα Ασύλου, ΚΥΑ 513551/2022, ΦΕΚ Β' 4763/12.09.2022.

²⁷ Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου, Εγκύκλιος 69244/2023 – Εγκύκλιες Οδηγίες σχετικά με την εφαρμογή της με Αριθμ. 513551/05.09.2022 (Β' 4763) Κοινής Απόφασης των Υπουργών Οικονομικών και Μετανάστευσης και Ασύλου «Καθορισμός του αρμόδιου οργάνου επιβολής και της διαδικασίας βεβαίωσης του προστίμου του έβδομου εδαφίου της παρ. 1 του άρθρου 23 του ν. 4939/2022 (Α' 111)», 1 Φεβρουαρίου 2023, 4.

Απέλαση μόνου άντρα από τη Γερμανία: Ο **Μπασίρ***, αναγνωρισμένος πρόσφυγας από το Αφγανιστάν, απελάθηκε από τη Γερμανία στην Ελλάδα τον Μάρτιο του 2025, με έγκυρη ΑΔΕΤ. Τον Φεβρουάριο του 2026, αιτήθηκε την ανανέωση της άδειας διαμονής του, η οποία λήγει τον Νοέμβριο του 2026. Το ΑΚΑ Δικαιούχων Διεθνούς Προστασίας απάντησε στους δικηγόρους της RSA ως εξής: «το συγκεκριμένο αίτημα δεν είναι δυνατό να αναρτηθεί, δεδομένου ότι η ΑΔΕΤ του δικαιούχου λήγει μετά από αρκετούς μήνες... Θα πρέπει να αποστείλετε εκ νέου το αίτημα με συνημμένα όλα τα απαραίτητα δικαιολογητικά 3-4 μήνες πριν τη λήξη της άδειας διαμονής.» Η RSA ζήτησε να διευκρινιστεί η νομική βάση επί της οποίας δεν παραλαμβάνονται αιτήσεις ανανέωσης ΑΔΕΤ που απέχουν πέραν τέτοιου χρονικού διαστήματος από τη λήξη της ΑΔΕΤ, επισημαίνοντας ότι, λόγω του παρόντος φόρτου εργασίας της Υπηρεσίας Ασύλου, εκκρεμούν χιλιάδες αιτήσεις ακόμη και για διάστημα άνω του ενός έτους.

Στις αρχές Μαρτίου του 2026, το ΑΚΑ Δικαιούχων Διεθνούς Προστασίας απάντησε ότι, σύμφωνα με «εσωτερικές οδηγίες» της Υπηρεσίας Ασύλου για τις αιτήσεις ανανέωσης ΑΔΕΤ, «η υποβολή αυτών προβλέπεται να γίνεται περίπου τέσσερις μήνες πριν από την ημερομηνία λήξης των ΑΔΕΤ». Η RSA ζήτησε να λάβει γνώση των εσωτερικών οδηγιών. Στα μέσα Μαρτίου, το ΑΚΑ Δικαιούχων Διεθνούς Προστασίας απάντησε ότι «πρόκειται για προφορικές κατευθυντήριες οδηγίες, όπως έχουν διαμορφωθεί κατά την καθημερινή διοικητική πρακτική των εννέα ετών λειτουργίας του ΑΚΑ ΔΔΠ» και δήλωσε ότι διενεργήθηκε η καταγραφή της αίτησης ανανέωσης ΑΔΕΤ «όλως εξαιρετικώς και παρά την πάγια τακτική» της υπηρεσίας.

Καθυστερήσεις στην πρωτοκόλληση των αιτήσεων ανανέωσης: Ο νόμος προβλέπει ότι οποιοδήποτε έγγραφο παραλαμβάνεται από δημόσια υπηρεσία πρωτοκολλείται αυθημερόν,²⁸ όπως έχει επισημανθεί ειδικώς από τον Συνήγορο του Πολίτη στην Υπηρεσία Ασύλου σε σχέση με τις αιτήσεις ανανέωσης ΑΔΕΤ.²⁹ Σε υποθέσεις που εκπροσωπεί η RSA, εξακολουθούμε να παρατηρούμε καθυστερήσεις στους χρόνους πρωτοκόλλησης των υποβαλλόμενων αιτήσεων ανανέωσης ΑΔΕΤ από το ΑΚΑ Δικαιούχων Διεθνούς Προστασίας. Μόνη η ανάρτηση της αίτησης ανανέωσης στην βάση δεδομένων της Υπηρεσίας Ασύλου («Αλκυόνη II») μπορεί να διαρκέσει μέχρι και εβδομάδες, λόγω του όγκου των αιτημάτων που διαχειρίζεται το ΑΚΑ Δικαιούχων Διεθνούς Προστασίας. Στις περιπτώσεις προσφύγων που απελάθηκαν ή επέστρεψαν στην Ελλάδα από άλλα ευρωπαϊκά κράτη με ληγμένη ΑΔΕΤ το περασμένο έτος, οι χρόνοι πρωτοκόλλησης των αιτημάτων ανανέωσης κυμάνθηκαν από τρεις ημέρες σε ένα μήνα.

Απέλαση μόνης γυναίκας από τη Γερμανία: Η **Μαριέλλα***, αναγνωρισμένη τρανς πρόσφυγας από το Ιράν, απελάθηκε από τη Γερμανία στην Ελλάδα στα μέσα Απριλίου του 2025. Υπέβαλε αίτηση ανανέωσης της ΑΔΕΤ της στα μέσα Μαΐου, η οποία πρωτοκολλήθηκε από το ΑΚΑ Δικαιούχων Διεθνούς Προστασίας 19 ημέρες αργότερα και εκκρεμεί η διεκπεραίωσή της μέχρι σήμερα.

Επιστροφή μόνου άντρα από τη Γερμανία: Ο **Ρεζά***, αναγνωρισμένος πρόσφυγας από το Αφγανιστάν, επέστρεψε από τη Γερμανία στις αρχές Μαΐου του 2025, αφού η αίτηση ασύλου του απορρίφθηκε εκεί ως απαράδεκτη λόγω του καθεστώτος του στην Ελλάδα. Επέστρεψε στη χώρα με ληγμένη **Άδεια Διαμονής** και διαβατήριο, ενώ είχε ήδη υποβάλει αίτηση ανανέωσης της ΑΔΕΤ του στα τέλη Απριλίου, πριν αναχωρήσει από τη Γερμανία. Η αίτηση ανανέωσης της ΑΔΕΤ του πρωτοκολλήθηκε από το ΑΚΑ Δικαιούχων Διεθνούς Προστασίας 27 ημέρες αργότερα.

²⁸ Άρθρο 12 Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, Ν 2690/1999, ΦΕΚ Α' 45/09.03.1999.

²⁹ Συνήγορος του Πολίτη, 316047/3924, 2 Ιανουαρίου 2023, «Έλλειψη ομοιομορφίας μεταξύ των βεβαιώσεων δικαιούχων διεθνούς προστασίας που εκδίδονται από τα κατά τόπους αρμόδια Π.Γ.Α./Α.Κ.Α. Αττικής», 316047/65864, 2 Δεκεμβρίου 2022.

Καθυστερήσεις στην επεξεργασία των αιτήσεων: Για την έγκριση της ανανέωσης της ΑΔΕΤ, το ΑΚΑ Δικαιούχων Διεθνούς Προστασίας εκδίδει «Απόφαση Ανανέωσης ΑΔΕΤ». Πριν τη λήψη της εν λόγω απόφασης, η Υπηρεσία Ασύλου διεξάγει τον λεγόμενο «έλεγχο διωκτικών», ούτως ώστε διερευνηθεί εάν συντρέχουν λόγοι δημόσιας τάξης ή εθνικής ασφάλειας που κωλύουν την ανανέωση της άδειας.³⁰ Στο πλαίσιο του ελέγχου διωκτικών, η Υπηρεσία Ασύλου απευθύνεται στις αρμόδιες αστυνομικές και δικαστικές αρχές, ώστε να ελέγξει εάν έχει ασκηθεί ποινική δίωξη ή έχει εκδοθεί καταδικαστική απόφαση εις βάρος του ενδιαφερομένου, βάσει της οποίας θεμελιώνονται λόγοι δημόσιας τάξης ή εθνικής ασφάλειας.

Το στάδιο αυτό διαρκεί πολλούς μήνες στην πράξη,³¹ πολλώ δε μάλλον λόγω της «αποστολής έγχαρτων αρχείων (αντιγράφων) μέσω ταχυδρομείου» σύμφωνα με την Υπηρεσία Ασύλου.³² Δίistanται, ωστόσο, οι απόψεις εντός της Διοίκησης ως προς τα αίτια των σοβαρών καθυστερήσεων στη διαδικασία ανανέωσης των ΑΔΕΤ, με αποτέλεσμα να δίνονται αντιφατικές εξηγήσεις στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή επί του θέματος από τις διαφορετικές αρμόδιες υπηρεσίες:

- ❖ Αφενός, η Υπηρεσία Ασύλου «αποδίδει την απόκλιση μεταξύ της αρχικής χορήγησης ταυτοποιητικών εγγράφων και την παράταση των αδειών διαμονής, η οποία μπορεί να διαρκέσει ως διαδικασία, στην έλλειψη προσωπικού στην Ελληνική Αστυνομία και σε αρκετά ενδελεχείς ελέγχους ασφαλείας».³³
- ❖ Από την πλευρά της, η Ελληνική Αστυνομία σημειώνει ότι «αναφορικά με την έκδοση των ΑΔΕΤ (αδειών διαμονής)... δεν υπάρχουν καθυστερήσεις από την πλευρά της και είναι ανοιχτή στο ενδεχόμενο συνάντησης με το Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου».³⁴

Πρόσθετες καθυστερήσεις και εμπόδια στην έγκριση των αιτήσεων ανανέωσης ΑΔΕΤ ανακύπτουν στις περιπτώσεις των ανθρώπων, για τους οποίους έχει γίνει καταχώρηση στο Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν (SIS) από αρχή άλλου κράτους μέλους σύμφωνα με τον Κανονισμό SIS, με σκοπό να τους απαγορευθεί η δυνατότητα περαιτέρω ταξιδιών.³⁵ Τέτοιες καταχωρήσεις απαντώνται σε ορισμένες περιπτώσεις απέλασης αναγνωρισμένων προσφύγων από άλλες χώρες, συχνά για τον μόνο λόγο ότι ταξίδεψαν σε άλλα κράτη και ζήτησαν εκ νέου προστασία. Στην πράξη, η διαδικασία ανανέωσης της ΑΔΕΤ στην Υπηρεσία Ασύλου αναστέλλεται μέχρι να αρθεί η καταχώρηση στο SIS, κατόπιν επικοινωνίας των αρμόδιων τμημάτων SIRENE των ενδιαφερόμενων κρατών.³⁶

³⁰ Άρθρο 23 παρ. 2 Κώδικα Ασύλου.

³¹ Συνήγορος του Πολίτη, «Καθυστερήσεις πλέον του έτους στη διαδικασία ανανέωσης Α.Δ.Ε.Τ. σε υπόθεση δικαιούχου διεθνούς προστασίας», 316047/64653/2022, 28 Νοεμβρίου 2022.

³² Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ηλεκτρονική αλληλογραφία: «main points discussed in JF with GAS on 21 February 2024», Ares(2024)4013042, 21 Φεβρουαρίου 2024.

³³ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 18th Steering Committee Meeting for Migration Management, Ares(2024)5820415, 6 Ιουνίου 2024, 2.

³⁴ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ηλεκτρονική αλληλογραφία: «Flash Report – DDG Gminder, Greece 20-22 November 2023», Ares(2023)8141654, 28 Νοεμβρίου 2023, 3.

³⁵ Άρθρο 32 Κανονισμού (ΕΕ) 2018/1862 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 28^{ης} Νοεμβρίου 2018 σχετικά με την εγκατάσταση, τη λειτουργία και τη χρήση του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν (SIS) στον τομέα της αστυνομικής συνεργασίας και της δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις [2018] Επίσημη Εφημερίδα ΕΕ L 312/56.

³⁶ Άρθρο 7 Κανονισμού SIS.

Απέλαση μόνης γυναίκας από τη Γερμανία: Η **Μαριέλλα***, αναγνωρισμένη τρανς πρόσφυγας από το Ιράν, απελάθηκε από τη Γερμανία στην Ελλάδα στα μέσα Απριλίου του 2025, αφότου είχε μεταβεί σε διαφορετικές χώρες της ΕΕ για να αναζητήσει εκ νέου προστασία. Υπέβαλε αίτηση ανανέωσης της ΑΔΕΤ της στα μέσα Μαΐου, η οποία εκκρεμεί μέχρι σήμερα, για διάστημα σχεδόν ενός έτους. Κατόπιν παρεμβάσεων των δικηγόρων της RSA, το ΑΚΑ Δικαιούχων Διεθνούς Προστασίας ενημέρωσε ότι κωλύεται η έγκριση της ανανέωσης της ΑΔΕΤ της Μαριέλλας*, λόγω της ύπαρξης καταχώρησης σε βάρος της στο SIS. Δεν δόθηκαν περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με τους λόγους της καταχώρησης ή τη διαδικασία άρσης της.

Ενδεικτικό των γενικευμένων καθυστερήσεων στη διαδικασία ανανέωσης ΑΔΕΤ είναι το γεγονός ότι περισσότερες από 2.200 αιτήσεις ανανέωσης ΑΔΕΤ εκκρεμούν στο ΑΚΑ Δικαιούχων Διεθνούς Προστασίας για πάνω από ένα έτος, σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία που παρατέθηκαν παραπάνω.

Μετά το πέρας της επεξεργασίας της αίτησης ανανέωσης, το ΑΚΑ Δικαιούχων Διεθνούς Προστασίας της Υπηρεσίας Ασύλου εκδίδει «Απόφαση Ανανέωσης ΑΔΕΤ». Στην/στον δικαιούχο διεθνούς προστασίας δεν επιδίδεται η ίδια η απόφαση, αλλά μόνο ένα τυποποιημένο ενημερωτικό έντυπο που φέρει τον εξαψήφιο αριθμό υπόθεσης της/του ενδιαφερόμενης/ου, τον αριθμό της υπό ανανέωσης ΑΔΕΤ και το Γραφείο Διαβατηρίων της Ελληνικής Αστυνομίας στο οποίο πρέπει να μεταβεί για το επόμενο στάδιο της διαδικασίας.

Δεύτερο στάδιο: Ραντεβού στην Ελληνική Αστυνομία & δακτυλοσκόπηση

Μόνο μετά την έκδοση της Απόφασης ΑΔΕΤ ή Απόφασης Ανανέωσης ΑΔΕΤ δύνανται οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας να αιτηθούν ραντεβού κατάθεσης δικαιολογητικών για την έκδοση της άδειας.³⁷ Το στάδιο αυτό διεξάγεται στο κατά τόπον αρμόδιο Γραφείο Διαβατηρίων της Ελληνικής Αστυνομίας. Αρμόδιο γραφείο για την Αττική είναι το ΤΑΑ, το οποίο παραλαμβάνει την πλειοψηφία των αιτήσεων για ΑΔΕΤ.

- ❖ Στην περίπτωση της αρχικής χορήγησης, η Απόφαση ΑΔΕΤ δεν αναφέρει ρητώς το συγκεκριμένο Γραφείο Διαβατηρίων της Ελληνικής Αστυνομίας στο οποίο καλείται να μεταβεί η/ο δικαιούχος. Περιέχει μόνο μία τυποποιημένη αναφορά περί «*Την παραπομπή της στην Αρμόδια Υπηρεσία της ΕΛΑΣ για την προσκόμιση των απαιτούμενων δικαιολογητικών σύμφωνα με το άρθρο 6*» της ΚΥΑ για τις ΑΔΕΤ.
- ❖ Αντιθέτως, στην περίπτωση της ανανέωσης ΑΔΕΤ, η Απόφαση Ανανέωσης ΑΔΕΤ αναφέρει το συγκεκριμένο Γραφείο Διαβατηρίων στο οποίο πρόκειται να λάβει χώρα η κατάθεση των δικαιολογητικών. Το ΑΚΑ Δικαιούχων Διεθνούς Προστασίας επισημαίνει, μάλιστα, ότι είναι αδύνατο να προβεί σε τροποποίηση της Απόφασης Ανανέωσης ΑΔΕΤ για μεταβολή του τύπου κατάθεσης των δικαιολογητικών, χωρίς να κατατεθεί **Αποδεικτικό Διεύθυνσης Κατοικίας** σε διαφορετικό τόπο από αυτόν που αναγράφεται στην απόφαση. Η εν λόγω τυπική προϋπόθεση μπορεί να αποτελέσει σημαντικό εμπόδιο για άστεγους ανθρώπους,

³⁷ Άρθρο 5 παρ. 1 ΚΥΑ 513542/2022.

ιδίως για δικαιούχους διεθνούς προστασίας που απελαύνονται από άλλες χώρες στην Ελλάδα και επιστρέφονται χωρίς σταθερή διαμονή στη χώρα.

Απέλαση μόνου άντρα από τη Γερμανία: Ο **Ασέφ***, αναγνωρισμένος πρόσφυγας από το Αφγανιστάν, απελάθηκε από τη Γερμανία στην Ελλάδα τον Μάρτιο του 2025, ενώ είχε λήξει η ΑΔΕΤ του. Πριν απελαθεί από τη Γερμανία, είχε ζητήσει την ανανέωση της ΑΔΕΤ του και η αίτησή του είχε ήδη εγκριθεί από την Υπηρεσία Ασύλου. Όταν μετέβη στο ΤΑΑ στην Αθήνα για να καταθέσει δικαιολογητικά και δακτυλικά αποτυπώματα, δεν έγινε δεκτή η παραλαβή της αίτησής του για νέα ΑΔΕΤ, επειδή στην Απόφαση Ανανέωσης ΑΔΕΤ αναγραφόταν το Τμήμα Αλλοδαπών Θεσσαλονίκης ως αρμόδια υπηρεσία – βάσει της τοποθεσίας του καμπ στο οποίο ο Ασέφ* διέμενε πριν αποχωρήσει από την Ελλάδα. Τον Απρίλιο του 2025, το ΑΚΑ Δικαιούχων Διεθνούς Προστασίας ζήτησε να προσκομιστεί αποδεικτικό διεύθυνσης κατοικίας στην Αττική για την τροποποίηση της Απόφασης Ανανέωσης ΑΔΕΤ, παρά τις επισημάνσεις των δικηγόρων της RSA ότι ο ο Ασέφ* απελάθηκε από τη Γερμανία και παρέμεινε άστεγος στην Αθήνα. Σε νέο ραντεβού τον Ιούλιο του 2025, το ΤΑΑ αρνήθηκε και πάλι να παραλάβει τα δικαιολογητικά του Ασέφ* και ζήτησε τροποποίηση της Απόφασης Ανανέωσης ΑΔΕΤ, ώστε να αναφέρει ως τόπο κατάθεσης δικαιολογητικών την Αττική. Ο Ασέφ* παρέμεινε χωρίς ταυτοποιητικά έγγραφα για έξι μήνες μετά την απέλασή του από τη Γερμανία.

Οι δικαιούχοι στέλνουν μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στην Ελληνική Αστυνομία για να ζητήσουν ραντεβού κατάθεσης δικαιολογητικών για την έκδοση της αρχικής ή νέας ΑΔΕΤ τους. Μπορούν να ζητήσουν ένα ενιαίο ραντεβού για ΑΔΕΤ και για **Ταξιδιωτικό Έγγραφο**, εφόσον το επιθυμούν και πληρούν τις προϋποθέσεις. Το ραντεβού πρέπει να ζητηθεί εντός εξαμήνου από την έκδοση της Απόφασης ΑΔΕΤ ή Απόφασης Ανανέωσης ΑΔΕΤ, αλλιώς πρέπει να εκδοθεί νέα απόφαση από την Υπηρεσία Ασύλου.

Για τα άτομα που διαμένουν σε καμπς της Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης (ΥΠΥΤ) του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου στο σύστημα υποδοχής της χώρας, η διοίκηση των καμπς προγραμματίζει ομαδικά ραντεβού μόλις συγκεντρωθεί συγκεκριμένος αριθμός ανθρώπων. Η ΥΠΥΤ, ωστόσο, δεν μεριμνά για τη δωρεάν μεταφορά των ανθρώπων στο ΤΑΑ. Οι δικαιούχοι καλούνται πλέον να καλύψουν το κόστος μετακίνησης από τα καμπς στην Αθήνα με ίδια μέσα, χωρίς μάλιστα να έχουν λάβει καμία δόση του μηνιαίου οικονομικού βοηθήματος που προβλέπει ο νόμος για τις/τους αιτούσες/ούντες άσυλο το τελευταίο έτος.

Σε απάντησή της στα τέλη του 2024, η Ελληνική Αστυνομία επεσήμανε ότι τα ραντεβού προγραμματίζονται εντός 10 περίπου ημερών από την υποβολή του αιτήματος μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.³⁸ Στις υποθέσεις που υποστήριξε η RSA το τελευταίο έτος, οι χρόνοι αναμονής για τον προγραμματισμό ραντεβού κατάθεσης δικαιολογητικών στο ΤΑΑ κυμάνθηκαν από μία έως 33 ημέρες από την υποβολή της σχετικής αίτησης:

Χρόνος αναμονής υποθέσεων RSA για ραντεβού κατάθεσης δικαιολογητικών στο ΤΑΑ			
	Αίτηση ραντεβού	Προγραμματισμός	Ημέρες
Αμπάς* & Σομάγια*	11 Φεβ 2026	16 Μαρ 2026	33
Φαρζανέ*	21 Νοε 2025	24 Νοε 2025	3
Ρεζά*	3 Σεπ 2025	5 Σεπ 2025	2
Ασέφ*	13 Αυγ 2025	25 Αυγ 2025	12

³⁸ Στο ίδιο.

Ζεϊνέμπ*	28 Ιουλ 2025	18 Αυγ 2025	21
Φατμέ*	27 Ιουν 2025	2 Ιουλ 2025	5
Ζαχρά*	16 Ιουν 2025	18 Ιουν 2025	2
Αλί*	13 Ιουν 2025	14 Ιουν 2025	1

Τα ραντεβού στο ΤΑΑ προγραμματίζονται καθημερινά για τις επτά το πρωί για το σύνολο των προσερχόμενων δικαιούχων. Αν οι ενδιαφερόμενες/οι δεν προσέλθουν εγκαίρως, δεν τους επιτρέπεται η είσοδος και πρέπει να προγραμματιστεί νέο ραντεβού. Στο Τμήμα εξακολουθεί να μην παρέχεται διερμηνεία για την επικοινωνία των αστυνομικών αρχών με τις/τους επωφελούμενες/ους, ούτε ειδικές συνθήκες για τη διευκόλυνση και υποστήριξη των ευάλωτων προσώπων.

Την ημέρα του προγραμματισμένου ραντεβού με την Ελληνική Αστυνομία, η/ο δικαιούχος παρίσταται αυτοπροσώπως στο Γραφείο Διαβατηρίων και προσκομίζει φωτογραφίες, καθώς και υπεύθυνη δήλωση στα ελληνικά, με την οποία βεβαιώνει τον τόπο διαμονής της/του. Στο Γραφείο Διαβατηρίων πραγματοποιείται και η λήψη δακτυλικών αποτυπωμάτων.³⁹ Η νομοθεσία προβλέπει την αυτεπάγγελτη αναζήτηση της απόφασης ασύλου και της Απόφασης ΑΔΕΤ από τις αρχές μέσω του πληροφοριακού συστήματος «Αλκυόνη»,⁴⁰ πράγμα που εξακολουθεί να μην ισχύει, ωστόσο, για τα **Ταξιδιωτικά Έγγραφα**.

Στο ραντεβού, η/ο δικαιούχος επιδεικνύει, επίσης, έγκυρο Δελτίο Αιτούντος Διεθνή Προστασία (ΔΑΔΠ) σε περίπτωση αρχικής χορήγησης ΑΔΕΤ ή τη ληγμένη ΑΔΕΤ σε περίπτωση ανανέωσης.⁴¹ Δεν έχουν παρατηρηθεί πρόσφατα γενικευμένα εμπόδια στη χορήγηση ΔΑΔΠ που επηρεάζουν τη δυνατότητα των δικαιούχων να αιτηθούν ΑΔΕΤ, όπως είχαν εκτεθεί τα προηγούμενα χρόνια.⁴²

Μετά την κατάθεση των δικαιολογητικών και τη δακτυλοσκόπηση, η/ο δικαιούχος λαμβάνει ένα αποδεικτικό κατάθεσης με έναν γραμμωτό κωδικό. Το κατά τόπον αρμόδιο Γραφείο Διαβατηρίων διαβιβάζει τον φάκελο στη Διεύθυνση Διαβατηρίων και Εγγράφων Ασφαλείας του Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας, την κεντρική υπηρεσία αρμόδια για την εκτύπωση της ΑΔΕΤ. Ο νόμος προβλέπει ότι οι εκτυπωμένες ΑΔΕΤ επιστρέφονται στο κατά τόπον αρμόδιο Γραφείο Διαβατηρίων εντός 15 ημερών,⁴³ ώστε να τα παραλάβει υπάλληλος της Υπηρεσίας Ασύλου και να τα μεταφέρει στην Υπηρεσία Ασύλου.⁴⁴

Καταγράφονται, ωστόσο, περιπτώσεις σφαλμάτων στα στοιχεία ταυτότητας ή νομικού καθεστώτος των δικαιούχων κατά την εκτύπωση της ΑΔΕΤ από τις αστυνομικές αρχές, λόγω των οποίων προκαλούνται περαιτέρω καθυστερήσεις στη διεκπεραίωση της διαδικασίας.⁴⁵

³⁹ Άρθρο 7 ΚΥΑ 513542/2022.

⁴⁰ Άρθρο 6 παρ. 1 ΚΥΑ 513542/2022.

⁴¹ Στο ίδιο.

⁴² RSA & Ίδρυμα PRO ASYL, *Πρόσβαση των δικαιούχων διεθνούς προστασίας σε έγγραφα και κοινωνικά δικαιώματα*, Μάρτιος 2024, 11, διαθέσιμο [εδώ](#), Μάρτιος 2023, 10-11, διαθέσιμο [εδώ](#).

⁴³ Άρθρο 7 παρ. 8 ΚΥΑ 513542/2022.

⁴⁴ Άρθρο 7 παρ. 9 ΚΥΑ 513542/2022.

⁴⁵ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Bi-weekly update on the migratory situation in Greece (islands and mainland) 05/11/2025*, Ares(2025)9515318, 5 Νοεμβρίου 2025.

Τρίτο στάδιο: Παραλαβή ΑΔΕΤ από την Υπηρεσία Ασύλου

Με το πέρας του **Δεύτερου Σταδίου**, οι δικαιούχοι αναμένουν μέχρι να είναι έτοιμη για παραλαβή η ΑΔΕΤ τους. Δεν ενημερώνονται όταν εκτυπώνεται η ΑΔΕΤ τους από την Ελληνική Αστυνομία, ούτε όταν παραλαμβάνεται από την Ελληνική Αστυνομία με μέριμνα της Υπηρεσίας Ασύλου.

Μολονότι η νομοθεσία ορίζει ως αρμόδια αρχή παράδοσης της ΑΔΕΤ το ΠΓΑ ή ΑΚΑ που εξέδωσε την Απόφαση ΑΔΕΤ,⁴⁶ στην πράξη, η παραλαβή των ΑΔΕΤ για τις υποθέσεις που υπάγονται στα ΠΓΑ και ΑΚΑ της Αττικής γίνεται αποκλειστικά στο ΠΓΑ Αττικής («Κατεχάκη»), «για λόγους συνεργειών κλίμακας».⁴⁷

Οι χρόνοι αναμονής από την κατάθεση δικαιολογητικών στο ΤΑΑ μέχρι την παράδοση της ΑΔΕΤ από το ΠΓΑ Αττικής σε υποθέσεις που υποστήριξε η RSA το περασμένο έτος υπερβαίνει συστηματικά τον ένα μήνα και φτάνει μέχρι και τους δύο μήνες σε ορισμένες περιπτώσεις:

Χρόνος αναμονής υποθέσεων RSA από την κατάθεση δικαιολογητικών μέχρι την παραλαβή ΑΔΕΤ			
	Κατάθεση δικαιολογητικών	Παραλαβή	Ημέρες
Σάρα* & Σαντίκ*	30 Ιαν 2026	26 Μαρ 2026	55
Αρίφ*	25 Νοε 2025	12 Ιαν 2026	48
Φαρζανέ*	24 Νοε 2025	8 Ιαν 2026	45
Ζακιά*	24 Οκτ 2025	4 Δεκ 2025	41
Ασέφ*	25 Αυγ 2025	18 Σεπ 2025	24

Η Υπηρεσία Ασύλου δεν ενημερώνει ατομικά τις/τους ενδιαφερομένους/ους για την επικείμενη παραλαβή της ΑΔΕΤ τους. Στο τέλος κάθε εβδομάδας, αναρτάται ένας κατάλογος εξαψήφιων Αριθμών Υποθέσεων Ασύλου, στους οποίους αντιστοιχούν ΑΔΕΤ έτοιμες για παραλαβή την οριζόμενη ημερομηνία. Επομένως, οι δικαιούχοι πρέπει να ανατρέχουν τακτικά στους εβδομαδιαίους καταλόγους της ιστοσελίδας του Υπουργείου, μέχρι να εντοπίσουν τον Αριθμό Υπόθεσης Ασύλου τους και την ορισθείσα ημερομηνία παραλαβής. Ο εβδομαδιαίος κατάλογος των ραντεβού παράδοσης εγγράφων στα ΠΓΑ Αττικής και Θεσσαλονίκης αναρτάται στις ιστοσελίδες με τίτλο **Λίστες Έτοιμων Αδειών Διαμονής**, ωστόσο λειτουργεί παράλληλα διαφορετική ιστοσελίδα του ίδιου ιστοτόπου με τίτλο **Λίστα ανανεωμένων Αδειών Διαμονής**, στην οποία έχουν σταματήσει να αναρτώνται τα ραντεβού των ΠΓΑ Αττικής και Θεσσαλονίκης από το φθινόπωρο του 2020, αλλά αναρτώνται σε αυτή τα ραντεβού του ΠΓΑ Χίου. Οι κατάλογοι είναι διαθέσιμοι μόνο στα ελληνικά, στα αγγλικά και στα γαλλικά.

Σε περίπτωση μη προσέλευσης στην Υπηρεσία Ασύλου την προγραμματισμένη ημερομηνία, δεν επαναπρογραμματίζεται αυτόματα το ραντεβού παραλαβής ΑΔΕΤ. Ο επαναπρογραμματισμός πρέπει να ζητηθεί από την/τον δικαιούχο. Μάλιστα, οι υπηρεσίες του Info Point του ΠΓΑ Αττικής στην «Κατεχάκη» δεν γνωρίζουν την ακριβή ημερομηνία της προγραμματισμένης παράδοσης των

⁴⁶ Άρθρο 9 ΚΥΑ 513542/2022.

⁴⁷ Υπηρεσία Ασύλου, «Ανανέωση Ταυτοποιητικών Εγγράφων Δικαιούχων Διεθνούς Προστασίας», 58515/2024, 16 Φεβρουαρίου 2024, 2.

εγγράφων που αναρτάται στις προεκτεθείσες ιστοσελίδες, παρά μόνο την ημερομηνία κατά την οποία εγκρίνεται η παραλαβή και εισάγεται η συγκεκριμένη υπόθεση στους καταλόγους της Υπηρεσίας για παράδοση.

Κατά την εμπειρία μας, ακόμη και για όσες/ους δικαιούχους εκπροσωπούνται από δικηγόρο, ο επαναπρογραμματισμός χαμένων ραντεβού και η εν γένει επίλυση ζητημάτων σχετικά με την παραλαβή της ΑΔΕΤ συνεχίζουν να απαιτούν αυτοπρόσωπη προσέλευση στο ΠΓΑ Αττικής, καθώς δεν απαντώνται σχετικά αιτήματα τηλεφωνικά ή μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.

Τον Φεβρουάριο του 2024, η Υπηρεσία Ασύλου είχε δηλώσει ότι «Εξετάζεται η δυνατότητα βελτίωσης παρουσίασης και αναζήτησης της παρεχόμενης πληροφορίας σχετικά με τις ΑΔΕΤ και τα TDV που είναι έτοιμα για παράδοση, καθώς και η επιλογή άλλων μέσων για τον επαναπρογραμματισμό των χαμένων ραντεβού, σε συνεργασία με τις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου».⁴⁸ Κατά τον χρόνο αυτό, είχε επίσης ενημερώσει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ότι «διερευνά εναλλακτικές της ισχύουσας (δημοσίευση εβδομαδιαίων καταλόγων/ ανακοινώσεων) καθώς ορισμένοι αιτούντες χάνουν/ παραβλέπουν το ραντεβού τους».⁴⁹ Δύο χρόνια αργότερα, δεν έχει επέλθει καμία αλλαγή στη διαδικασία παραλαβής της ΑΔΕΤ από την Υπηρεσία Ασύλου.

Αντικατάσταση απολεσθέντων εγγράφων

Σε περίπτωση απώλειας ή κλοπής της ΑΔΕΤ ή του **Ταξιδιωτικού Εγγράφου**, η/ο δικαιούχος οφείλει να τη δηλώσει στην Ελληνική Αστυνομία και να καταθέσει αντίγραφο της δήλωσης απώλειας ή κλοπής στο ΠΓΑ ή ΑΚΑ που χορήγησε το καθεστώς διεθνούς προστασίας, μαζί με αίτηση για νέα ΑΔΕΤ.⁵⁰ Παρότι ο νόμος ορίζει ότι η ΑΔΕΤ ακυρώνεται αυτόματα με τη δήλωση απώλειας ή κλοπής,⁵¹ η Υπηρεσία Ασύλου στην πράξη αναμένει την πάροδο διμήνου από τη δήλωση απώλειας ή κλοπής, προτού προβεί σε έκδοση νέας Απόφασης ΑΔΕΤ, με διάρκεια ισχύος που αντιστοιχεί σε αυτή της απολεσθείσας ή κλαπείσας άδειας.⁵²

Ανάκτηση παρακρατηθέντων εγγράφων από άλλο κράτος μέλος

Ιδιαίτερα σοβαρά εμπόδια ανακύπτουν στην περίπτωση των δικαιούχων διεθνούς προστασίας που ζητούν άσυλο σε άλλο κράτος μέλος της ΕΕ ή του Χώρου Σένγκεν, καταθέτουν στις αρχές αυτού την ελληνική ΑΔΕΤ και το **Ταξιδιωτικό Έγγραφο** τους και επιστρέφονται στην Ελλάδα χωρίς να τους παραδοθούν τα συγκεκριμένα έγγραφα. Οι υποθέσεις αυτές καταδεικνύουν την απουσία σαφούς και ενιαίας πρακτικής των εμπλεκόμενων αρχών και δη της Υπηρεσίας Ασύλου, της Ελληνικής Αστυνομίας και των ελληνικών προξενικών αρχών ως προς την ανάκτηση των εγγράφων. Σύγχυση προκαλείται ακόμη και ως προς την κατανομή των αρμοδιοτήτων μεταξύ των γραφείων της Υπηρεσίας Ασύλου για τον χειρισμό αυτών των υποθέσεων.

⁴⁸ Στο ίδιο, 3.

⁴⁹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ηλεκτρονική αλληλογραφία: «main points discussed in JF with GAS on 21 February 2024», Ares(2024)4013042, 21 Φεβρουαρίου 2024.

⁵⁰ Άρθρο 11 παρ. 1 ΚΥΑ 513542/2022.

⁵¹ Άρθρο 11 παρ. 2 ΚΥΑ 513542/2022.

⁵² Άρθρο 11 παρ. 1 ΚΥΑ 513542/2022.

Αποτέλεσμα είναι οι άνθρωποι που απελαύνονται πίσω στην Ελλάδα να καταλήγουν να παραμένουν χωρίς χαρτιά για πολύμηνο χρονικό διάστημα, να μην έχουν πρόσβαση σε κατάλληλη **Ενημέρωση** για τη διαδικασία που πρέπει να ακολουθήσουν για να ανακτήσουν τα έγγραφά τους, ακόμη και να τους συστήνεται από τις αρχές σε ορισμένες περιπτώσεις να δηλώσουν – αναληθώς – απώλεια των ταυτοποιητικών εγγράφων που τους παρακρατήθηκαν από αρχή άλλου κράτους για να τους επανεκδοθούν.⁵³

Απέλαση μόνου άντρα από τη Γερμανία: Ο Αχμέντ*, αναγνωρισμένος πρόσφυγας από το Αφγανιστάν, απελάθηκε από τη Γερμανία στα τέλη Δεκεμβρίου του 2025, χωρίς να του παραδοθούν από τις γερμανικές αρχές τα έγκυρα έγγραφα της ΑΔΕΤ και του ταξιδιωτικού εγγράφου του. Από τα μέσα Ιανουαρίου του 2026, οι δικηγόροι της RSA είναι σε επικοινωνία με το ΠΓΑ Πειραιά και έχουν ζητήσει την ανάκτηση των εγγράφων από τη Γερμανία και την παράδοσή τους στον Αχμέντ*. Στα μέσα Μαρτίου του 2026, το ΠΓΑ Πειραιά ενημέρωσε τους δικηγόρους της RSA ότι δεν έχουν περιέλθει στο Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας τα έγγραφα του Αχμέντ* και ζήτησε να υποβάλει ο Αχμέντ* δήλωση απώλειας των εγγράφων σε αστυνομική αρχή, για να εκδοθούν νέα από την Υπηρεσία Ασύλου. Η ΑΔΕΤ και το ΤΔV, ωστόσο, δεν έχουν χαθεί και έχει ζητηθεί και από τη δικηγόρο του Αχμέντ* στη Γερμανία η παράδοσή τους.

Παρόμοιες τέτοιες περιπτώσεις δικαιούχων διεθνούς προστασίας, που έχουν επιστραφεί στην Ελλάδα από άλλες χώρες και έχουν εκπροσωπηθεί από την RSA το τελευταίο έτος, τυγχάνουν διαφορετικής μεταχείρισης από την Υπηρεσία Ασύλου. Σε κάποιες υποθέσεις, η Υπηρεσία Ασύλου επικοινωνεί απευθείας με την αρμόδια προξενική αρχή για να δρομολογηθεί η ανάκτηση του εγγράφου, ενώ σε άλλες ζητείται από την/τον κάτοχο του εγγράφου να επικοινωνήσει απευθείας με τις αρχές του άλλου κράτους για να αποσταλεί το έγγραφο στο αρμόδιο προξενείο.

Περαιτέρω, σε ορισμένες περιπτώσεις παρακράτησης των εγγράφων απελαθέντων ατόμων, η Υπηρεσία Ασύλου δηλώνει ότι τα παρακρατηθέντα έγγραφα πρόκειται να ακυρωθούν μόλις επιστραφούν στην Ελλάδα, ενώ σε άλλες τα έγγραφα παραδίδονται στη/στον δικαιούχο.

Καθίσταται, δε, σαφές ότι χωρίς την παρέμβαση δικηγόρου, η/ο δικαιούχος διεθνούς προστασίας δεν θα μπορέσει να αντιμετωπίσει το δαιδαλώδες αυτής της πρακτικής και να εντοπίσει τα απαιτούμενα βήματα για την ανάκτηση των εγγράφων της/του.

⁵³ Πληροφόρηση από το Meraki Humanitarian Support, 20 Μαρτίου 2026.

Απέλαση μόνου άντρα από τη Γερμανία: Ο Χαμίντ*, αναγνωρισμένος πρόσφυγας από το Αφγανιστάν, απελάθηκε από τη Γερμανία στα τέλη Σεπτεμβρίου του 2025, χωρίς να του παραδοθούν από τις γερμανικές αρχές τα εν ισχύ έγγραφα της ΑΔΕΤ και του ταξιδιωτικού εγγράφου του. Χρειάστηκαν τρεις μήνες και πολλαπλές ενέργειες ενώπιον τριών διαφορετικών ελληνικών υπηρεσιών για να πάρει πίσω τα έγγραφά του:

30 Σεπ 2025	Ο Χαμίντ* απελαύνεται από τη Γερμανία στην Ελλάδα. Η Ελληνική Αστυνομία στο αεροδρόμιο του παραδίδει το laissez-passer των γερμανικών αρχών αλλά η ΑΔΕΤ και το ταξιδιωτικό έγγραφο του έχουν παρακρατηθεί στη Γερμανία. Ο Χαμίντ* φεύγει από το αεροδρόμιο και φτάνει άστεγος στο κέντρο της Αθήνας.
6 Οκτ 2025	Οι δικηγόροι της RSA απευθύνονται στο ΠΓΑ Πειραιά, ζητώντας την επικοινωνία της Υπηρεσίας Ασύλου με το αρμόδιο προξενείο στη Γερμανία για να δρομολογηθεί η αποστολή των εγγράφων στην Ελλάδα και η παραλαβή από τον κάτοχό τους.
21 Οκτ 2025	Το ΠΓΑ Πειραιά επικαλείται «οδηγία περί ακύρωσης παρακρατηθέντων εγγράφων» της Γενικής Διεύθυνσης του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου, σύμφωνα με την οποία έγγραφα που έχουν παρακρατηθεί από αρχές άλλου κράτους επιστρέφονται αυτομάτως με διαβιβαστικό και εν συνέχεια ακυρώνονται από την Υπηρεσία Ασύλου.
21 Οκτ 2025	Οι δικηγόροι της RSA ζητούν να τους γνωστοποιηθούν οι συγκεκριμένες οδηγίες και το αίτημα διαβιβάζεται στο Τμήμα Διαδικασιών και Εκπαίδευσης της Υπηρεσίας Ασύλου.
13 Νοε 2025	Η δικηγόρος του Χαμίντ* στη Γερμανία ενημερώνει την RSA ότι τα πρωτότυπα έγγραφα έχουν ήδη αποσταλεί από τις γερμανικές αρχές στο Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας. Οι δικηγόροι της RSA ενημερώνουν το ΠΓΑ Πειραιά και ζητούν ενημέρωση για τον τρόπο παραλαβής τους.
14 Νοε 2025	Το ΠΓΑ Πειραιά απαντά ότι δεν έχει επικοινωνία με τις αστυνομικές αρχές και ότι η σχετική επαφή διενεργείται από το ΑΚΑ Νίκαιας της Υπηρεσίας Ασύλου. Οι δικηγόροι της RSA προωθούν το αίτημα στο ΑΚΑ Νίκαιας.
18 Νοε 2025	Το ΑΚΑ Νίκαιας απαντά ότι δεν εμπλέκεται στη διαδικασία και παραπέμπει εκ νέου στο ΠΓΑ Πειραιά.
25 Νοε 2025	Κατόπιν νέας υπενθύμισης από την RSA, το ΠΓΑ Πειραιά απαντά ότι εκκρεμεί η παραλαβή των εγγράφων, καθώς και η ανταπόκριση της Διεύθυνσης Νομικής Υποστήριξης του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου σχετικά με τις οδηγίες για τα παρακρατηθέντα έγγραφα. Οι δικηγόροι της RSA υπενθυμίζουν ότι τα έγγραφα έχουν ήδη φτάσει στο Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας.
17 Δεκ 2025	Οι δικηγόροι της RSA ρωτούν δια ζώσης το Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας αν έχει ολοκληρωθεί η διαβίβαση των εγγράφων στην Υπηρεσία Ασύλου. Ενημερώνονται ότι έχει αποσταλεί ταχυδρομικώς ο φάκελος.
29 Δεκ 2025	Το ΠΓΑ Πειραιά ενημερώνει τους δικηγόρους της RSA ότι έχουν φτάσει στην υπηρεσία τα έγγραφα και ο Χαμίντ* πηγαίνει αυτοπροσώπως να τα παραλάβει. Οι οδηγίες περί παρακρατηθέντων εγγράφων δεν γνωστοποιήθηκαν ποτέ.

Αδύνατη πρόσβαση σε δικαιώματα χωρίς την κατοχή ενεργής ΑΔΕΤ

Οι παραπάνω ενότητες καταδεικνύουν για άλλη μία χρονιά μία σειρά από συστημικές πλημμέλειες στα διάφορα στάδια της διαδικασίας έκδοσης, ανανέωσης και ανάκτησης της ΑΔΕΤ, με σοβαρότερη αυτή των παρατεταμένων καθυστερήσεων στη διεκπεραίωση των αιτήσεων ανανέωσης ΑΔΕΤ από το ΑΚΑ Δικαιούχων Διεθνούς Προστασίας της Υπηρεσίας Ασύλου. Τα

ζητήματα αυτά επισημαίνονται πάγια από ανεξάρτητες αρχές,⁵⁴ ενωσιακούς θεσμούς και υπηρεσίες και αναγνωρίζονται από την Υπηρεσία Ασύλου.⁵⁵

Από την εμπειρία μας στην εκπροσώπηση υποθέσεων αναγνωρισμένων προσφύγων και δη επιστραφεισών/έντων από άλλα κράτη τα τελευταία χρόνια, παρατηρούμε ακόμη δυσανάλογα μεγάλους χρόνους αναμονής στη διαδικασία ανανέωσης της ΑΔΕΤ, οι οποίοι φτάνουν έως και υπερβαίνουν το ένα έτος από την υποβολή της αίτησης ανανέωσης μέχρι την παραλαβή της νέας ΑΔΕΤ. Οι παρατηρήσεις μας επιβεβαιώνονται από τα επίσημα στοιχεία της Υπηρεσίας Ασύλου, τα οποία αναφέρουν περισσότερες από 2.200 εκκρεμείς αιτήσεις ανανέωσης ΑΔΕΤ στο ΑΚΑ Δικαιούχων Διεθνούς Προστασίας για διάστημα μεγαλύτερο του ενός έτους.

Καθ' όλο το διάστημα της πολύμηνης αναμονής για την ανανέωση της ΑΔΕΤ τους, οι δικαιούχοι δεν ενημερώνονται τακτικά από την Υπηρεσία Ασύλου για την πορεία της αίτησης ανανέωσής τους, ούτε απαντώνται πραγματικά τα αιτήματά τους για ενημέρωση, όπως περιγράφεται αναλυτικά στην ενότητα **Ενημέρωση & Συνδρομή**.

Μέχρι την παραλαβή της αρχικής ΑΔΕΤ, οι δικαιούχοι διατηρούν το ΔΑΔΠ τους και δύνανται να το ανανεώσουν κατά τη λήξη του.⁵⁶ Το ίδιο δεν ισχύει, ωστόσο, στις ανανεώσεις ΑΔΕΤ, οι κάτοχοι των οποίων δεν λαμβάνουν κανένα έγκυρο ταυτοποιητικό έγγραφο κατά την υποβολή της αίτησης ανανέωσης και μέχρι την παραλαβή της νέας ΑΔΕΤ τους, στερούμενες/οι ως εκ τούτου οποιοδήποτε μέσου απόδειξης του καθεστώτος τους και πρόσβασης στα δικαιώματα που συνδέονται με την άδεια διαμονής.

«Κενό γράμμα» η βεβαίωση δικαιούχου

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, προβλέπεται πλέον ρητά στο νόμο ότι η υπηρεσία που παραλαμβάνει την αίτηση ανανέωσης ΑΔΕΤ χορηγεί «βεβαίωση κατάθεσης».⁵⁷ Μέχρι σήμερα,

⁵⁴ Σύνηγορος του Πολίτη, «Υπενθύμιση αναπάντητου εγγράφου», 355384/54532, 29 Οκτωβρίου 2024, «Αδυναμία πρόσβασης δικαιούχων διεθνούς προστασίας στα δικαιώματα τους βάσει των ισχυουσών βεβαιώσεων-Διαδικασία απενεργοποίησης Α.Μ.Κ.Α. σε περίπτωση υποβληθέντος αιτήματος ανανέωσης Α.Δ.Ε.Τ. δικαιούχων διεθνούς προστασίας», 355834/316047/39669/2024, 8 Αυγούστου 2024, «Καθυστερήσεις πλέον του έτους στη διαδικασία ανανέωσης Α.Δ.Ε.Τ. σε υπόθεση δικαιούχου διεθνούς προστασίας», 316047/64653/2022, 28 Νοεμβρίου 2022, Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, «Επιστολή της ΕΕΔΑ προς τα συναρμόδια Υπουργεία για το θέμα της ανανέωσης των αδειών διαμονής δικαιούχων διεθνούς προστασίας», 27 Ιουνίου 2021, διαθέσιμο [εδώ](#).

⁵⁵ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ηλεκτρονική αλληλογραφία: «meeting with the GAS on 27 January», Ares(2025)4795018, 28 Ιανουαρίου 2025, Ηλεκτρονική αλληλογραφία: «Meeting with GAS on 13 November», Ares(2025)4503310, 13 Νοεμβρίου 2024, Ηλεκτρονική αλληλογραφία: «Mission Report – Acting Director-General Beate Gminder to Greece – 15-16 July 2024», Ares(2024)6952325, 26 Ιουλίου 2024, 3, Επιστολή στον Υπουργό Επικρατείας, Ares(2023)8268343, 4 Δεκεμβρίου 2023, 10, *Operational conclusions – 12th Steering Committee meeting for migration management*, Ares(2023)3222469, 25 Απριλίου 2023, *Task Force Migration Management Mission Report – Athens/Lesvos/Evos – July 2022*, Ares(2022)5049125, Επιστολή σε Οργανώσεις Κοινωνίας των Πολιτών, Ares(2021)8048555, 7 Δεκεμβρίου 2021, διαθέσιμο [εδώ](#), EUAA, *Residence permits and travel documents for third-country nationals in the context of asylum*, EUAA/2023/23, Νοέμβριος 2023, διαθέσιμο [εδώ](#).

⁵⁶ Στα ΔΑΔΠ, ωστόσο, δεν αναγράφεται η χορήγηση καθεστώτος διεθνούς προστασίας.

⁵⁷ Άρθρο 23 παρ. 1 Ν 4939/2022, όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 31 Ν 5226/2025. Το δε άρθρο 13 ΚΥΑ 513542/2022 ορίζει ότι «Μετά από αίτηση του ενδιαφερόμενου... η αρμόδια Υπηρεσία χορήγησης Α.Δ.Ε.Τ. χορηγεί βεβαίωση περί κατάθεσης αίτησης και απαραίτητων δικαιολογητικών για τη χορήγηση Α.Δ.Ε.Τ.»

ωστόσο, το ΑΚΑ Δικαιούχων Διεθνούς Προστασίας δεν χορηγεί τέτοια βεβαίωση κατά την υποβολή της αίτησης ανανέωσης ΑΔΕΤ, ούτε επιβεβαίωση, έστω αυτόματη, της παραλαβής του αιτήματος.

Αντ' αυτού, η Υπηρεσία Ασύλου εκδίδει «βεβαίωση δικαιούχου προσφυγικού καθεστώτος» ή «βεβαίωση δικαιούχου επικουρικής προστασίας» μόνο κατόπιν σχετικού αιτήματος της/του ενδιαφερόμενης/ου στο ΠΓΑ ή ΑΚΑ το οποίο εξέδωσε την αρχική Απόφαση ΑΔΕΤ – όχι στο ΑΚΑ Δικαιούχων Διεθνούς Προστασίας, στο οποίο απευθύνεται η αίτηση ανανέωσης ΑΔΕΤ.

Ακόμη και μετά την ανωτέρω τροποποίηση του νόμου τον Σεπτέμβριο του 2025, η «βεβαίωση δικαιούχου» είναι αλυσιτελής στη διασφάλιση της απρόσκοπτης πρόσβασης των προσφύγων στα δικαιώματά τους όσο αναμένουν την ανανέωση της άδειάς τους – ή την ανάκτησή της, αν έχει παρακρατηθεί από άλλη χώρα. Η βεβαίωση, στην πράξη, δεν υποκαθιστά την ΑΔΕΤ.

Πρώτον, η βεβαίωση δεν χορηγείται από την Υπηρεσία Ασύλου προτού πρωτοκολληθεί και αναρτηθεί στην «Αλκυόνη II» η αίτηση ανανέωσης από το ΑΚΑ Δικαιούχων Διεθνούς Προστασίας, ενέργεια η οποία μπορεί να διεξαχθεί με απόκλιση πολλών εβδομάδων από την υποβολή της αίτησης, όπως αναφέρεται στο **Πρώτο Στάδιο** της διαδικασίας.

Δεύτερον, μολονότι οι βεβαιώσεις που εκδίδονται από τα ΠΓΑ και ΑΚΑ της Υπηρεσίας Ασύλου φαίνεται πλέον να περιλαμβάνουν ομοιόμορφα στοιχεία (όπως αριθμό πρωτοκόλλου της αίτησης ανανέωσης ΑΔΕΤ, εξάμηνη διάρκεια ισχύος), εξακολουθούν να μη γίνονται δεκτές από την πλειονότητα των δημοσίων αρχών και υπηρεσιών ως αποδεικτικό του καθεστώτος ασύλου στις συναλλαγές των ανθρώπων.⁵⁸ Η βεβαίωση, μάλιστα, δεν γίνεται ποτέ δεκτή σε περίπτωση μη κατοχής της πρωτότυπης ληγμένης ΑΔΕΤ, ακόμη και αν συνοδεύεται από βεβαίωση απώλειας της πρωτότυπης ΑΔΕΤ.⁵⁹

Απαντώνται, επίσης, περιστατικά αρχών, όπως Τοπικές Διευθύνσεις του ΕΦΚΑ, οι οποίες συγχέουν τις βεβαιώσεις που εκδίδει η Υπηρεσία Ασύλου στις/στους δικαιούχους διεθνούς προστασίας με τις βεβαιώσεις – με φωτογραφία – που εκδίδουν οι Διευθύνσεις Αλλοδαπών και Μετανάστευσης (ΔΑΜ) των Περιφερειών σε κατόχους αδειών διαμονής μεταναστευτικού δικαίου και ζητούν τις δευτερές από τις/τους πρόσφυγες.⁶⁰

Υπενθυμίζουμε ότι η Υπηρεσία Ασύλου είχε εξαγγείλει τον Φεβρουάριο του 2024 μία νομοθετική τροποποίηση, που θα αποσκοπούσε στη θέσπιση συγκεκριμένων προδιαγραφών για τις βεβαιώσεις, με δυνατότητα επαλήθευσης της εγκυρότητας των στοιχείων και της γνησιότητας των εγγράφων στα πρότυπα του Κώδικα Μετανάστευσης⁶¹ και με πρόβλεψη για γενική αποδοχή τους

⁵⁸ Πληροφόρηση από τη SolidarityNow, 24 Μαρτίου 2026. Η αποδοχή της βεβαίωσης περιγράφεται ως εξαιρετικά περιορισμένη και αποσπασματική, ενδεικτικά σε Κέντρα Ένταξης Μεταναστών (ΚΕΜ) ή σε ξενώνες αστέγων. Μεταξύ των υπηρεσιών που δεν δέχονται τη βεβαίωση, αναφέρονται ο ΕΦΚΑ, η ΔΥΠΑ, καθώς και δημοτικοί βρεφονηπιακοί σταθμοί.

⁵⁹ Πληροφόρηση από το Meraki Humanitarian Support, 20 Μαρτίου 2026. Περιπτώσεις αποδοχής βεβαιώσεων από υπηρεσίες όπως ΔΥΠΑ, ΑΑΔΕ, ΕΦΚΑ αφορούν μόνο ανθρώπους που είχαν στα χέρια τους τη ληγμένη ΑΔΕΤ, σε ορισμένες, δε, περιπτώσεις, μόνο κατόπιν παρέμβασης από κοινωνικό λειτουργό.

⁶⁰ Στο ίδιο.

⁶¹ Ν 5038/2023, ΦΕΚ Α' 81/01.04.2023.

από τρίτους.⁶² Κανένα μέτρο δεν έχει ληφθεί από τις αρχές προς αυτή την κατεύθυνση, δύο χρόνια αργότερα.

Αδυναμία θεώρησης γνησίου υπογραφής

Πέραν της αποστέρησης της πρόσβασης σε κοινωνικά δικαιώματα, οι ως άνω πλημμέλειες περιορίζουν ακόμη και τη δυνατότητα των αναγνωρισμένων προσφύγων να θεωρήσουν το γνήσιο της υπογραφής τους ενώπιον δημόσιας αρχής σύμφωνα με τις απαιτήσεις του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας,⁶³ προϋπόθεση απαραίτητη για μία σειρά από ενέργειες, όπως η σύνταξη υπεύθυνης δήλωσης για την υποβολή αίτησης ανανέωσης **Ταξιδιωτικού Εγγράφου**, αλλά και η παροχή εξουσιοδότησης σε δικηγόρο, για την οποία ζητείται θεώρηση γνησίου υπογραφής από τις δημόσιες υπηρεσίες, ακόμη και από την Υπηρεσία Ασύλου. Παρεμποδίζεται, επομένως, και το δικαίωμα στη νομική εκπροσώπηση.

Απέλαση μόνου άντρα από τη Γερμανία: Ο **Αχμέντ***, αναγνωρισμένος πρόσφυγας από το Αφγανιστάν, απελάθηκε από τη Γερμανία στα τέλη Δεκεμβρίου του 2025, χωρίς να του παραδοθούν από τις γερμανικές αρχές τα έγκυρα έγγραφα της ΑΔΕΤ και του ταξιδιωτικού εγγράφου του. Στις αρχές Φεβρουαρίου του 2026, έλαβε «βεβαίωση δικαιούχου προσφυγικού καθεστώτος» από το ΠΓΑ Πειραιά, στην οποία αναγράφεται η δήλωσή του ότι τα ταυτοποιητικά έγγραφά του έχουν παρακρατηθεί στη Γερμανία και αναμένει την παράδοσή τους. Οι δικηγόροι της RSA υπέβαλαν για λογαριασμό του αίτημα στην ΑΑΔΕ για να του εκδοθεί **Κλειδάριθμος TAXISnet**. Όταν ζητήθηκε από την ΑΑΔΕ εξουσιοδότηση με θεώρηση του γνησίου υπογραφής από δημόσια αρχή, εξήγησαν ότι δεν είναι εφικτό να θεωρηθεί το γνήσιο της υπογραφής του Αχμέντ* σε δημόσια υπηρεσία εφόσον αναμένει την ανάκτηση της παρακρατηθείσας ΑΔΕΤ του και επέδειξαν τη βεβαίωση του ΠΓΑ Πειραιά. Η ΑΑΔΕ απέρριψε το αίτημα κλειδαρίθμου, εμμένοντας ότι απαιτείται εξουσιοδότηση θεωρημένη από δημόσια αρχή. Μόνο όταν προσκομίστηκε εξουσιοδότηση θεωρημένη από το ΠΓΑ Πειραιά έγινε δεκτή η αίτησή του Αχμέντ* για κλειδάριθμο.

Τα ίδια προσκόμματα έχουν ανακύψει ακόμη και σε ορισμένα γραφεία της Υπηρεσίας Ασύλου όπως το ΑΚΑ Δικαιούχων Διεθνούς Προστασίας, το οποίο είναι αρμόδιο για την ανανέωση των ΑΔΕΤ και ευλόγως εξοικειωμένο με τις χρόνιες καθυστερήσεις στις διαδικασίες ανανέωσης που χειρίζονται οι υπάλληλοί του.

⁶² Υπηρεσία Ασύλου, «Ανανέωση Ταυτοποιητικών Εγγράφων Δικαιούχων Διεθνούς Προστασίας», 58515/2024, 16 Φεβρουαρίου 2024, 2-3.

⁶³ Άρθρο 11 παρ. 1 Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας.

Απέλαση μονογονεϊκής οικογένειας από τη Γερμανία: Η **Νιλάμπ*** είναι μόνη μητέρα από το Αφγανιστάν με τέσσερα παιδιά. Η ίδια πάσχει από σοβαρή αναπηρία, πιστοποιημένη στη Γερμανία. Η μονογονεϊκή οικογένεια απελάθηκε στα τέλη Ιανουαρίου του 2026 στην Ελλάδα μετά από επτά χρόνια παραμονής στη Γερμανία, ενώ είχαν λήξει και χαθεί σχεδόν όλες οι ΑΔΕΤ και τα ταξιδιωτικά έγγραφα της οικογένειας. Παρά τις παρεμβάσεις της RSA σε διαφορετικούς φορείς για την εξεύρεση επείγουσας στέγασης της οικογένειας, δεν έγιναν δεκτά τα σχετικά αιτήματα, λόγω έλλειψης διαθέσιμων θέσεων φιλοξενίας. Στις αρχές Φεβρουαρίου, η οικογένεια υπέβαλε αίτημα ανανέωσης των ληγμένων αδειών διαμονής μέσω των δικηγόρων της RSA, από τους οποίους το ΑΚΑ Δικαιούχων Διεθνούς Προστασίας ζήτησε εξουσιοδότηση με θεώρηση του γνήσιου υπογραφής της Νιλάμπ* από δημόσια αρχή.

Στα μέσα Φεβρουαρίου του 2026, η Νιλάμπ* προσήλθε μαζί με τον δικηγόρο της σε προγραμματισμένο ραντεβού στο ΑΚΑ Δικαιούχων Διεθνούς Προστασίας για να θεωρηθεί εκεί το γνήσιο της υπογραφής της στην εξουσιοδότηση προς τους δικηγόρους της RSA και να υπογράψει υπεύθυνα δήλωση για να ζητήσει την ανανέωση των ταξιδιωτικών εγγράφων της οικογένειας. Το ΑΚΑ αρνήθηκε, ωστόσο, να θεωρήσει το γνήσιο της υπογραφής, δηλώνοντας ότι αδυνατεί να ταυτοποιήσει τη Νιλάμπ* από τα στοιχεία του φακέλου της Υπηρεσίας Ασύλου ή μέσω δακτυλοσκόπησης. Οι δικηγόροι της RSA ζήτησαν να βεβαιωθούν εγγράφως οι λόγοι για τους οποίους η Υπηρεσία Ασύλου αρνείται να θεωρήσει το γνήσιο της υπογραφής της Νιλάμπ*. Στις αρχές Μαρτίου, το ΑΚΑ απάντησε ότι πρέπει να δηλωθεί η απώλεια της ΑΔΕΤ, ενώ για την ταυτοποίηση της Νιλάμπ*, δήλωσε: «θα πρέπει να απευθυνθείτε στο Περιφερειακό Γραφείο Ασύλου Αττικής, όπου γίνονται καταγραφές και λήψη δακτυλικών αποτυπωμάτων κατά τις ημέρες Δευτέρα, Τρίτη και Τετάρτη». Το ΠΓΑ Αττικής συστέγάζεται με το ΑΚΑ Δικαιούχων Διεθνούς Προστασίας στην «Κατεχάκη», ωστόσο, την ημέρα του ραντεβού της Νιλάμπ*, η Υπηρεσία Ασύλου δεν δέχτηκε να την ταυτοποιήσει μέσω δακτυλοσκόπησης. Για την υπόθεση έχει κατατεθεί αναφορά στον Συνήγορο του Πολίτη. Στα μέσα Μαρτίου, το ΠΓΑ Πειραιά θεώρησε το γνήσιο της υπογραφής της Νιλάμπ*.

Χωρίς ενεργή ΑΔΕΤ, είναι αδύνατη η θεώρηση του γνήσιου της υπογραφής των δικαιούχων διεθνούς προστασίας στα ΚΕΠ, ακόμη και αν είναι κάτοχοι έγκυρου **Ταξιδιωτικού Εγγράφου**.

Δύο χρόνια μετά τις σχετικές εξαγγελίες τους, οι ελληνικές αρχές δεν έχουν προβεί στις απαραίτητες ρυθμίσεις για την αντιμετώπιση των συστημικών ελλείψεων που περιγράφονται παραπάνω.

Τέλος, επισημαίνουμε ότι, σύμφωνα με τον Κώδικα Ασύλου, η έναρξη ισχύος της ΑΔΕΤ αντιστοιχεί στην ημερομηνία έκδοσης της Απόφασης ΑΔΕΤ από την Υπηρεσία Ασύλου για τις αρχικές άδειες και στην ημερομηνία λήξης της προϊσχύσασας άδειας για τις ανανεώσεις,⁶⁴ όχι στην πραγματική ημερομηνία παραλαβής της (νέας) ΑΔΕΤ. Δημιουργείται, έτσι, σημαντικός κίνδυνος ιδίως για τους κατόχους επικουρικής προστασίας, των οποίων οι ΑΔΕΤ ισχύουν για ένα έτος,⁶⁵ δεδομένου ότι ΑΔΕΤ που τους χορηγούνται λήγουν άμεσα ή έχουν ήδη λήξει και χρήζουν εκ νέου ανανέωσης, λόγω των ανωτέρω εκτεθεισών καθυστερήσεων.

Ταξιδιωτικό έγγραφο (TDV)

Το ταξιδιωτικό έγγραφο (*titre de voyage*, TDV) αποτελεί προϋπόθεση για ορισμένες ενέργειες όπως η αίτηση απόδοσης **ΑΦΜ**, ή η δημιουργία **Τραπεζικού Λογαριασμού** στην Ελλάδα στην πράξη, εφόσον ορισμένες τράπεζες εξακολουθούν να μην δέχονται τις ΑΔΕΤ ως ταυτοποιητικά έγγραφα

⁶⁴ Άρθρο 23 παρ. 1 Κώδικα Ασύλου. Ωστόσο, στην Εγκύκλιο 68883/2023 του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου, προβλέπεται ότι η ρύθμιση αφορά μόνο την πρώτη ανανέωση.

⁶⁵ Άρθρο 23 παρ. 1 Κώδικα Ασύλου.

και να ζητούν διαβατήριο από τις/τους δικαιούχους διεθνούς προστασίας που επιθυμούν να ανοίξουν λογαριασμό.

Αντίστοιχες πρακτικές παρατηρούνται και σε δημόσιες υπηρεσίες όπως ορισμένες Τοπικές Διευθύνσεις του ΕΦΚΑ ζητούν επίσης την κατοχή έγκυρου ταξιδιωτικού εγγράφου για ενέργειες όπως η **Ενεργοποίηση ΑΜΚΑ**, μολονότι αυτό δεν προβλέπεται στο σχετικό νομοθετικό πλαίσιο.

Χορήγηση TDV

Οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας μπορούν να καταθέσουν δικαιολογητικά και δακτυλικά αποτυπώματα για να αιτηθούν ταξιδιωτικά έγγραφα στα Γραφεία Διαβατηρίων της Ελληνικής Αστυνομίας,⁶⁶ κατόπιν προγραμματισμένου ραντεβού με το κατά τόπον αρμόδιο γραφείο, όπως προβλέπεται στη διαδικασία του **Δεύτερου Σταδίου** της έκδοσης ΑΔΕΤ. Για την αίτηση αυτή αρκεί η απόφαση ασύλου, ωστόσο πρόσθετη προϋπόθεση για τον προγραμματισμό του ραντεβού για ταξιδιωτικά έγγραφα αποτελεί η καταβολή παραβόλου ύψους 84,40 ευρώ για ενήλικες και 73,60 ευρώ για παιδιά έως 14 ετών. Τα ταξιδιωτικά έγγραφα που εκτυπώνονται από το ΤΑΑ παραλαμβάνονται αποκλειστικά στο ΠΓΑ Αττικής, όπως περιγράφεται στο **Τρίτο Στάδιο** της παραλαβής των ΑΔΕΤ.

Σύμφωνα με τη Σύμβαση της Γενεύης, την Οδηγία για την αναγνώριση και τον Κώδικα Ασύλου, οι πρόσφυγες δικαιούνται ταξιδιωτικά έγγραφα εκτός αν συντρέχουν στο πρόσωπό τους «**επιτακτικοί λόγοι εθνικής ασφάλειας ή δημόσιας τάξης**».⁶⁷ Ίδια προϋπόθεση ισχύει και για τη χορήγηση **Άδειας Διαμονής** σε δικαιούχους διεθνούς προστασίας.⁶⁸ Ωστόσο, η ΚΥΑ για τα TDV, εκδοθείσα κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 24 του Κώδικα Ασύλου, προβλέπει ότι «Δεν χορηγείται ταξιδιωτικό έγγραφο σε πρόσωπο που: α) έχει καταδικασθεί τελεσίδικα για πλαστογραφία, πλαστογραφία πιστοποιητικών, υπεξαγωγή εγγράφων, ψευδή ανωμοτί κατάθεση ή ψευδή δήλωση (άρθρα 216, 217, 222, και 225 Π.Κ. και άρθρο 22 παρ. 6 του ν. 1599/1986) εφόσον η τέλεση αυτών σχετίζεται με την έκδοση, τη χρήση, την απώλεια ή την κλοπή διαβατηρίου, ταυτότητας ή οποιουδήποτε άλλου εγγράφου που μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως ταξιδιωτικό έγγραφο ή για εγκληματική οργάνωση, τρομοκρατικές πράξεις, αρπαγή, εμπόριο δούλων, εμπορία ανθρώπων, αρπαγή ανηλίκων, ακούσια απαγωγή, σωματεμπορία (άρθρα 187, 187Α, 322, 323, 323Α, 324, 327, 351 Π.Κ.) καθώς και τα αδικήματα του άρθρου 29 παρ. 5, 6, 7 και του άρθρου 30 παρ. 1 και 2 του ν. 4251/2014. Η απαγόρευση ισχύει από την έκδοση της τελεσίδικης καταδικαστικής απόφασης για πέντε (5) έτη εφόσον αφορά στην τέλεση των παραπάνω πλημμελημάτων και για δέκα (10) έτη αντίστοιχα στις περιπτώσεις τέλεσης κακουργήματος υπό την προϋπόθεση ότι έχει εκτιθεί η επιβληθείσα ποινή, β) έχει ασκηθεί σε βάρος του ποινική δίωξη για κακούργημα ή για αδίκημα της περίπτωσης (α) και για όσο χρόνο διαρκεί η εκκρεμοδικία...»⁶⁹

⁶⁶ Άρθρο 3 ΚΥΑ 10302/2020, ΦΕΚ Β' 2036/30.05.2020.

⁶⁷ Άρθρο 28 παρ. 1 Σύμβασης της Γενεύης του 1951, άρθρο 25 παρ. 1 Οδηγίας για την αναγνώριση, άρθρο 25 παρ. 1 Κανονισμού για την αναγνώριση, άρθρο 24 παρ. 1 Κώδικα Ασύλου.

⁶⁸ Άρθρο 24 παρ. 1 Οδηγίας για την αναγνώριση.

⁶⁹ Άρθρο 1 παρ. 2 ΚΥΑ 10302/2020.

Κατά της απόφασης του ΠΓΑ ή ΑΚΑ περί μη χορήγησης ταξιδιωτικού εγγράφου προβλέπεται ενδικοφανής προσφυγή στον Διοικητή της Υπηρεσίας Ασύλου, ο οποίος αποφασίζει κατόπιν εισήγησης τριμελούς επιτροπής.⁷⁰

Ήδη από τον Ιούλιο του 2024, το Συμβούλιο της Επικρατείας (ΣΤΕ) έχει κρίνει ότι το άρθρο 1 παρ. 2 ΚΥΑ για τα TDV αντιβαίνει στο άρθρο 25 της Οδηγίας αναγνώρισης και στην εθνική διάταξη του άρθρου 24 του Κώδικα Ασύλου, εφόσον εισάγει γενική απαγόρευση χορήγησης ταξιδιωτικού εγγράφου σε πρόσφυγες που διώκονται ή έχουν καταδικαστεί για οποιοδήποτε από τα αναφερόμενα αδικήματα, χωρίς να διαπιστώνεται από την Υπηρεσία Ασύλου η συνδρομή επιτακτικών λόγων εθνικής ασφάλειας ή δημόσιας τάξης.⁷¹ Παρά ταύτα, η επίμαχη διάταξη της κανονιστικής πράξης δεν έχει τροποποιηθεί μέχρι σήμερα.

Ως αποτέλεσμα της ανωτέρω διάταξης, μπορεί να απορριφθεί στην πράξη η χορήγηση ταξιδιωτικών εγγράφων σε πρόσφυγες κατά των οποίων έχει ασκηθεί ποινική δίωξη ή έχει εκδοθεί καταδικαστική απόφαση με αναστολή εκτέλεσης ποινής για πλημμελήματα όπως η χρήση πλαστών ταξιδιωτικών εγγράφων, χωρίς να προκύπτει η συνδρομή «*επιτακτικών λόγων εθνικής ασφάλειας ή δημόσιας τάξης*», ενόσω, μάλιστα, οι ίδιοι πρόσφυγες έχουν λάβει ΑΔΕΤ από τις ελληνικές αρχές. Σύμφωνα με τις ελληνικές αρχές, έχει εκδοθεί εσωτερική εγκύκλιος της Διεύθυνσης Νομικής Υποστήριξης προς τα ΠΓΑ Αττικής, Θεσσαλονίκης και Κρήτης σε συνέχεια της απόφασης του ΣΤΕ, με οδηγίες για την αξιολόγηση των λόγων εθνικής ασφάλειας ή δημόσιας τάξης από την Υπηρεσία Ασύλου, παράλληλα με τον έλεγχο που διενεργεί η Ελληνική Αστυνομία.⁷² Η εγκύκλιος δεν έχει δημοσιευτεί μέχρι σήμερα.

Ανανέωση TDV

Τρόπος υποβολής και απαραίτητα δικαιολογητικά

Για την ανανέωση των ταξιδιωτικών εγγράφων, οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας υποβάλλουν αίτηση και ψηφιακή φωτογραφία στην ηλεκτρονική διεύθυνση gas.traveldoc@migration.gov.gr του ΑΚΑ Δικαιούχων Διεθνούς Προστασίας.⁷³ Στο έντυπο της αίτησης ανανέωσης, πρέπει να αναγράφεται, μεταξύ άλλων, ο αριθμός της ΑΔΕΤ. Επίσης, υποχρεούνται να προσκομίσουν υπεύθυνη δήλωση περί μη τέλεσης αξιόποινης πράξης εκ των αναφερόμενων στο άρθρο 1 παρ. 2 ΚΥΑ 10302/2020,⁷⁴ μολονότι και στην περίπτωση των διαβατηρίων διενεργείται «έλεγχος διωκτικών» από την Υπηρεσία Ασύλου. Στην περίπτωση γονέων ανήλικων παιδιών, χρειάζεται ξεχωριστή υπεύθυνη δήλωση περί συναίνεσης για την ανανέωση των TDV των τέκνων.

Οι εν λόγω υπεύθυνες δηλώσεις πρέπει να υπογράφονται με θεώρηση του γνησίου υπογραφής από δημόσια υπηρεσία, προϋπόθεση που στην πράξη καθιστά αδύνατη την υποβολή αίτησης ανανέωσης TDV για όσα άτομα δεν έχουν στα χέρια τους έγκυρη ΑΔΕΤ, ενδεικτικά λόγω εκκρεμούς

⁷⁰ Άρθρο 4 παρ. 3 ΚΥΑ 10302/2020.

⁷¹ ΣΤΕ 1107/2024, σκ. 13. Βλ. και ΔΠρΑΘ ΑΔ1550/2023, σκ. 9.

⁷² Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ηλεκτρονική αλληλογραφία: «Meeting with GAS on 13 November», Ares(2025)4503310, 13 Νοεμβρίου 2024.

⁷³ Άρθρο 7 παρ. 2 ΚΥΑ 10302/2020.

⁷⁴ Άρθρο 7 παρ. 3 ΚΥΑ 10302/2020.

ανανέωσης ή ανάκτησης από άλλο κράτος. Η αδυναμία υποβολής αίτησης ανανέωσης TDV αποτελεί επομένως παράδειγμα της **Αδύνατης Πρόσβασης σε Δικαιώματα χωρίς Ενεργή ΑΔΕΤ**.

Οι υπεύθυνες δηλώσεις για την υποβολή της αίτησης ανανέωσης TDV πρέπει να περιέλθουν στο ΑΚΑ Δικαιούχων Διεθνούς Προστασίας, είτε ταχυδρομικώς είτε με φυσική παρουσία. Εμπόδια και καθυστερήσεις ανακύπτουν ήδη στο στάδιο της παραλαβής της απαραίτητης υπεύθυνης δήλωσης, όπως προκύπτει από πρόσφατες υποθέσεις ανθρώπων που υποστηρίζει η RSA.

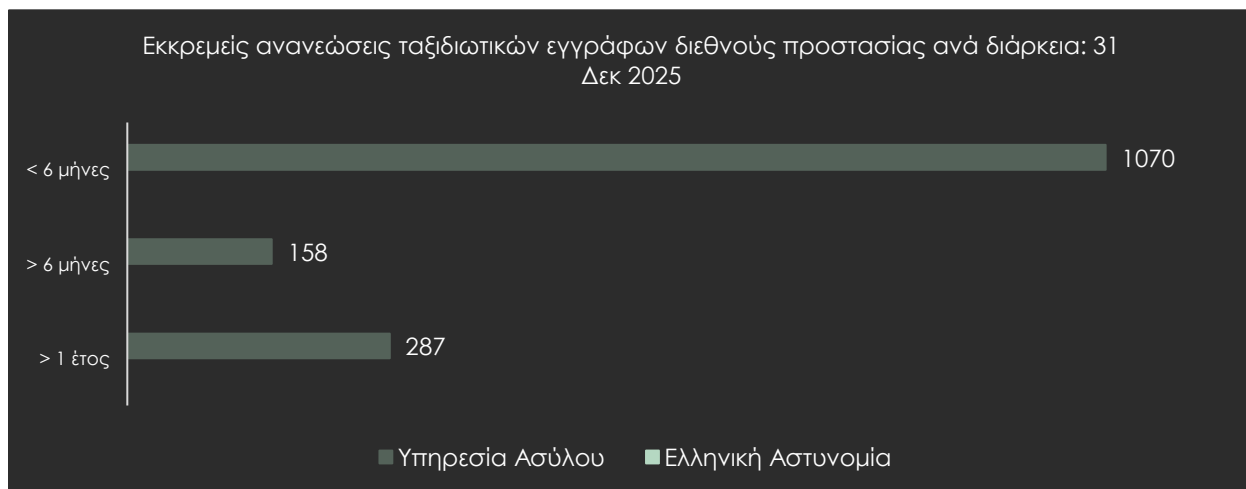
Επιστροφή μόνου άντρα από τη Γερμανία: Ο Ρεζά*, αναγνωρισμένος πρόσφυγας από το Αφγανιστάν, επέστρεψε από τη Γερμανία στις αρχές Μαΐου του 2025, αφότου η αίτηση ασύλου του απορρίφθηκε εκεί ως απαράδεκτη λόγω του καθεστώτος του στην Ελλάδα. Επέστρεψε στη χώρα με ληγμένη **Άδεια Διαμονής** και διαβατήριο, ενώ είχε ήδη υποβάλει αίτηση ανανέωσης της ΑΔΕΤ του πριν αναχωρήσει από τη Γερμανία.

Στα μέσα Οκτωβρίου του 2025, ένα μήνα μετά την έγκριση της ανανέωσης της ΑΔΕΤ του, ο Ρεζά* υπέβαλε αίτηση ανανέωσης TDV. Όταν προσήλθε αυτοπροσώπως στην Υπηρεσία Ασύλου («Κατεχάκη») για να καταθέσει την απαιτούμενη υπεύθυνη δήλωση περί μη καταδίκης για ποινικό αδίκημα, το προσωπικό ασφαλείας δεν του επέτρεψε την είσοδο και τον παρέπεμψε στο ΠΓΑ Πειραιά ως αρμόδιο για πρόσφυγες από το Αφγανιστάν. Χρειάστηκε παρέμβαση από τους δικηγόρους της RSA για να επιτραπεί στον Ρεζά* η είσοδος και να μπορέσει να καταθέσει την υπεύθυνη δήλωση.

Οι δικηγόροι της RSA ζήτησαν επανειλημμένως να αποσταλεί ο αριθμός πρωτοκόλλου της αίτησης ανανέωσης TDV του Ρεζά*. Στα μέσα Νοεμβρίου του 2025, το ΑΚΑ Δικαιούχων Διεθνούς Προστασίας απάντησε ότι εκκρεμεί η κατάθεση υπεύθυνης δήλωσης περί μη καταδίκης για αδίκημα. Χρειάστηκε νέα παρέμβαση της RSA για να επιβεβαιώσει η Υπηρεσία Ασύλου ότι είχε παραλάβει τη δήλωση και να προχωρήσει σε πρωτοκόλληση της αίτησης. Η εξέταση της αίτησης ανανέωσης TDV του Ρεζά* εκκρεμεί μέχρι σήμερα.

Χρόνιες καθυστερήσεις στην επεξεργασία των αιτήσεων ανανέωσης TDV

Και σε αυτή τη διαδικασία ανανέωσης, παρατηρούνται παρατεταμένες καθυστερήσεις στην επεξεργασία των αιτήσεων, οι οποίες φαίνεται να υπερβαίνουν το ένα έτος. Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία του κράτους, ο αριθμός των εκκρεμών αιτήσεων ανανέωσης TDV στο ΑΚΑ Δικαιούχων Διεθνούς Προστασίας της Υπηρεσίας Ασύλου βρισκόταν στις 1.515 στα τέλη του 2025, σε σχέση με 909 στα τέλη του 2024. Δεν υπήρχαν εκκρεμείς αιτήσεις ανανέωσης TDV στην Ελληνική Αστυνομία:

Πηγή: Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου, Κοινοβουλευτικός έλεγχος, 6 Φεβ 2026, εδώ

Οι χρόνοι αυτοί οφείλονται σε καθυστερήσεις που παρατηρούνται ανά τα διάφορα στάδια της διαδικασίας επεξεργασίας της αίτησης ανανέωσης TDV. Ενδεικτικά, μόνο η χρέωση της υπόθεσης σε υπάλληλο του ΑΚΑ Δικαιούχων Διεθνούς Προστασίας μπορεί να υπερβεί το τρίμηνο από την υποβολή της αίτησης και την αποστολή της υπεύθυνης δήλωσης περί μη καταδίκης για αδίκημα στην Υπηρεσία Ασύλου, ενώ πολύμηνη παραμένει και η διαδικασία του «ελέγχου διωκτικών» για τη διερεύνηση τυχόν ποινικής δίωξης ή καταδίκης σε βάρος της/του δικαιούχου, ακόμη και στις περιπτώσεις ανανεώσεων TDV ανθρώπων για τους οποίους έχει μόλις ολοκληρωθεί επίκαιρος έλεγχος διωκτικών στο πλαίσιο πρόσφατης ανανέωσης **Άδειας Διαμονής**.

Καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας, οι άνθρωποι έχουν **Περιορισμένη Πρόσβαση στις Αρχές** για ενημέρωση για το στάδιο επεξεργασίας της αίτησης τους. Τα εμπόδια αυτά πλήττουν και τις/τους πρόσφυγες που επιστρέφονται στην Ελλάδα από άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

Απέλαση μόνου άντρα από τη Γερμανία: Ο **Ασέφ***, αναγνωρισμένος πρόσφυγας από το Αφγανιστάν, απελάθηκε από τη Γερμανία στην Ελλάδα στα μέσα Μαρτίου του 2025 με ληγμένη **Άδεια Διαμονής** και διαβατήριο. Ο Ασέφ* είχε υποβάλει αίτηση ανανέωσης TDV στη διεύθυνση gas.traveldoc@migration.gov.gr και αποστέλλει υπενθυμιστικό μήνυμα τον Μάρτιο του 2025, ρωτώντας σχετικά με την πορεία της αίτησής του. Μόλις τον Αύγουστο του 2025 έλαβε απάντηση από το ΑΚΑ Δικαιούχων Διεθνούς Προστασίας, με την επισήμανση της υποχρέωσης κατάθεσης υπεύθυνης δήλωσης περί μη καταδίκης για ποινικό αδίκημα. Ο Ασέφ* έστειλε ταχυσδρομικά την υπεύθυνη δήλωση, την οποία παρέλαβε το ΑΚΑ Δικαιούχων Διεθνούς Προστασίας στα μέσα Οκτωβρίου του 2025. Στα μέσα Ιανουαρίου του 2026, οι δικηγόροι της RSA ζήτησαν ενημέρωση για την πορεία επεξεργασίας της αίτησης ανανέωσης TDV του Ασέφ*. Η Υπηρεσία Ασύλου απάντησε ότι «έχει γίνει ο αρχικός έλεγχος δικαιολογητικών και αναμένεται η χρέωση σε υπάλληλο για τη συνέχιση της επεξεργασίας». Σε νέο αίτημα ενημέρωσης των δικηγόρων της RSA στις αρχές Μαρτίου, η Υπηρεσία Ασύλου απάντησε ότι το αίτημα τελεί ακόμη υπό επεξεργασία. Μόλις στα μέσα Απριλίου του 2026 ολοκληρώθηκε η εξέταση της αίτησης.

Επιστροφή μόνου άντρα από τη Γερμανία: Ο **Ρεζά***, αναγνωρισμένος πρόσφυγας από το Αφγανιστάν, επέστρεψε από τη Γερμανία στις αρχές Μαΐου του 2025 με ληγμένη **Άδεια Διαμονής** και διαβατήριο. Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, ένα μήνα μετά την έγκριση της ανανέωσης της ΑΔΕΤ του, υπέβαλε αίτηση ανανέωσης TDV, στην οποία ανέφερε ρητά ότι έχει διενεργηθεί πρόσφατος έλεγχος διωκτικών στην περίπτωση του. Παρά ταύτα, η εξέταση της αίτησής του δεν έχει ολοκληρωθεί μέχρι και σήμερα.

Φορολογικά και οικονομικά έγγραφα

Αποδεικτικό διεύθυνσης κατοικίας

Πληθώρα διοικητικών διαδικασιών στην Ελλάδα προϋποθέτουν την προσκόμιση αποδεικτικού της διεύθυνσης κατοικίας του προσώπου στη χώρα. Μεταξύ αυτών, η απόδοση **ΑΦΜ** από την ΑΑΔΕ, η **Ενεργοποίηση ΑΜΚΑ**, η καταχώρηση στοιχείων στο **Εθνικό Μητρώο Επικοινωνίας**, η δημιουργία **Τραπεζικού Λογαριασμού** κ.α.

Έγγραφο που αποδεικνύει τη διεύθυνση κατοικίας στην Ελλάδα αποτελεί ο τίτλος ιδιοκτησίας ακινήτου ή το μισθωτήριο συμβόλαιο στο όνομα του προσώπου, το οποίο έχει δηλωθεί στην ΑΑΔΕ και αναρτηθεί σε ηλεκτρονική μορφή στον ιστότοπό της. Για την ενέργεια αυτή, απαιτείται **ΑΦΜ** και **Κλειδάρια ΤΑΧΙΣnet**. Αποδεικτικό της διεύθυνσης κατοικίας μπορεί να αποτελεί, επίσης, η βεβαίωση φιλοξενίας από δημόσια αρχή ή υπεύθυνη δήλωση φιλοξενίας από ιδιώτη, συνοδευόμενη από αποδεικτικό της δήλωσης ακίνητης περιουσίας ή του μισθωτηρίου συμβολαίου της/του φιλοξενούσας/ούντος στην ΑΑΔΕ. Ωστόσο, σε ορισμένες δημόσιες υπηρεσίες, όπως συγκεκριμένες Τοπικές Διευθύνσεις του ΕΦΚΑ ακόμη και στην Αττική, δεν γίνεται δεκτή η υπεύθυνη δήλωση φιλοξενίας ως αποδεικτικό διεύθυνσης κατοικίας.⁷⁵

Επισημαίνουμε ότι ο νόμος επιβάλλει πρόστιμο σε περίπτωση παράλειψης δήλωσης ή αναληθούς δήλωσης μισθωτηρίου στην ΑΑΔΕ,⁷⁶ η δε εν γνώσει δήλωση ψευδών στοιχείων ή απόκρυψη της αλήθειας κατά την εξέταση από οποιαδήποτε αρχή διώκεται ποινικά και τιμωρείται με ποινή φυλάκισης.⁷⁷

Οι άστεγες/οι αναγνωρισμένες/οι πρόσφυγες αδυνατούν αντικειμενικά να προσκομίσουν κάποιο από τα παραπάνω αποδεικτικά διεύθυνσης κατοικίας. Μόνη επιλογή για τους ανθρώπους αυτούς αποτελεί η αίτηση πιστοποιητικού αστεγίας από τις υπηρεσίες του δήμου εντός του οποίου βρίσκονται. Η διαδικασία αυτή, όμως, παραμένει ιδιαίτερα δύσκολη στην πράξη. Στην Αθήνα, για παράδειγμα, το πιστοποιητικό αστεγίας εκδίδεται μόνο σε ανθρώπους που ζουν στο δρόμο, εντοπίζονται από την Ομάδα Street Work του Κέντρου Υποδοχής και Αλληλεγγύης Δήμου Αθηναίων (ΚΥΑΔΑ) στο πλαίσιο επιτόπιας έρευνας στο δρόμο και καταχωρούνται στο μητρώο αστέγων του. Αποκλείονται, κατά συνέπεια, άστεγα άτομα που δεν έχουν εντοπιστεί στο δρόμο από την Ομάδα Street Work, καθώς και αυτά που ζουν ή μετακινούνται άτυπα μεταξύ χώρων ή σπιτιών ιδιωτών σε εξαιρετικά επισφαλείς συνθήκες άτυπης ενοικίασης για να αποφύγουν τη διαμονή στο δρόμο, ή αλλάζουν συχνά τοποθεσία με τα υπάρχοντά τους για λόγους προστασίας και ασφαλείας.

Περαιτέρω, το ΚΥΑΔΑ εκδίδει πιστοποιητικό αστεγίας μόνο εφόσον αυτό ζητείται για ρητό και συγκεκριμένο σκοπό, ενδεικτικά για την αίτηση κοινωνικού επιδόματος όπως **Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα**, και μόνο εφόσον πληρούνται όλες οι λοιπές προϋποθέσεις προς τούτο, συμπεριλαμβανομένης της κατοχής **Άδειας Διαμονής** εν ισχύ και της απόδοσης **ΑΦΜ** και

⁷⁵ Πληροφόρηση από τη SolidarityNow, 24 Μαρτίου 2026.

⁷⁶ Άρθρο 5 Απόφασης ΑΑΔΕ ΠΟΛ1662/2018, ΦΕΚ Β' 3579/22.08.2018.

⁷⁷ Άρθρο 224 παρ. 4 Ποινικού Κώδικα, Ν 4619/2019, ΦΕΚ Α' 95/11.06.2019.

Κλειδαριθμοί TAXISnet. Το, δε, ΚΥΑΔΑ δεν διαθέτει υπηρεσίες διερμηνείας, επομένως δεν είναι δυνατή η επικοινωνία με ανθρώπους που δεν μιλούν ελληνικά ή αγγλικά.

Πολλές/οί άστεγες/οι πρόσφυγες, ιδίως όσες/οι επιστρέφονται στην Ελλάδα από άλλα κράτη, αδυνατούν, έτσι, να λάβουν ακόμη και πιστοποιητικό αστεγίας, το οποίο χρειάζονται ως αποδεικτικό της κατοικίας τους για τη διεκπεραίωση μίας σειράς από διαδικασίες και την κτήση αναγκαίων εγγράφων.

Αριθμός Φορολογικού Μητρώου (ΑΦΜ)

Ο Αριθμός Φορολογικού Μητρώου (ΑΦΜ) είναι ένας μοναδικός αριθμός, υποχρεωτικός για τις συναλλαγές με το Ελληνικό Δημόσιο και ιδίως για ενέργειες όπως η δημιουργία **Τραπεζικού Λογαριασμού**, η υποβολή φορολογικής δήλωσης και λήψη **Εκκαθαριστικού Σημειώματος**, η μίσθωση ακινήτου, η έκδοση **ΑΜΚΑ** και η πρόσβαση στην **Απασχόληση** και την **Κοινωνική Πρόνοια**.⁷⁸

Αρχική απόδοση ΑΦΜ

Με απόφαση της ΑΑΔΕ, κατά την πλήρη καταγραφή της αίτησης ασύλου τους, οι αιτούσες/ούντες διεθνή προστασία λαμβάνουν αυτόματα ΑΦΜ με την έκδοση του ΔΑΔΠ.⁷⁹ Η διαδικασία απόδοσης ΑΦΜ κινείται ηλεκτρονικά από τις αρχές που καταγράφουν την αίτηση ασύλου και εκδίδεται βεβαίωση απόδοσης ΑΦΜ στις/στους αιτούσες/ούντες από το Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου,⁸⁰ στην οποία αναγράφεται το ΔΑΔΠ τους ως ταυτοποιητικό έγγραφο.

Τα άτομα που δεν έχουν λάβει ΑΦΜ ως αιτούσες/ούντες άσυλο και έχουν ήδη αποκτήσει ΑΔΕΤ δεν ακολουθούν την ανωτέρω διαδικασία, αλλά παραπέμπονται από την Υπηρεσία Ασύλου στην ΑΑΔΕ. Στις περιπτώσεις αυτές, πρέπει να υποβληθεί ηλεκτρονική αίτηση απόδοσης ΑΦΜ μέσω πλατφόρμας της ΑΑΔΕ,⁸¹ διαθέσιμης μόνο στα ελληνικά. Για την υποβολή της αίτησης, είναι απαραίτητο η να δηλωθούν δύο κατηγορίες εγγράφων: έγκυρο ταυτοποιητικό έγγραφο – ως τέτοια αναγράφονται στην πλατφόρμα τα **Ταξιδιωτικά Έγγραφα**, όχι οι ΑΔΕΤ – και έγκυρη **Άδεια Διαμονής**. Προαπαιτούμενο για την υποβολή της αίτησης απόδοσης ΑΦΜ είναι και η υποβολή **Αποδεικτικού Διεύθυνσης Κατοικίας** και η δήλωση ακριβούς διεύθυνσης στην Ελλάδα. Δεν είναι δυνατό να δηλωθεί το πρόσωπο ως άστεγος/η, χωρίς διεύθυνση. Επομένως, άστεγα άτομα που δεν έχουν αποδεικτικό κατοικίας δεν μπορούν να εκδώσουν ΑΦΜ, αν δεν τους έχει ήδη αποδοθεί προηγουμένως.

Μετά την υποβολή της ηλεκτρονικής αίτησης, οι άνθρωποι που ζητούν ΑΦΜ πρέπει να ταυτοποιηθούν από την ΑΑΔΕ με φυσική παρουσία ή με βιντεοκλήση. Στην πράξη, όμως, αντιμετωπίζουν προβλήματα κατά το στάδιο της ταυτοποίησης:

⁷⁸ Άρθρο 2 Απόφασης ΑΑΔΕ Α1181/2025, ΦΕΚ Β' 6814/17.12.2025.

⁷⁹ Άρθρο 1 παρ. 3 και άρθρο 8 Απόφασης ΑΑΔΕ Α1270/2020, ΦΕΚ Β' 5508/14.12.2020.

⁸⁰ Άρθρο 2 παρ. 1 Απόφασης ΑΑΔΕ Α1270/2020.

⁸¹ Άρθρο 4 παρ. 1 Απόφασης ΑΑΔΕ Α1181/2025.

Απέλαση μόνου άντρα από τη Γερμανία: Ο Φαρίντ*, αναγνωρισμένος πρόσφυγας από το Αφγανιστάν, έλαβε καθεστώς το 2022 στην Ελλάδα και επιστράφηκε από τη Γερμανία τον Φεβρουάριο του 2026, χωρίς να του παραδοθούν τα έγγραφα της ληγμένης Άδειας Διαμονής του και του έγκυρου Ταξιδιωτικού Εγγράφου του και παραμένει έκτοτε άστεγος. Δεν του είχε αποδοθεί ΑΦΜ από την Υπηρεσία Ασύλου και δεν είχε εκδώσει ΑΦΜ πριν φύγει από την Ελλάδα. Στα μέσα Μαρτίου του 2026, υπέβαλε αίτηση μέσω της πλατφόρμας της ΑΑΔΕ, καταχωρώντας το TDV του στο πεδίο «ταυτοποιητικό έγγραφο» και την ΑΔΕΤ στο πεδίο «άδεια διαμονής». Κατά την προσέλευσή του στο ραντεβού του, η ΑΑΔΕ δεν δέχτηκε να του αποδώσει ΑΦΜ, ζητώντας να υποβληθεί νέο αίτημα και να καταχωρηθεί η ΑΔΕΤ ως ταυτοποιητικό έγγραφο, αντί του TDV. Εκπρόσωπος της RSA που συνόδευε τον Φαρίντ* εξήγησε ότι δεν δίνεται τέτοια δυνατότητα από την πλατφόρμα, ο δε Φαρίντ* υπέβαλε αυτοπροσώπως αίτηση έκδοσης ΑΦΜ, την οποία η ΑΑΔΕ αρνήθηκε να παραλάβει και να πρωτοκολλήσει. Οι δικηγόροι της RSA έστειλαν αίτημα μέσω email στην ΑΑΔΕ, το οποίο εν τέλει πρωτοκολλήθηκε, ωστόσο η ΑΑΔΕ αρνήθηκε να αποδώσει ΑΦΜ στον Φαρίντ*, δηλώνοντας ότι η βεβαίωση που έχει στα χέρια του από το ΠΓΑ Πειραιά δεν αρκεί ως ταυτοποιητικό έγγραφο για να λάβει ΑΦΜ.

Αντίστοιχα προβλήματα ανακύπτουν για τους ανθρώπους που έχουν εκδώσει ΑΦΜ απευθείας από την ΑΑΔΕ – όχι από την Υπηρεσία Ασύλου – και προσπαθούν να ανακτήσουν τον αριθμό τους.

Απέλαση μονογονεϊκής οικογένειας από τη Γερμανία: Η Νιλάμπ*, μόνη μητέρα με αναπηρία από το Αφγανιστάν, απελάθηκε με τα τέσσερα παιδιά της στην Ελλάδα στα τέλη Ιανουαρίου του 2026 μετά από επτά χρόνια παραμονής στη Γερμανία, χωρίς έγκυρες Άδειες Διαμονής και Ταξιδιωτικά Έγγραφα και έχοντας χάσει τον ΑΦΜ και τον ΑΜΚΑ που της είχαν αποδοθεί πριν την αναχώρηση της οικογένειας από την Ελλάδα. Τον Μάρτιο του 2026, οι δικηγόροι της RSA απευθύνθηκαν σε ΚΕΠ για να ανακτήσουν τον ΑΦΜ και τον ΑΜΚΑ της Νιλάμπ*, ωστόσο το ΚΕΠ αδυνατούσε να εντοπίσει τα στοιχεία της. Χρειάστηκε επικοινωνία των δικηγόρων με την ΗΔΥΚΑ για να ζητηθεί από το αρχείο της υπηρεσίας αντίγραφο της βεβαίωσης απόδοσης ΑΜΚΑ της Νιλάμπ*.

Περαιτέρω, σύμφωνα με τον νόμο, ο ΑΦΜ απενεργοποιείται σε περίπτωση δήλωσης ανακριβών ή ψευδών στοιχείων.⁸²

Επικαιροποίηση στοιχείων στο μητρώο της ΑΑΔΕ

Στην περίπτωση των ατόμων που λαμβάνουν αυτόματα ΑΦΜ κατά την καταγραφή της αίτησης ασύλου, μετά τη χορήγηση διεθνούς προστασίας και την κήση Άδειας Διαμονής, τα στοιχεία ταυτοποιητικού εγγράφου στο μητρώο των δικαιούχων που τηρεί η ΑΑΔΕ πρέπει να επικαιροποιηθούν, ώστε στο πεδίο που αφορά το ταυτοποιητικό έγγραφο να αντικατασταθεί το ΔΑΔΠ με την εκδοθείσα ΑΔΕΤ. Αντιστοίχως, σε περίπτωση ανανέωσης της άδειας διαμονής, πρέπει να επικαιροποιηθούν τα στοιχεία στο μητρώο της ΑΑΔΕ για να αντικατασταθεί ο αριθμός της παλαιάς ΑΔΕΤ με τον αριθμό της νέας.

Η συγκεκριμένη διαδικασία ενημέρωσης στοιχείων δεν γίνεται αυτόματα από τις αρχές σε ότι αφορά τις/τους αναγνωρισμένες/ους πρόσφυγες.⁸³ Αντιθέτως, οι πρόσφυγες οι πρέπει να προβούν με

⁸² Άρθρο 7 παρ. 2 Απόφασης ΑΑΔΕ Α1181/2025.

⁸³ Σε αντίθεση με την αυτόματη ενημέρωση του μητρώου της ΑΑΔΕ σε περίπτωση μεταβολών σε ελληνικές ταυτότητες: ΑΑΔΕ, 'Σύνδεση φορολογικού μητρώου με Υπουργείο Εσωτερικών και Ελληνική Αστυνομία', 7 Μαΐου 2019, διαθέσιμο [εδώ](#).

δική τους πρωτοβουλία σε αυτή την ενέργεια, υποβάλλοντας σχετικό αίτημα προς την ΑΑΔΕ για την επικαιροποίηση των στοιχείων τους, ώστε να καταχωρηθούν στο μητρώο της ΑΑΔΕ τα στοιχεία της τρέχουσας ΑΔΕΤ τους.

Η αίτηση αυτή κατατίθεται ηλεκτρονικά στην πλατφόρμα **myAADE** της ΑΑΔΕ και επομένως απαιτεί **Κλειδάριθμο TAXISnet**, τον οποίο δεν μπορεί να εκδώσει η/ο δικαιούχος διεθνούς προστασίας αν δεν έχει ήδη πραγματοποιήσει την επικαιροποίηση των στοιχείων της/του στην ΑΑΔΕ. Πρόκειται για μία αδιέξοδη λογική της διοικητικής διαδικασίας, κατά την οποία απαιτείται κλειδάριθμος για να ζητηθεί η ενημέρωση των στοιχείων ως προϋπόθεση για την κτήση κλειδαριθμού. Στην πράξη, οι άνθρωποι που δεν έχουν ήδη κλειδάριθμο δεν μπορούν να διεκπεραιώσουν τη διαδικασία παρά μόνο με τη βοήθεια εξουσιοδοτημένου τρίτου προσώπου, όπως λογιστή ή δικηγόρου, υπό τον όρο ότι έχουν δώσει εξουσιοδότηση με θεώρηση του γνησίου της υπογραφής τους ενώπιον δημόσιας αρχής. Η δε πλατφόρμα **myAADE** της ΑΑΔΕ είναι διαθέσιμη μόνο στα ελληνικά.

Η επικαιροποίηση των στοιχείων στο μητρώο της ΑΑΔΕ δεν μπορεί να λάβει χώρα χωρίς ΑΔΕΤ σε ισχύ. Μάλιστα, εάν η/ο δικαιούχος που ζητά την επικαιροποίηση των στοιχείων της/του δεν προσκομίσει αντίγραφο αμφότερων των ταυτοποιητικών εγγράφων, δηλαδή του παλαιού και του νέου, η ΑΑΔΕ απευθύνεται στην Υπηρεσία Ασύλου ζητώντας επιβεβαίωση των στοιχείων της/του δικαιούχου, χωρίς να υπάρχει πάντοτε ανταπόκριση από τα ΠΓΑ και ΑΚΑ της Υπηρεσίας Ασύλου στα συγκεκριμένα αιτήματα. Επίσης, η ΑΑΔΕ σε ορισμένες περιπτώσεις ζητά και την υποβολή συμπληρωμένου **Εντύπου Δ210** περί μεταβολής στοιχείων, το οποίο διατίθεται μόνο στα ελληνικά.

Να σημειωθεί ότι οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας δεν λαμβάνουν κατάλληλη **Πληροφόρηση** από την Υπηρεσία Ασύλου για την υποχρέωση κίνησης της συγκεκριμένης διαδικασίας όταν τους χορηγείται καθεστώς διεθνούς προστασίας, ούτε όταν παραλαμβάνουν την αρχική ΑΔΕΤ τους.

Σε περίπτωση, δε, σφάλματος στην καταχώρηση των στοιχείων στο μητρώο της ΑΑΔΕ κατά την αρχική απόδοση του ΑΦΜ με την καταγραφή της αίτησης ασύλου, στοιχεία όπως η οικογενειακή κατάσταση του ατόμου δεν μπορούν να διορθωθούν χωρίς επικυρωμένο επίσημο έγγραφο.

Απέλαση μόνου άντρα από τη Γερμανία: Ο **Ντενγκ***, κάτοχος επικουρικής προστασίας από το Νότιο Σουδάν, απελάθηκε από τη Γερμανία τον Ιούλιο του 2025. Τον Φεβρουάριο του 2026, υπέβαλε αίτημα στην ΑΑΔΕ με τη βοήθεια των δικηγόρων της RSA, για ενημέρωση των στοιχείων ταυτοποιητικού εγγράφου του, καθώς και για να διορθώσει τα αρχικώς καταγεγραμμένα στοιχεία του στο μητρώο της ΑΑΔΕ και δη την καταχωρημένη ιθαγένειά του (Σουδάν αντί Νοτίου Σουδάν) και την οικογενειακή κατάστασή του (άγαμος αντί έγγαμος με πέντε τέκνα). Για την υποστήριξη του αιτήματός του, προσκόμισε τη φόρμα καταγραφής της αίτησης ασύλου του, από την οποία προκύπτουν τα σωστά στοιχεία του. Το αίτημα αρχικά απορρίφθηκε από την ΑΑΔΕ, επειδή δεν είχε επισυναφθεί συμπληρωμένο το έντυπο Δ210. Όταν ο Ντενγκ* επανήλθε με νέο αίτημα με τη βοήθεια των δικηγόρων του, η ΑΑΔΕ απάντησε στα μέσα Μαρτίου, δηλώνοντας, αφενός, ότι η ιθαγένεια του Ντενγκ* είναι ορθώς καταγεγραμμένη ως «Νότιο Σουδάν», μολονότι εμφανίζεται ως «Σουδάν», αφετέρου, ότι για να διορθωθεί η οικογενειακή κατάστασή του πρέπει να προσκομίσει επικυρωμένα αντίγραφα του πιστοποιητικού γάμου του από τη χώρα καταγωγής του, με επισημείωση Apostille σύμφωνα με τη Σύμβαση της Χάγης του 1961 και με επίσημη μετάφραση. Το Νότιο Σουδάν δεν έχει προσχωρήσει στη Σύμβαση της Χάγης.

Κλειδάριθμος TAXISnet

Ο κλειδάριθμος TAXISnet είναι προαπαιτούμενο για τις συναλλαγές με την ΑΑΔΕ και άλλες δημόσιες υπηρεσίες για βασικές διαδικασίες, όπως η υποβολή φορολογικής δήλωσης, η ενεργοποίηση κάρτας απεριόριστων μεταφορών στα μέσα μαζικής μεταφοράς κ.α.

Η απόδοση κλειδαρίθμου ζητείται με ηλεκτρονική αίτηση στην ιστοσελίδα kleidarithmos.gov.gr της ΑΑΔΕ, διαθέσιμη στα ελληνικά και στα αγγλικά. Για να γίνει η παραλαβή του κλειδαρίθμου άμεσα με την υποβολή της αίτησης, πρέπει να καταχωρηθεί και να επιβεβαιωθεί διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και αριθμός κινητού τηλεφώνου, καθώς και IBAN ελληνικού **Τραπεζικού Λογαριασμού**. Αν δεν συγκεντρώνονται όλα τα παραπάνω δικαιολογητικά, ο κλειδάριθμος πρέπει να ζητηθεί με ραντεβού στην αρμόδια υπηρεσία της ΑΑΔΕ ή μέσω εξουσιοδοτημένου τρίτου προσώπου που διαθέτει δικό του κλειδάριθμο TAXISnet. Στη συνέχεια, απαιτείται η ενεργοποίηση του κλειδαρίθμου επίσης μέσω της πλατφόρμας, διαθέσιμη μόνο στα ελληνικά.

Οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας στις/στους οποίες/ους έχει αποδοθεί αυτόματα ΑΦΜ κατά την καταγραφή της αίτησης ασύλου και που έχουν ενδιάμεσως λάβει καθεστώς προστασίας και **Άδεια Διαμονής**, δεν δύνανται να εκδώσουν κλειδάριθμο TAXISnet παρά μόνο εάν έχουν ενημερώσει τα στοιχεία ταυτοποιητικού εγγράφου του μητρώου τους στην ΑΑΔΕ. Όπως περιγράφεται παραπάνω στην ενότητα για τον **ΑΦΜ**, η διαδικασία αυτή κινείται μέσω TAXISnet και, για όσες/ους δεν έχουν ήδη κλειδάριθμο, πραγματοποιείται υποχρεωτικά από εξουσιοδοτημένο τρίτο πρόσωπο, όπως λογιστή ή δικηγόρο.

Όπως επισημάναμε στην ενότητα **Αδύνατη Πρόσβαση σε Δικαιώματα χωρίς Ενεργή ΑΔΕΤ**, η ΑΑΔΕ εξυπηρετεί αιτήματα από εξουσιοδοτημένο τρίτο πρόσωπο π.χ. δικηγόρο μόνο αν η εξουσιοδότηση φέρει θεώρηση του γνησίου της υπογραφής του ατόμου από δημόσια αρχή, ακόμη και στην περίπτωση ανθρώπων που αναμένουν την ανανέωση ή ανάκτηση της ΑΔΕΤ τους.

Εθνικό Μητρώο Επικοινωνίας (ΕΜΕπ)

Η καταχώρηση αριθμού κινητού τηλεφώνου, διεύθυνσης ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και **Διεύθυνσης Κατοικίας** στο Εθνικό Μητρώο Επικοινωνίας (ΕΜΕπ) είναι απαραίτητη προϋπόθεση για μία σειρά από συναλλαγές με το Δημόσιο, όπως η υποβολή αιτήσεων για πιστοποίηση αναπηρίας και λήψη των σχετικών **Κοινωνικών Επιδομάτων**.

Η διαδικασία καταχώρησης των στοιχείων επικοινωνίας στο ΕΜΕπ απαιτεί την επαλήθευση του τηλεφωνικού αριθμού, η οποία πραγματοποιείται είτε με κωδικούς e-banking **Τραπεζικού Λογαριασμού** είτε με φυσική παρουσία σε ΚΕΠ.

Για την ταυτοποίηση του προσώπου, χρειάζεται ταυτοποιητικό έγγραφο και δη **Άδεια Διαμονής** σε ισχύ. Ωστόσο, σύμφωνα με ενημέρωση από ΚΕΠ της Αττικής στα μέσα Μαρτίου του 2026, στο πληροφοριακό σύστημα του ΕΜΕπ φαίνεται να μην περιλαμβάνονται οι ΑΔΕΤ ως έγκυρος τύπος εγγράφου για την ταυτοποίηση των ατόμων που ζητούν την καταχώρηση των στοιχείων επικοινωνίας τους. Σε άλλα ΚΕΠ, έχει διεκπεραιωθεί η διαδικασία με την υποβολή ενεργής ΑΔΕΤ.

Σε περίπτωση που υπάρχει απόκλιση μεταξύ των στοιχείων επικοινωνίας που έχουν καταχωρηθεί στο ΕΜΕπ και των στοιχείων επικοινωνίας στο μητρώο του ΕΦΚΑ, ανακύπτουν εμπόδια σε ενέργειες όπως η αίτηση πιστοποίησης αναπηρίας, λόγω σφάλματος στην ταυτοποίηση του προσώπου.

Τραπεζικός λογαριασμός

Η Ελληνική Κυβέρνηση δηλώνει, στις επαφές της με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ότι «γνωρίζει καλά τα δομικά προβλήματα και τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι τράπεζες» σε σχέση με τις/τους δικαιούχους διεθνούς προστασίας.⁸⁴ Μεταξύ των δυσλειτουργιών και εμποδίων που αντιμετωπίζουν οι πρόσφυγες στις επαφές τους με τράπεζες, αναφέρουμε ενδεικτικά τα παρακάτω:

- ❖ Απαιτηση συγκεκριμένου σκοπού για τη δημιουργία τραπεζικού λογαριασμού, η οποία μπορεί να οδηγήσει τους ανθρώπους σε αδιέξοδο. Επί παραδείγματι, συγκεκριμένη τράπεζα ζητά από τις/τους πρόσφυγες που επιθυμούν να ανοίξουν λογαριασμό για λήψη κοινωνικών επιδομάτων την προσκόμιση της αίτησης για **Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα**, για την υποβολή της οποίας, όμως, είναι απαραίτητο να καταχωρηθεί IBAN ελληνικού τραπεζικού λογαριασμού.
- ❖ Μη αποδοχή του πιστοποιητικού αστεγίας ως **Αποδεικτικό Διεύθυνσης Κατοικίας** για το άνοιγμα τραπεζικού λογαριασμού. Σε άλλες περιπτώσεις, πρόσθετες απαιτήσεις από τις τράπεζες σε σχέση με τη διάρκεια ισχύος και τη συχνότητα ανανέωσης του πιστοποιητικού αστεγίας.⁸⁵
- ❖ Μη αποδοχή της «βεβαίωσης δικαιούχου» που εκδίδει η Υπηρεσία Ασύλου ως ταυτοποιητικού εγγράφου αντί της **Αδειας Διαμονής**, για το άνοιγμα λογαριασμού ή για την επικαιροποίηση στοιχείων πελάτη.
- ❖ Άρνηση ορισμένων τραπεζών να αποδεχθούν την υπεύθυνη δήλωση περί μη υποχρέωσης υποβολής φορολογικής δήλωσης, αντί του **Εκκαθαριστικού Σημειώματος**.⁸⁶
- ❖ Άρνηση ορισμένων τραπεζών να χορηγήσουν κωδικούς e-banking σε δικαιούχους διεθνούς προστασίας, με αποτέλεσμα να εξυπηρετούνται μόνο με την τραπεζική κάρτα τους.
- ❖ Άρνηση ορισμένων τραπεζών να εξυπηρετήσουν πρόσφυγες παρά μόνο σε συγκεκριμένα υποκαταστήματα.⁸⁷

Παράλληλα, εξακολουθούν να διαφέρουν οι πρακτικές μεταξύ των τραπεζών ως προς τα απαιτούμενα δικαιολογητικά για το άνοιγμα τραπεζικού λογαριασμού ή τη διαδικασία υποβολής της αίτησης λογαριασμού.⁸⁸

⁸⁴ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 16th Steering Committee Meeting for Migration Management, Ares(2024)7532741, 22 Μαρτίου 2024, 5.

⁸⁵ Πληροφόρηση από τη SolidarityNow, 24 Μαρτίου 2026.

⁸⁶ Στο ίδιο.

⁸⁷ Πληροφόρηση από το Meraki Humanitarian Support, 20 Μαρτίου 2026.

⁸⁸ Πληροφόρηση από το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Προσφυγες, 26 Φεβρουαρίου 2026.

Εκκαθαριστικό σημείωμα

Το εκκαθαριστικό σημείωμα εκδίδεται κατόπιν της υποβολής φορολογικής δήλωσης, η οποία συνήθως υποβάλλεται το νωρίτερο τρεις ή τέσσερις μήνες μετά το τέλος του φορολογικού έτους αναφοράς, κατά τη συνήθη πρακτική της ΑΑΔΕ. Επομένως, το εν λόγω έγγραφο δεν δύναται να χορηγηθεί αμέσως μόλις λάβει ένα άτομο διεθνή προστασία. Το εκκαθαριστικό σημείωμα αποτελεί προαπαιτούμενο για τη δημιουργία **Τραπεζικού Λογαριασμού** και για την αίτηση **Κοινωνικών Επιδομάτων**.

Ασφαλιστικά έγγραφα

Αριθμός Μητρώου Κοινωνικής Ασφάλισης (ΑΜΚΑ)

Ο Αριθμός Μητρώου Κοινωνικής Ασφάλισης (ΑΜΚΑ) είναι ένας μοναδικός, υποχρεωτικός αριθμός για την απασχόληση και ασφάλιση όλων όσων υπάγονται στο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης της χώρας.⁸⁹ Η κατοχή ΑΜΚΑ είναι απαραίτητη προϋπόθεση, μεταξύ άλλων, για:

- Τη μισθωτή **Απασχόληση**, την άσκηση επαγγέλματος, την κοινωνική ασφάλιση και εγγραφή στη ΔΥΠΑ για την κτήση **Δελτίου Ανεργίας**.
- Τη λήψη σύνταξης και γενικών επιδομάτων, καθώς και **Κοινωνικών Επιδομάτων**.
- Τις συναλλαγές με τον ΕΦΚΑ και άλλα ταμεία ασφάλισης.
- Την πρόσβαση στο σύστημα υγείας, την ηλεκτρονική συνταγογράφηση φαρμακευτικής αγωγής και εξετάσεων, για την παροχή **Ιατροφαρμακευτικής Περίθαλψης** και νοσοκομειακής περίθαλψης, για τον εμβολιασμό κατά της COVID-19.
- Την πρόσβαση σε **Ξενώνες Αστέγων**.
- Τις συναλλαγές με διάφορους φορείς του δημοσίου και δη για την έκδοση άδειας οδήγησης, κάρτας απεριόριστων διαδρομών μέσω μαζικής μεταφοράς, εισιτηρίων για αθλητικούς αγώνες.

Ως αρμόδιες υπηρεσίες για τη χορήγηση του ΑΜΚΑ ορίζονται κατ' αρχήν τα ΚΕΠ και ο ΕΦΚΑ,⁹⁰ ενώ από την 1^η Ιανουαρίου του 2025 το Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου ορίζεται επίσης ως αρμόδια αρχή για την έκδοση ΑΜΚΑ στις πληθυσμιακές ομάδες της αρμοδιότητάς του, μεταξύ των οποίων οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας.⁹¹ Τον Φεβρουάριο του 2025, η Υπηρεσία Ασύλου είχε επισημάνει σε ερώτημά μας ότι «η αρμόδια Διεύθυνση Πληροφορικής του Υ.Μ.Α. έχει δρομολογήσει ενέργειες τεχνικού επιπέδου με την αρμόδια Υπηρεσία του ΗΔΙΚΑ για την εφαρμογή του άρθρου 1 παρ. 5 περ. δ' της ΚΥΑ Φ80320/109864/2023».⁹² Μέχρι σήμερα, ωστόσο, εξακολουθεί να μην αποδίδει ΑΜΚΑ σε δικαιούχους διεθνούς προστασίας το Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου.

Τα ΚΕΠ συχνά δεν εξυπηρετούν την έκδοση ΑΜΚΑ σε δικαιούχους διεθνούς προστασίας και τις/τους παραπέμπουν στις Τοπικές Διευθύνσεις του ΕΦΚΑ, όπως προκύπτει και από έγγραφα της

⁸⁹ Άρθρο 153 Ν 3655/2008, όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 56 Ν 5216/2025, ΦΕΚ Α' 118/07.07.2025.

⁹⁰ Άρθρο 153 παρ. 2 Ν 3655/2008, άρθρο 1 παρ. 5 ΚΥΑ Φ80320/109864/2023, ΦΕΚ Β' 7280/22.12.2023.

⁹¹ Άρθρο 1 παρ. 5 περ. δ' ΚΥΑ Φ80320/109864/2023.

⁹² Πληροφόρηση από την Υπηρεσία Ασύλου, 24 Φεβρουαρίου 2025.

Ευρωπαϊκής Επιτροπής.⁹³ Παρά ταύτα, οι δικαιούχοι εξακολουθούν να παραπέμπονται εσφαλμένως στα ΚΕΠ για να αιτηθούν ΑΜΚΑ, σύμφωνα με το ενημερωτικό φυλλάδιο που τους επιδίδεται από την Υπηρεσία Ασύλου κατά τη χορήγηση διεθνούς προστασίας.

Απόδοση ανενεργού ΑΜΚΑ και μετάπτωση ΠΑΑΥΠΑ σε ΑΜΚΑ

Προϋπόθεση για την απόδοση κατ' αρχήν ανενεργού ΑΜΚΑ είναι η κατοχή «πίτλου παραμονής στη χώρα με δικαίωμα πρόσβασης στην αγορά εργασίας σε ισχύ»,⁹⁴ όπως **Άδειας Διαμονής** δικαιούχου διεθνούς προστασίας.

Οι αιτούσες/ούντες άσυλο δεν δικαιούνται ΑΜΚΑ, αλλά λαμβάνουν Προσωρινό Αριθμό Ασφάλισης και Υγειονομικής Περίθαλψης Αλλοδαπού (ΠΑΑΥΠΑ) κατά την κατάθεση της αίτησης ασύλου τους.⁹⁵ Εφόσον γίνει δεκτή η αίτηση ασύλου και εκδοθεί άδεια διαμονής, ο ΠΑΑΥΠΑ πρέπει να μετατραπεί σε ΑΜΚΑ με πρωτοβουλία του δικαιούχου εντός ενός μήνα από την παραλαβή της ΑΔΕΤ. Ο ΠΑΑΥΠΑ απενεργοποιείται με την παρέλευση της προθεσμίας αυτής.⁹⁶

Η μετάπτωση του ΠΑΑΥΠΑ σε ΑΜΚΑ δεν πραγματοποιείται αυτόματα.⁹⁷ Για τη διαδικασία της μετάπτωσης, η/ο δικαιούχος πρέπει να κλείσει ραντεβού μέσω του τηλεφωνικού αριθμού 1555 σε Τοπική Διεύθυνση του ΕΦΚΑ, ή μέσω **TAXISnet** σε ΚΕΠ. Κατά την εμφάνιση στην υπηρεσία, υποβάλει αίτηση μετάπτωσης του ΠΑΑΥΠΑ σε ΑΜΚΑ, προσκομίζοντας έγκυρη **Άδεια Διαμονής**, την απόφαση ασύλου, τη βεβαίωση απόδοσης **ΑΦΜ** και έγγραφο στο οποίο αναγράφεται ο ΠΑΑΥΠΑ του οποίου ζητείται η μετάπτωση σε ΑΜΚΑ, όπως αντίγραφο του ΔΑΔΠ.

Απαραίτητη προϋπόθεση για τη μετάπτωση ΠΑΑΥΠΑ σε ΑΜΚΑ είναι η πρότερη αναγγελία της έκδοσης ΑΔΕΤ και της απενεργοποίησης του ΠΑΑΥΠΑ για το συγκεκριμένο πρόσωπο στην Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση Υγείας και Κοινωνικής Ασφάλισης (ΗΔΥΚΑ), πράξη για την οποία πρέπει να μεριμνήσει η Υπηρεσία Ασύλου κατά την επίδοση της ΑΔΕΤ.⁹⁸ Σε περίπτωση που η Υπηρεσία Ασύλου δεν έχει αναγγείλει την έκδοση ΑΔΕΤ, οι υπηρεσίες του ΕΦΚΑ – ή των ΚΕΠ – δεν προχωρούν στη μετάπτωση του ΠΑΑΥΠΑ σε ΑΜΚΑ, διότι ο ΠΑΑΥΠΑ φαίνεται ακόμη ενεργός. Έτι πιο σύνθετη εκδοχή του συγκεκριμένου ζητήματος αποτελεί η περίπτωση των ατόμων στα οποία έχουν αποδοθεί περισσότεροι από έναν ΠΑΑΥΠΑ από την Υπηρεσία Ασύλου.

⁹³ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Bi-weekly update on the migratory situation in Greece (islands and mainland)* 22/10/2025, Ares(2025)9516355, 22 Οκτωβρίου 2025.

⁹⁴ Άρθρο 2 παρ. 1 και άρθρο 3 παρ. 3 περ. α' ΚΥΑ Φ80320/109864/2023.

⁹⁵ Άρθρο 59 παρ. 2 Κώδικα Ασύλου, άρθρο 1 παρ. 2 ΚΥΑ 605869/2022, ΦΕΚ Β' 5392/18.10.2022.

⁹⁶ Άρθρο 8 παρ. 1 ΚΥΑ 605869/2022.

⁹⁷ Άρθρο 8 παρ. 2 ΚΥΑ 605869/2022.

⁹⁸ Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου, Απάντηση σε κοινοβουλευτική ερώτηση, 206879/2025, 30 Οκτωβρίου 2025, διαθέσιμο [εδώ](#). Από την 1^η Ιανουαρίου ως τις 17 Οκτωβρίου του 2025, αναγγέλθηκαν 23.477 ΑΔΕΤ από την Υπηρεσία Ασύλου προς την ΗΔΥΚΑ.

Απέλαση μόνου άντρα από τη Γερμανία: Ο Χάλιντ*, πρόσφυγας από τη Συρία, επιστράφηκε από τη Γερμανία στην Ελλάδα τον Ιούλιο του 2024 και μέχρι σήμερα δεν έχει αποκτήσει ΑΜΚΑ. Τον Φεβρουάριο του 2025, το ΑΚΑ Ταχείας Εξέτασης Αιτήσεων Διεθνούς Προστασίας της Υπηρεσίας Ασύλου απάντησε στους δικηγόρους της RSA ότι δεν έχουν τεθεί σε ισχύ οι απαραίτητες ρυθμίσεις για να μπορέσει η Υπηρεσία Ασύλου να εκδώσει ΑΜΚΑ. Όταν ο Χάλιντ* απευθύνθηκε στον ΕΦΚΑ, πάλι δεν κατέστη δυνατό να του εκδοθεί ΑΜΚΑ και του συστάθηκε να επικοινωνήσει εκ νέου με την Υπηρεσία Ασύλου. Στα τέλη Ιουλίου του 2025, η RSA επανήλθε με αίτημα στο ΑΚΑ Ταχείας για αναγγελία της έκδοσης ΑΔΕΤ του Χάλιντ* στην ΗΔΥΚΑ, το οποίο προωθήθηκε στο ΠΓΑ Αττικής χωρίς να διεκπεραιωθεί. Στα μέσα Δεκεμβρίου του 2025, ζητήσαμε και πάλι ανταπόκριση από την Υπηρεσία Ασύλου σχετικά με την αναγγελία της ΑΔΕΤ. Η Υπηρεσία Ασύλου απάντησε ότι η αναγγελία της ΑΔΕΤ έχει λάβει χώρα ήδη από το 2022 και ότι το κώλυμα στην πρόσβαση του Χάλιντ* σε ΑΜΚΑ δεν οφείλεται στην Υπηρεσία Ασύλου. Όταν, όμως, ο Χάλιντ* πήγε σε προγραμματισμένο ραντεβού στον ΕΦΚΑ στις αρχές Απριλίου του 2026, κατέστη και πάλι αδύνατο να γίνει η μετάπτωση του ΠΑΑΥΠΑ του σε ΑΜΚΑ, διότι στο πληροφοριακό σύστημα της ΗΔΥΚΑ εμφανίζονται δύο διαφορετικοί ΠΑΑΥΠΑ, εκ των οποίων ένας εμφανίζεται ακόμη ως ενεργός λόγω μη αναγγελίας ΑΔΕΤ. Οι δικηγόροι της RSA επανήλθαν με αίτημα προς την Υπηρεσία Ασύλου να επιλύσει το ζήτημα.

Περαιτέρω προβλήματα ανακύπτουν στην πράξη λόγω της επιβολής αυθαίρετων πρόσθετων δικαιολογητικών από Τοπικές Διευθύνσεις του ΕΦΚΑ για τη μετάπτωση του ΠΑΑΥΠΑ σε ΑΜΚΑ. Ορισμένες υπηρεσίες του ΕΦΚΑ ζητούν έγγραφα όπως **Ταξιδιωτικό Έγγραφο** ή πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης, παρότι οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας εξαιρούνται κατά νόμο από την προσκόμιση τέτοιων δικαιολογητικών, ή ακόμη και σύμβαση εργασίας, η οποία απαιτείται κατά νόμο μόνο για την ενεργοποίηση του ΑΜΚΑ.⁹⁹

Οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών εξηγούν ότι, στην πλειοψηφία των Τοπικών Διευθύνσεων της Αττικής, αλλά και εκτός της πρωτεύουσας, οι υπηρεσίες του ΕΦΚΑ αρνούνται να ολοκληρώσουν τη μετάπτωση ΠΑΑΥΠΑ σε ΑΜΚΑ χωρίς σύμβαση εργασίας ή βεβαίωση πρόσληψης από εργοδότη. Ακόμη και κατόπιν συστηματικών παρεμβάσεων και προσπαθειών να αποσαφηνιστεί το νομικό πλαίσιο στις υπηρεσίες, πολλές Τοπικές Διευθύνσεις παραμένουν απρόθυμες να εξυπηρετήσουν τη συγκεκριμένη διαδικασία, ενώ άλλες πραγματοποιούν τη μετάπτωση σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που ορίζει ο νόμος.¹⁰⁰ Το ίδιο ζήτημα ανακύπτει και στα ΚΕΠ. Αντίστοιχη εμπειρία έχουμε από την εκπροσώπηση υποθέσεων της RSA εντός και εκτός Αθήνας:

⁹⁹ Πληροφόρηση από τη SolidarityNow, 24 Μαρτίου 2026.

¹⁰⁰ Πληροφόρηση από το Meraki Humanitarian Support, 20 Μαρτίου 2026. Αντίστοιχα ζητήματα απαντώνται από τη SolidarityNow σε ορισμένες Τοπικές Διευθύνσεις του ΕΦΚΑ στην Αττική: Πληροφόρηση από τη SolidarityNow, 24 Μαρτίου 2026.

Εμπόδια στην πρόσβαση μόνου άντρα σε ΑΜΚΑ: Ο **Νασρουντίν*** είναι αναγνωρισμένος πρόσφυγας από το Πακιστάν. Τον Μάρτιο του 2026, προσήλθε σε προγραμματισμένο ραντεβού σε Τοπική Διεύθυνση του ΕΦΚΑ εκτός Αττικής, για τη μετάπτωση του ΠΑΑΥΠΑ του σε ΑΜΚΑ. Αρχικά, η υπηρεσία αρνήθηκε να προβεί στη μετάπτωση, λέγοντας ότι, σύμφωνα με τις οδηγίες της, η διαδικασία απαιτεί σύμβαση εργασίας. Μετά από παρέμβαση των δικηγόρων της RSA, οι οποίοι ζήτησαν επισταμένως να γνωστοποιηθεί η νομική βάση επί της οποίας ζητείται σύμβαση εργασίας, ο ΕΦΚΑ ζήτησε πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης. Χρειάστηκε νέα παρέμβαση και διευκρίνιση της νομοθεσίας ώστε ο ΕΦΚΑ να εκδώσει τελικά ανενεργό ΑΜΚΑ στον Νασρουντίν*.

Απέλαση μόνου άντρα από τη Γερμανία: Ο **Αχμέντ***, αναγνωρισμένος πρόσφυγας από το Αφγανιστάν, απελάθηκε από τη Γερμανία στα τέλη Δεκεμβρίου του 2025, χωρίς να του παραδοθούν από τις γερμανικές αρχές τα έγκυρα έγγραφα της ΑΔΕΤ και του ταξιδιωτικού εγγράφου του. Μέχρι σήμερα, έχει στα χέρια του μόνο μία βεβαίωση από το ΠΓΑ Πειραιά, που αναφέρει ότι αναμένει την ανάκτηση των εγγράφων του. Κατόπιν προγραμματισμού ραντεβού σε Τοπική Διεύθυνση του ΕΦΚΑ στην Αθήνα για τη μετάπτωση του ΠΑΑΥΠΑ του σε ΑΜΚΑ, ο ΕΦΚΑ ζήτησε αποδεικτικό της διεύθυνσης του Αχμέντ*, καθώς και σύμβαση εργασίας, μολονότι οι δικηγόροι της RSA εξήγησαν ότι είναι άστεγος, δεν έχει καταγραφεί από τις υπηρεσίες του Δήμου Αθηναίων μέχρι σήμερα και δεν διαθέτει πιστοποιητικό αστεγίας. Την ημέρα του προγραμματισμένου ραντεβού, ο ΕΦΚΑ αρνήθηκε να εξυπηρετήσει τον Αχμέντ*, επειδή δεν είχε στην κατοχή του την ενεργή ΑΔΕΤ του.

Παράλληλα, ορισμένες Τοπικές Διευθύνσεις του ΕΦΚΑ αρνούνται να εξυπηρετήσουν ανθρώπους που δεν κατοικούν εντός της περιοχής που αντιστοιχεί στην εκάστοτε Διεύθυνση, ακόμη και για άστεγες/ους πρόσφυγες στην Αττική, χωρίς να επικαλούνται σχετική διάταξη νόμου ή να αιτιολογούν εγγράφως τη στάση τους. Την ίδια προϋπόθεση θέτει ο ΕΦΚΑ και μέσω της τηλεφωνικής γραμμής 1555, η οποία εξυπηρετεί τον προγραμματισμό ραντεβού με τις Τοπικές Διευθύνσεις. Ο περιορισμός αυτός, μεταξύ άλλων, προκαλεί σημαντικές καθυστερήσεις και περαιτέρω εμπόδια στον προγραμματισμό των ραντεβού ιδίως στην Αττική.¹⁰¹ Οι χρόνοι αναμονής για τον προγραμματισμό των ραντεβού στις Τοπικές Διευθύνσεις του ΕΦΚΑ στην Αττική συχνά υπερβαίνουν τον ένα μήνα.¹⁰²

Σύζευξη ΑΜΚΑ με ΑΦΜ

Κρίσιμη διοικητική ενέργεια στο στάδιο της μετάπτωσης του ΠΑΑΥΠΑ σε ΑΜΚΑ είναι η σύζευξη του ΑΜΚΑ με τον **ΑΦΜ** της/του ενδιαφερόμενης/ου. Εάν δεν διασυνδεθεί ο ΑΦΜ με τον ΑΜΚΑ στο στάδιο της μετάπτωσης, ανακύπτουν περαιτέρω εμπόδια, όπως η αδυναμία πρόσβασης σε οποιαδήποτε ηλεκτρονική υπηρεσία ζητά καταχώρηση του ΑΦΜ και του ΑΜΚΑ για ταυτοποίηση, όπως οι ηλεκτρονικές υπηρεσίες του ΕΦΚΑ, η Εθνική Πύλη Αναπηρίας, η ΔΥΠΑ κ.α.

Για να πραγματοποιηθεί η σύζευξη ΑΦΜ και ΑΜΚΑ στο στάδιο απόδοσης του τελευταίου, πρέπει να έχει λάβει προηγουμένως χώρα η επικαιροποίηση των στοιχείων του προσώπου στο μητρώο της ΑΑΔΕ, όπως εξηγούμε στην ενότητα για τον **ΑΦΜ**.

Σε περίπτωση που διαπιστωθούν διαφορές στα καταχωρημένα στοιχεία μεταξύ του ΑΦΜ και του ΑΜΚΑ, οι υπηρεσίες του ΕΦΚΑ έχουν προβεί σε ακύρωση του ΑΜΚΑ.

¹⁰¹ Πληροφόρηση από το Meraki Humanitarian Support, 20 Μαρτίου 2026.

¹⁰² Πληροφόρηση από τη SolidarityNow, 24 Μαρτίου 2026.

Ακύρωση ΑΜΚΑ μόνου άντρα: Ο Ταλάλ*, αναγνωρισμένος πρόσφυγας από το Αφγανιστάν, ζει στην Ελλάδα τα τελευταία εννέα χρόνια. Τον Μάρτιο του 2026, πληροφορήθηκε ότι δεν έχει ενεργό ΑΜΚΑ μολονότι εργάζεται στη χώρα και απευθύνθηκε με τη συνδρομή των δικηγόρων της RSA στον ΕΦΚΑ. Οι δικηγόροι της RSA ενημερώθηκαν ότι, λόγω αναντιστοιχίας στην καταχώρηση ορισμένων στοιχείων ταυτότητας στο μητρώο της ΑΑΔΕ και στην Υπηρεσία Ασύλου, ο ΕΦΚΑ προέβη σε ακύρωση του ΑΜΚΑ του Ταλάλ*. Ζητήθηκε από τον Ταλάλ* να προβεί πρώτα σε διόρθωση των στοιχείων του στο μητρώο της ΑΑΔΕ και μετά να επανέλθει στον ΕΦΚΑ με αίτημα έκδοσης νέου ΑΜΚΑ.

Περαιτέρω, στην περίπτωση του ανενεργού ΑΜΚΑ, είναι αδύνατο ο ΕΦΚΑ να προβεί σε οποιαδήποτε μεταβολή των στοιχείων που έχουν καταχωρηθεί στο μητρώο. Επομένως, αν η σύζυξη του ΑΦΜ με τον ΑΜΚΑ ζητηθεί σε μεταγενέστερο στάδιο της μετάπτωσης ΠΑΑΥΠΑ σε ΑΜΚΑ, οι Τοπικές Διευθύνσεις του ΕΦΚΑ ζητούν τα δικαιολογητικά ενεργοποίησης του ΑΜΚΑ και δη σύμβαση εργασίας ή βεβαίωση πρόσληψης από εργοδότη, ώστε να μπορούν να πραγματοποιήσουν τις απαιτούμενες μεταβολές στοιχείων.

Ενεργοποίηση ΑΜΚΑ

Σύμφωνα με το κανονιστικό πλαίσιο του ΑΜΚΑ, όπως ισχύει από το 2024, προϋπόθεση για την ενεργοποίηση του ΑΜΚΑ είναι η απόδειξη της νόμιμης παραμονής στην Ελλάδα με δικαίωμα πρόσβασης στην αγορά εργασίας και της πραγματικής κατοικίας στη χώρα.¹⁰³ Η απόδειξη της προϋπόθεσης της πραγματικής κατοικίας υπόκειται σε διαφορετικά κριτήρια για τις/τους δικαιούχους διεθνούς προστασίας σε σχέση με τις/τους Ελληνίδες/Ελληνες πολίτες και πολίτες κρατών μελών της ΕΕ:

- ❖ Οι μεν πολίτες Ελλάδας και κρατών μελών της ΕΕ ενεργοποιούν τον ΑΜΚΑ τους προσκομίζοντας **Αποδεικτικό Διεύθυνσης Κατοικίας**, όπως μισθωτήριο ή βεβαίωση φιλοξενίας αναρτημένο στην ΑΑΔΕ, άλλως σύμβαση εργασίας ή βεβαίωση πρόσληψης από εργοδότη αναρτημένη στο πληροφοριακό σύστημα «ΕΡΓΑΝΗ» του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης.¹⁰⁴
- ❖ Οι δε πολίτες τρίτων χωρών και ανιθαγενείς, μεταξύ των οποίων οι κάτοχοι διεθνούς προστασίας, ενεργοποιούν τον ΑΜΚΑ τους προσκομίζοντας αποδεικτικό της διεύθυνσης κατοικίας τους, όπως μισθωτήριο ή βεβαίωση φιλοξενίας αναρτημένο στην ΑΑΔΕ, και σύμβαση εργασίας ή βεβαίωση πρόσληψης από εργοδότη αναρτημένη στο ΕΡΓΑΝΗ.¹⁰⁵

Το κανονιστικό πλαίσιο του ΑΜΚΑ εισάγει, έτσι, δυσμενή διακριτική μεταχείριση των δικαιούχων διεθνούς προστασίας σε σχέση με τις/τους Ελληνίδες/Ελληνες πολίτες και πολίτες κρατών μελών της ΕΕ, κατά παράβαση της υποχρέωσης ίσης μεταχείρισης που θεσπίζει η Οδηγία για την αναγνώριση και ήδη Κανονισμός για την αναγνώριση σε σχέση με την πρόσβαση των

¹⁰³ Άρθρο 5 παρ. 1 ΚΥΑ Φ80320/109864/2023.

¹⁰⁴ Άρθρο 6 παρ. 1 περ. β' και παρ. 3 περ. β' ΚΥΑ Φ80320/109864/2023.

¹⁰⁵ Άρθρο 6 παρ. 5 περ. β' ΚΥΑ Φ80320/109864/2023.

αναγνωρισμένων προσφύγων σε δικαιώματα όπως η υγεία και η κοινωνική πρόνοια.¹⁰⁶ Ως αποτέλεσμα της ρύθμισης αυτής, επισημαίνεται συστηματικά από το 2024 μέχρι σήμερα ότι οι αναγνωρισμένες/οι πρόσφυγες και κάτοχοι επικουρικής προστασίας που δεν έχουν ήδη εξασφαλίσει, ή αδυνατούν να εξασφαλίσουν, νόμιμη **Απασχόληση** στην Ελλάδα αδυνατούν να αποκτήσουν ενεργό ΑΜΚΑ και αποκλείονται από την πρόσβαση σε **Ιατροφαρμακευτική Περιθαλψη** και την **Κοινωνική Πρόνοια**,¹⁰⁷ όπως εξηγούμε περαιτέρω στις σχετικές ενότητες.

Σοβαρότατες ανησυχίες συνεχίζουν να εγείρουν επανειλημμένως κατά της συγκεκριμένης υπουργικής απόφασης για τον ΑΜΚΑ η Ευρωπαϊκή Επιτροπή¹⁰⁸ και ο Συνήγορος του Πολίτη.¹⁰⁹ Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπογραμμίζει ιδίως ότι «οι νέες διατάξεις του νόμου για την ενεργοποίηση του ΑΜΚΑ θέτουν πρόσθετες προϋποθέσεις (π.χ. την κατοχή σύμβασης εργασίας) για τους δικαιούχους διεθνούς προστασίας και νόμιμα διαμένοντες πολίτες τρίτων χωρών σε σχέση με τους Έλληνες πολίτες. Η εν λόγω διάταξη παρεμποδίζει την αποτελεσματική πρόσβαση των δικαιούχων διεθνούς προστασίας και νόμιμα διαμενόντων πολιτών τρίτων χωρών στο σύστημα υγείας και είναι ιδιαίτερα ανησυχητική για τα άτομα με αναπηρία που αδυνατούν να εργαστούν».¹¹⁰

Στις παρατηρήσεις αυτές, το Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου έχει απαντήσει ότι η υπέρβαση του εμποδίου που έχει δημιουργηθεί σε βάρος των δικαιούχων διεθνούς προστασίας απαιτεί νομοθετική τροποποίηση.¹¹¹ Το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης είναι επίσης ενήμερο για τα εμπόδια που θέτει η νομοθεσία.¹¹²

Ωστόσο, οι διατάξεις της παραπάνω υπουργικής απόφασης για τον ΑΜΚΑ παραμένουν σε ισχύ μέχρι σήμερα, παρά την τροποποίηση της εξουσιοδοτικής διάταξης του άρθρου 153 παρ. 5 Ν 3655/2008 τον Ιούλιο του 2025 με σκοπό την πρόβλεψη μελλοντικής έκδοσης κανονιστικής πράξης που θα ρυθμίζει, μεταξύ άλλων, τις «ειδικές κατηγορίες στις οποίες επιτρέπεται ενεργοποίηση του Α.Μ.Κ.Α. χωρίς πρόσβαση στην αγορά εργασίας ή υπαγωγή στο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης». Μέχρι στιγμής, δεν έχει επέλθει καμία τροποποίηση του κανονιστικού πλαισίου του ΑΜΚΑ και εξακολουθούν να εφαρμόζονται οι προϋποθέσεις της ΚΥΑ που ισχύει από το 2024.

¹⁰⁶ Άρθρα 29 και 30 Οδηγίας για την αναγνώριση, άρθρα 31 και 32 Κανονισμού για την αναγνώριση, άρθρα 29 και 30 Κώδικα Ασύλου.

¹⁰⁷ RSA κ.α., «Δικαιούχοι διεθνούς προστασίας», β/139/24.10.2024, 24 Οκτωβρίου 2024, ΕΣΠ κ.α., «Απόδοση και λειτουργία ΑΜΚΑ και διασφάλιση κοινωνικών δικαιωμάτων δικαιούχων διεθνούς προστασίας», 358/2024, 15 Ιουλίου 2024.

¹⁰⁸ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, «Implementation of new law on AMKA and its repercussions on Beneficiaries of International Protection and legally residing third-country nationals», Ares(2024)8316809, 22 Νοεμβρίου 2024, 18th Steering Committee Meeting for Migration Management, Ares(2024)5820415, 6 Ιουνίου 2024, Ηλεκτρονική αλληλογραφία: «Meeting with Deputy Minister Voultepsi», Ares(2024)5589966, 16 Μαΐου 2024, Πρακτικά συνάντησης του CEAS Sub-Working Group του Legal Aid Working Group, 11 Νοεμβρίου 2024.

¹⁰⁹ Συνήγορος του Πολίτη, «Ιατροφαρμακευτική περίθαλψη δικαιούχων διεθνούς προστασίας – Ανεργό Α.Μ.Κ.Α.», 385955/13692/2026, 20 Φεβρουαρίου 2026, *Ετήσια Έκθεση 2024*, Μάιος 2025, 72, διαθέσιμο [εδώ](#).

¹¹⁰ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, «Implementation of new law on AMKA and its repercussions on Beneficiaries of International Protection and legally residing third-country nationals», Ares(2024)8316809, 22 Νοεμβρίου 2024.

¹¹¹ Συνήγορος του Πολίτη, *Ετήσια Έκθεση 2024*, Μάιος 2025, 72, 170-171.

¹¹² Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ηλεκτρονική αλληλογραφία: «Meeting with Secretary General for Social Affairs, Mr Tsangaropoulos», Ares(2025)4503310, 22 Νοεμβρίου 2024.

Δεδομένης της απόλυτης αναγκαιότητας ενεργού ΑΜΚΑ για οποιαδήποτε πραγματική ενάσκηση των δικαιωμάτων που συνδέονται με το καθεστώς διεθνούς προστασίας και για τη συναλλαγή με το σύνολο των βασικών φορέων του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, θεωρούμε σαφές ότι η προϋπόθεση της προσκόμισης σύμβασης εργασίας ή βεβαίωσης πρόσληψης αναρτημένης στο ΕΡΓΑΝΗ, για την πρόσβαση στον ΑΜΚΑ, αποστερεί από τις/τους δικαιούχους διεθνούς προστασίας τα θεμελιώδη δικαιώματα στην υγεία, στην κοινωνική πρόνοια και στη στέγη. Ο νόμος διατηρεί μία αντιφατική λογική, υπό την οποία η πρόσβαση σε στοιχειώδη δικαιώματα, ως ελάχιστη προϋπόθεση για την ένταξη στην κοινωνία και την αναζήτηση εργασίας, υπόκειται στην απόδειξη ήδη ανευρεθείσας εργασίας, κατά τρόπο που «αντίκειται σε οποιαδήποτε πολιτική ένταξης» σύμφωνα με τον Συνήγορο του Πολίτη.¹¹³

Η προϋπόθεση της προσκόμισης σύμβασης εργασίας ή βεβαίωσης πρόσληψης αναρτημένης στο ΕΡΓΑΝΗ τηρείται αυστηρά στην πράξη, ακόμη και στην περίπτωση ατόμων που προβάλλουν ρητά την αντικειμενική αδυναμία τους να εξασφαλίσουν νόμιμη εργασία, μεταξύ άλλων για λόγους αναπηρίας και σοβαρών προβλημάτων υγείας. Σε πρόσφατη υπόθεση που εκπροσωπείται από την RSA, προσφύγισσα με αναπηρία χρειάστηκε να απευθυνθεί στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) και να λάβει ασφαλιστικά μέτρα σύμφωνα με τον Κανόνα 39 του Κανονισμού του Δικαστηρίου για να προληφθεί άμεσος κίνδυνος για τη ζωή και την υγεία της, λόγω της άρνησης του ΕΦΚΑ να ενεργοποιήσει τον ΑΜΚΑ της χωρίς τα δικαιολογητικά που προβλέπει η υπουργική απόφαση.¹¹⁴ Σε αντίστοιχες περιπτώσεις σε γνώση μας, χρειάστηκαν επίμονες παρεμβάσεις προς τις αρχές για να ενεργοποιηθεί κατ' εξαίρεση από την ΗΔΥΚΑ ο ΑΜΚΑ ατόμων με επιτακτικές ανάγκες θεραπείας για την επιβίωσή τους. Περισσότερα στοιχεία για τις υποθέσεις αυτές αναφέρουμε στην ενότητα για την **Ιατροφαρμακευτική Περίθαλψη**, όπου καταδεικνύεται η σοβαρή παθογένεια του συστήματος.

Σε άλλες υποθέσεις, για τις οποίες έχει επιληφθεί και ο Συνήγορος του Πολίτη, ο ΕΦΚΑ αρνείται να ενεργοποιήσει τον ΑΜΚΑ βαριά άρρωστων προσφύγων αν δεν προσκομίζεται σύμβαση εργασίας ή βεβαίωσης πρόσληψης, κατ' επίκληση του εν ισχύ κανονιστικού πλαισίου για τον ΑΜΚΑ. Ο ΕΦΚΑ επισημαίνει «μέχρι την ολοκλήρωση της έκδοσης και δημοσίευσης της ΚΥΑ καθώς και της προσαρμογής της πλατφόρμας Α.Μ.Κ.Α. από την ΗΔΙΚΑ ΑΕ, δεν είναι δυνατή η ενεργοποίηση του Α.Μ.Κ.Α. κατόπιν μετάπτωσης από ΠΑΑΥΠΑ.»¹¹⁵

Το κανονιστικό πλαίσιο για τον ΑΜΚΑ προβλέπει απενεργοποίηση του ΑΜΚΑ εφόσον παύσουν να ισχύουν οι προϋποθέσεις ενεργοποίησης.¹¹⁶ Σημαντικά εμπόδια στην απρόσκοπτη πρόσβαση των δικαιούχων διεθνούς προστασίας στα δικαιώματά τους ανακύπτουν, επομένως, και από την προϋπόθεση της κατοχής άδειας διαμονής «σε ισχύ» που θέτει ο νόμος, καθώς, όπως εξειδικεύεται στο κανονιστικό πλαίσιο για τον ΑΜΚΑ, απενεργοποιείται ο ΑΜΚΑ σε περίπτωση παύσης της νόμιμης παραμονής στη χώρα και μάλιστα «Ειδικώς για την απενεργοποίηση λόγω μη νόμιμης

¹¹³ Συνήγορος του Πολίτη, «Προϋποθέσεις ενεργοποίησης του Αριθμού Μητρώου Κοινωνικής Ασφάλισης (ΑΜΚΑ) για τους δικαιούχους διεθνούς προστασίας», 353419/34964/2024, 12 Ιουλίου 2024.

¹¹⁴ RSA, «Ασφαλιστικά μέτρα ΕΔΔΑ: Διασφαλίζεται επιτέλους η πρόσβαση σε αγωγή και θεραπεία σε αναγνωρισμένη προσφύγισσα με σοβαρό πρόβλημα υγείας και ανενεργό ΑΜΚΑ», 20 Φεβρουαρίου 2026, διαθέσιμο [εδώ](#).

¹¹⁵ Συνήγορος του Πολίτη, «Ιατροφαρμακευτική περίθαλψη δικαιούχων διεθνούς προστασίας – Ανενεργό Α.Μ.Κ.Α.», 385955/13692/2026, 20 Φεβρουαρίου 2026.

¹¹⁶ Άρθρο 7 παρ. 2 ΚΥΑ Φ80320/109864/2023.

παραμονής στη χώρα, αυτή πραγματοποιείται αυτόματα, την επομένη της λήξης της ισχύος του τίτλου παραμονής, ελλείψει ανανέωσης ή παράτασης ή ανάκλησης του καθεστώτος διεθνούς ή προσωρινής προστασίας».¹¹⁷ Επομένως, οι παρατεταμένες καθυστερήσεις στη διαδικασία ανανέωσης των **Αδειών Διαμονής**, που φτάνουν έως και υπερβαίνουν το ένα έτος, επιδρούν αναπόφευκτα στην ενεργοποίηση του ΑΜΚΑ.

Αριθμός Μητρώου Ασφαλισμένου (ΑΜΑ)

Η απογραφή στο Μητρώο Ασφαλισμένων του ΕΦΚΑ και η απόδοση Αριθμού Μητρώου Ασφαλισμένου (ΑΜΑ) και βεβαίωσης απογραφής¹¹⁸ είναι απαραίτητες προϋποθέσεις για την έναρξη μισθωτής **Απασχόλησης**. Η αίτηση απογραφής στο μητρώο του ΕΦΚΑ υποβάλλεται αυτοπροσώπως στις Τοπικές Διευθύνσεις του ΕΦΚΑ κατόπιν προγραμματισμού ραντεβού. Το ραντεβού δεν μπορεί να προγραμματιστεί μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας αν το πρόσωπο δεν έχει ήδη απογραφεί και λάβει ΑΜΑ.¹¹⁹ Η βεβαίωση χορηγείται ηλεκτρονικά μέσω του ιστοτόπου του ΕΦΚΑ μόνον αφότου έχει ολοκληρωθεί επιτυχώς η απογραφή.

Οι δημόσια διαθέσιμες οδηγίες του ΕΦΚΑ αναφέρουν ως υποχρεωτικά δικαιολογητικά για την απογραφή τον **ΑΜΚΑ**, την **Άδεια Διαμονής**, τον **ΑΦΜ** και τη βεβαίωση πρόσληψης από εργοδότη, αναρτημένη στο ΕΡΓΑΝΗ.¹²⁰ Στην πράξη, ωστόσο, δεν αρκούν τα παραπάνω δικαιολογητικά για την απογραφή. Οι υπηρεσίες του ΕΦΚΑ επικαλούνται εσωτερικές οδηγίες που απαιτούν ως πρόσθετα δικαιολογητικό έγγραφο **Αποδεικτικό Διεύθυνσης Κατοικίας** αναρτημένο στην ΑΑΔΕ,¹²¹ χωρίς αυτό να στηρίζεται σε συγκεκριμένη νομοθετική διάταξη.¹²²

Άτομα τα οποία βρίσκονται ή επιστρέφονται στην Ελλάδα χωρίς αποδεικτικό έγγραφο μόνιμης κατοικίας στη χώρα και έγγραφο που αποδεικνύει ότι είναι φορολογικοί κάτοικοι Ελλάδας αδυνατούν να απογραφούν στον ΕΦΚΑ και να αποκτήσουν ΑΜΑ. Έτσι, η πρακτική του ΕΦΚΑ εισάγει μία αδιέξοδη λογική, σύμφωνα με την οποία οι άνθρωποι πρέπει να έχουν ήδη μισθώσει κατοικία για να μπορέσουν να ξεκινήσουν να εργάζονται. Η απαίτηση της προσκόμισης αποδεικτικού διεύθυνσης κατοικίας οδηγεί ακόμη και σε περιστατικά απώλειας ήδη εξυρευθείσας εργασίας, σε συνδυασμό με τις καθυστερήσεις στους προγραμματισμούς ραντεβού στις Τοπικές Διευθύνσεις ΕΦΚΑ.¹²³

Περαιτέρω, ο ενημερωτικός οδηγός του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου και της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες αναφέρει και το βιβλιάριο ή IBAN **Τραπεζικού Λογαριασμού** ως προαπαιτούμενο για την απόδοση ΑΜΑ.

¹¹⁷ Στο ίδιο.

¹¹⁸ ΕΦΚΑ, *Χορήγηση βεβαίωσης απογραφής μέσω ηλεκτρονικών υπηρεσιών e-ΕΦΚΑ*, 239653/2020, 2 Οκτωβρίου 2020, διαθέσιμο [εδώ](#).

¹¹⁹ Πληροφόρηση από τη SolidarityNow, 24 Μαρτίου 2026.

¹²⁰ ΕΦΚΑ, *Απογραφή Μισθωτού*, Ιούλιος 2024, διαθέσιμο [εδώ](#).

¹²¹ Πληροφόρηση από το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, 26 Φεβρουαρίου 2026.

¹²² Πληροφόρηση από τη SolidarityNow, 24 Μαρτίου 2026.

¹²³ Πληροφόρηση από το Meraki Humanitarian Support, 20 Μαρτίου 2026.

Η πρόσβαση στον ΑΜΑ πλήττεται και εδώ από την άρνηση των Τοπικών Διευθύνσεων του ΕΦΚΑ να εξυπηρετήσουν άτομα που δεν κατοικούν εντός της περιοχής αρμοδιότητάς τους.¹²⁴ Η δε έκδοση του ΑΜΑ δεν πραγματοποιείται αυτόματα, αλλά προϋποθέτει την εξέταση των παραπάνω δικαιολογητικών εγγράφων, με αποτέλεσμα να παρατηρούνται καθυστερήσεις εβδομάδων στην απογραφή των ανθρώπων στον ΕΦΚΑ.¹²⁵

Δελτίο ανεργίας

Η έκδοση δελτίου ανεργίας προϋποθέτει εγγραφή στο ψηφιακό μητρώο της ΔΥΠΑ, για την οποία απαιτείται **Άδεια Διαμονής**, **ΑΦΜ** και **ΑΜΚΑ**. Η εγγραφή στο μητρώο της ΔΥΠΑ βεβαιώνει ότι η/ο ενδιαφερόμενη/ος δεν εργάζεται, είναι ικανή/ος για απασχόληση και αναζητά ενεργά απασχόληση.

Ωστόσο, στην περίπτωση των ατόμων με αναπηρία, που ενδέχεται να μην μπορούν να εργαστούν, εάν δεν έχει ήδη ολοκληρωθεί η **Πιστοποίηση Αναπηρίας** από Κέντρο Πιστοποίησης Αναπηρίας (ΚΕΠΑ) του ΕΦΚΑ, δεν είναι δυνατό να καταχωρηθεί η/ο ενδιαφερόμενη/ος ως άτομο με αναπηρία στο μητρώο της ΔΥΠΑ. Έτσι, η αδυναμία ενεργοποίησης του **ΑΜΚΑ**, λόγω της τυπικής προϋπόθεσης προσκόμισης σύμβασης εργασίας ή βεβαίωσης πρόσληψης αναρτημένης στο ΕΡΓΑΝΗ, κωλύει την έκδοση δελτίου ανεργίας στην περίπτωση των ατόμων με αναπηρία, των οποίων η κατάσταση της υγείας δεν επιτρέπει την ενεργή αναζήτηση απασχόλησης.

¹²⁴ Πληροφόρηση από τη SolidarityNow, 24 Μαρτίου 2026.

¹²⁵ Στο ίδιο.

Κοινωνική πρόνοια

Απουσία στήριξης για τη μετάβαση στην κοινωνική πρόνοια

Δεν προβλέπεται στην ελληνική νομοθεσία ειδικό κοινωνικό επίδομα για τις/τους δικαιούχους διεθνούς προστασίας και τη διασφάλιση της μετάβασής τους στο σύστημα της κοινωνικής πρόνοιας, δεδομένων των ιδιαίτερων περιστάσεών τους. Το μηνιαίο οικονομικό βοήθημα των αιτουσών/ούντων άσυλο,¹²⁶ που πρέπει να παρέχεται κατά τη διάρκεια της διαδικασίας ασύλου ως αναπόσπαστο μέρος των υλικών συνθηκών υποδοχής τους, παύει αυτοδικαίως μόλις ο φορέας χορήγησης του επιδόματος ενημερωθεί για την έκδοση απόφασης χορήγησης διεθνούς προστασίας, ακόμη και πριν την επίδοση αυτής στην/στον ενδιαφερόμενη/ο.¹²⁷

Μάλιστα, η καταβολή του μηνιαίου οικονομικού βοηθήματος σε αιτούσες/ούντες άσυλο έχει διακοπεί πλήρως από την ολοκλήρωση του σχετικού προγράμματος στα τέλη Μαρτίου του 2025,¹²⁸ χωρίς άμεση προοπτική αποκατάστασης και «χωρίς λύση στον ορίζοντα».¹²⁹ Το τελευταίο δωδεκάμηνο, η ΥΠΥΤ δεν έχει καταβάλει κανένα οικονομικό βοήθημα στις δεκάδες χιλιάδες αιτουσών/ούντων άσυλο που ζήτησαν προστασία στη χώρα.

Οι Έλληνες πολίτες δύνανται να αιτηθούν κοινωνικά επιδόματα διαδικτυακά. Το ίδιο δεν ισχύει για τις/τους πολίτες τρίτων χωρών και ανιθαγενείς, των οποίων οι αιτήσεις υποβάλλονται μόνο μέσω των υπηρεσιών δήμων, ήτοι των Κέντρων Κοινότητας ή των Κέντρων Ένταξης Μεταναστών (ΚΕΜ), όπου αυτά υπάρχουν.

Αποκλεισμός από την πλειοψηφία των επιδομάτων

Τα περισσότερα κοινωνικά επιδόματα, τα οποία υπόκεινται σε προϋποθέσεις μακροχρόνιας διαμονής στη χώρα, δεν λαμβάνουν υπόψη τις ιδιαίτερες περιστάσεις των προσφύγων, με συνέπεια τη δυσμενή διακριτική μεταχείριση των δικαιούχων διεθνούς προστασίας έναντι των Ελληνίδων/Ελλήνων πολιτών και εκ των πραγμάτων τον αποκλεισμό των πρώτων από τις περισσότερες μορφές κοινωνικής πρόνοιας. Ειδικότερα:

- ❖ Το επίδομα στέγασης διατίθεται σε άνω των 600.000 νοικοκυριών που ζουν σε μισθωμένη κατοικία ή αποπληρώνουν δάνειο για την οικογενειακή στέγη τους,¹³⁰ παρέχοντας μηνιαία υποστήριξη από 70 έως 210 ευρώ ανάλογα με την οικογενειακή κατάσταση των

¹²⁶ Άρθρο 1 περ. η' Κώδικα Ασύλου.

¹²⁷ Σημ. Δ περ. 1 υποπερ. ι Παραρτήματος ΙΙΙ ΥΑ 2089/2021, ΦΕΚ Β' 3120/16.07.2021, όπως προστέθηκε από την ΥΑ 2857/2021, ΦΕΚ Β' 4496/29.09.2021.

¹²⁸ Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου, Απάντηση σε κοινοβουλευτική ερώτηση, 24237/2026, 6 Φεβρουαρίου 2026, διαθέσιμο [εδώ](#).

¹²⁹ Ενδεικτικά, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ηλεκτρονική αλληλογραφία: «Meeting between DG Gminder / Greek Minister for Migration and Asylum», Ares(2025)357776, 2 Οκτωβρίου 2025.

¹³⁰ Άρθρο 3 Ν 4472/2017, ΦΕΚ Α' 74/19.05.2017.

ωφελούμενων.¹³¹ Η προϋπόθεση της νόμιμης και συνεχούς διαμονής τουλάχιστον πέντε ετών προ της κατάθεσης της αίτησης για τη χορήγησή του,¹³² αποκλείει εκ των πραγμάτων την πρόσβαση στο επίδομα για τους πρόσφυγες, οι οποίες/οι αναγνωρίστηκαν τα τελευταία χρόνια ή/και δεν μπορούν να υποβάλουν φορολογική δήλωση ή/και δεν έχουν διαμείνει στην Ελλάδα χωρίς διακοπή. Σημαντικό πρόσκομμα αποτελεί και η προϋπόθεση ενεργού μισθωτηρίου για το σύνολο της περιόδου χορήγησης του επιδόματος.¹³³

- ❖ Το εφάπαξ επίδομα γέννησης διατίθεται και σε μητέρες πολιτες τρίτων χωρών, οι οποίες πληρούν το κριτήριο της δωδεκαετούς μόνιμης και συνεχούς διαμονής στην Ελλάδα, όπως αποδεικνύεται από την υποβολή φορολογικής δήλωσης.¹³⁴ Συνακολούθως, η συντριπτική πλειοψηφία των δικαιούχων προστασίας αποκλείονται από το ανωτέρω επίδομα.
- ❖ Το μηνιαίο επίδομα παιδιού, κυμαινόμενο από 28 έως 70 ευρώ ανά τέκνο, ανάλογα με το μέγεθος και το εισόδημα του νοικοκυριού, διατίθεται σε άτομα που πληρούν πέντε έτη μόνιμης και συνεχούς διαμονής στην Ελλάδα, όπως αποδεικνύεται από την υποβολή φορολογικής δήλωσης.¹³⁵
- ❖ Το δε επίδομα ανασφάλιστων υπερηλίκων, που φτάνει έως και τα 360 ευρώ για ανασφάλιστους 67 ετών και άνω, προϋποθέτει δεκαπενταετή μόνιμη και συνεχή διαμονή στην Ελλάδα.¹³⁶

Η έμμεση διάκριση κατά των δικαιούχων διεθνούς προστασίας ως προς την πρόσβαση στα κοινωνικά επιδόματα αποτελεί δομικό πρόβλημα και παραβίαση του άρθρου 29 της Οδηγίας για την αναγνώριση και ήδη άρθρο 30 του Κανονισμού για την αναγνώριση. Τον Μάιο του 2025, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προχώρησε με αιτιολογημένη γνώμη στο δεύτερο στάδιο της διαδικασίας επί παραβάσει INFR(2022)2044 κατά της Ελλάδας,¹³⁷ χωρίς ωστόσο να υπάρξει ουσιαστική ανταπόκριση στο θέμα από την πλευρά της ελληνικής κυβέρνησης μέχρι σήμερα.¹³⁸

¹³¹ Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας, Απάντηση σε κοινοβουλευτική ερώτηση, 1422/2026, 22 Ιανουαρίου 2026, διαθέσιμο [εδώ](#).

¹³² Άρθρο 3 παρ. 6 Ν 4472/2017. Η διαμονή αποδεικνύεται με βάση την υποβολή φορολογικής δήλωσης εντός της προβλεπόμενης προθεσμίας: άρθρο 4 παρ. 3 ΚΥΑ 71670/2021, ΦΕΚ Β' 4500/29.09.2021.

¹³³ Άρθρο 5 παρ. 1 ΚΥΑ 71670/2021.

¹³⁴ Άρθρο 1 παρ. 2 και άρθρο 7 παρ. 1 περ. ε' και 2 Ν 4659/2020, ΦΕΚ Α' 21/3.2.2020, όπως τροποποιήθηκαν από τα άρθρα 29 και 30 Ν 5092/2024, ΦΕΚ Α' 33/04.03.2024.

¹³⁵ Άρθρο 214 παρ. 11 Ν 4512/2012, όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 15 παρ. 1 Ν 4659/2020. Ισχύουν και εδώ οι παρατηρήσεις για την εμπρόθεσμη υποβολή φορολογικής δήλωσης: Άρθρο 2 παρ. 1 ΚΥΑ Γ.Π.οικ.Δ22/11/2705/58/2018, ΦΕΚ Β' 57/18.01.2018.

¹³⁶ Άρθρο 93 Ν 4387/2016, ΦΕΚ Α' 85/12.05.2016, όπως τροποποιήθηκε τελευταία από το άρθρο 68 Ν 4992/2022, ΦΕΚ Α' 213/17.11.2022.

¹³⁷ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, «May infringements package: key decisions», 7 Μαΐου 2025, διαθέσιμο [εδώ](#).

¹³⁸ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Mission Report – Visit of HOME DG Gminder to Greece 8-9 September 2025*, Ares(2025)9223739, 9 Σεπτεμβρίου 2025.

Λοιπά επιδόματα χωρίς προαπαιτούμενο χρόνο διαμονής

Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα (ΕΕΕ)

Σε αντίθεση με τα ανωτέρω επιδόματα, δεν υπόκειται σε κριτήριο ελάχιστου χρόνου διαμονής στη χώρα το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα (ΕΕΕ),¹³⁹ το οποίο συνίσταται σε μηνιαίο επίδομα 216 ευρώ ανά νοικοκυριό, με 108 επιπλέον ευρώ ανά ενήλικο και 54 ευρώ ανά ανήλικο μέλος.¹⁴⁰

Το ΕΕΕ υπόκειται στις σωρευτικές προϋποθέσεις της οικονομικής κατάστασης κάτω του ορίου της φτώχειας και της νόμιμης και μόνιμης διαμονής στην Ελλάδα.¹⁴¹ Οι οικογένειες με παιδιά προσκομίζουν και πιστοποιητικό φοίτησης, από το οποίο προκύπτει η επαρκής φοίτηση του τέκνου το περασμένο σχολικό έτος.¹⁴²

Το κανονιστικό πλαίσιο του ΕΕΕ προβλέπει τρεις κατηγορίες επιλέξιμων για το ΕΕΕ:¹⁴³

- ❖ Μονοπρόσωπα νοικοκυριά: άτομα που ζουν μόνα σε κατοικία,
- ❖ Πολυπρόσωπα νοικοκυριά: το σύνολο των ατόμων που διαμένουν κάτω από την ίδια στέγη, συμπεριλαμβανομένων φιλοξενούμενων ατόμων και οικογενειών,
- ❖ Άστεγοι: άτομα που ζουν στο δρόμο ή σε ακατάλληλα καταλύματα, υπό την προϋπόθεση ότι έχουν εγγραφεί από τις κοινωνικές υπηρεσίες δήμων ή κέντρων κοινότητας ή κάνουν χρήση δημοτικών ξενώνων αστέγων ή ξενώνων γυναικών. Η αστεγία αποδεικνύεται με πιστοποιητικό δημοτικής αρχής και δεν προκύπτει από μόνη τη φορολογική δήλωση.¹⁴⁴

Όπως έχει επισημανθεί από τον Συνήγορο του Πολίτη, η έννοια του «νοικοκυριού» στη νομοθεσία αποκλείει από το ΕΕΕ πολλά άτομα ή οικογένειες, τα οποία, λόγω έλλειψης οικονομικής δυνατότητας, αναγκάζονται να συγκατοικούν με άτομο ή νοικοκυριό που έχει εισόδημα υψηλότερο του ορίου εισοδήματος ή φιλοξενούνται χωρίς να λαμβάνουν κάποια προνοιακή παροχή και χωρίς να αποτελούν μέλη του εν λόγω νοικοκυριού. Και τούτο εφόσον η έννοια του «πολυπρόσωπου νοικοκυριού» περικλείει το σύνολο των ατόμων που ζουν κάτω από την ίδια στέγη. Οι δε άνθρωποι που παραμένουν σε καμπς της ΥΠΥΤ του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου (ΚΥΤ, ΚΕΔ, ΕΔΠΦΑΑ) του συστήματος υποδοχής, αποκλείονται επίσης από το πεδίο του «νοικοκυριού».¹⁴⁵

Όσον αφορά τις/τους άστεγες/αστέγους, απαιτείται πιστοποιητικό αστεγίας αντί **Αποδεικτικού Διεύθυνσης Κατοικίας**. Όπως επισημάνθηκε παραπάνω, στην Αθήνα, το πιστοποιητικό αστεγίας εκδίδεται μόνο στα άτομα που εντοπίζονται από την Ομάδα Street Work του ΚΥΑΔΑ κατόπιν επιτόπιας έρευνας στο δρόμο και καταχωρούνται στο μητρώο αστέγων του. Επίσης, το ΚΥΑΔΑ

¹³⁹ Άρθρο 235 Ν 4389/2016, όπως τροποποιήθηκε τελευταία από το άρθρο 177 Ν 5078/2023, ΦΕΚ Α' 211/20.12.2023. Βλ. και άρθρο 29 παρ. 2 Ν 4659/2020.

¹⁴⁰ Άρθρο 2 παρ. 7 ΚΥΑ Δ13/οικ.53923/2021, ΦΕΚ Β' 3359/28.07.2021, όπως τροποποιήθηκε από την ΚΥΑ 97046/2023, ΦΕΚ Β' 6456/13.11.2023.

¹⁴¹ Άρθρο 3 ΚΥΑ Δ13/οικ.53923/2021 για τα ειδικότερα εισοδηματικά κριτήρια.

¹⁴² Άρθρο 4 παρ. 1 ΚΥΑ Δ13/οικ.53923/2021.

¹⁴³ Άρθρο 2 παρ. 1 ΚΥΑ Δ13/οικ.53923/2021.

¹⁴⁴ Άρθρα 2 παρ. 1 περ. γ' και 7 παρ. 2 ΚΥΑ Δ13/οικ.53923/2021.

¹⁴⁵ Συνήγορος του Πολίτη, *Πρότασεις για τα προνοιακά προγράμματα «Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα» και «Επίδομα Στέγασης»*, 103/2020, 6 Ιουλίου 2020.

εκδίδει πιστοποιητικό αστεγίας για ρητό και συγκεκριμένο σκοπό, όπως η αίτηση κοινωνικού επιδόματος, μόνο εφόσον πληρούνται όλες οι λοιπές προϋποθέσεις προς τούτο.

Παράλληλα, όπως επισημαίνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, αποκλείονται από το ΕΕΕ όσες/οι δικαιούχοι λαμβάνουν επιδότηση στέγασης μέσω του προγράμματος **HELIOS+**.¹⁴⁶ Παρά τις χρόνιες συζητήσεις επί του θέματος,¹⁴⁷ μέχρι σήμερα η κυβέρνηση δεν έχει προτείνει τροποποίηση του νόμου για την κάλυψη των ως άνω ομάδων.

Απαραίτητες τυπικές προϋποθέσεις για την αίτηση ΕΕΕ αποτελούν η κατοχή έγκυρης **Άδειας Διαμονής**, όπως και **ΑΦΜ**, ο **Κλειδαριθμός TAXISnet**, **Εκκαθαριστικού Σημειώματος**, **Ενεργού ΑΜΚΑ** και **Τραπεζικού Λογαριασμού**. Επομένως, δικαιούχοι διεθνούς προστασίας που δεν έχουν ήδη εξασφαλίσει νόμιμη **Απασχόληση** για να ενεργοποιήσουν τον ΑΜΚΑ τους δεν μπορούν να αιτηθούν ΕΕΕ.

Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας, 157.759 νοικοκυριά υπάγονταν στο ΕΕΕ το Νοέμβριο του 2025.¹⁴⁸ Δεν υπάρχουν διαθέσιμα ειδικότερα στοιχεία σχετικά με τις εθνικότητες και το νομικό καθεστώς των δικαιούχων ΕΕΕ.

Επιδόματα αναπηρίας

Η ελληνική νομοθεσία προβλέπει διαδικασία αξιολόγησης και πιστοποίησης αναπηρίας στα ΚΕΠΑ του ΕΦΚΑ, ως προαπαιτούμενο για την αίτηση χορήγησης επιδόματος αναπηρίας.¹⁴⁹ Η αίτηση αξιολόγησης και πιστοποίησης αναπηρίας κατατίθεται στην ιστοσελίδα **Ψηφιακά ΚΕΠΑ** μέσω του ιστοτόπου της Εθνικής Πύλης Αναπηρίας. Για την κατάθεση της αίτησης, είναι απαραίτητη η κατοχή **Κλειδαριθμού TAXISnet** και η καταχώρηση ονοματεπωνύμου, **ΑΦΜ** και **ΑΜΚΑ**, ενώ προϋποτίθεται και η καταχώρηση στοιχείων επικοινωνίας στο **Εθνικό Μητρώο Επικοινωνίας**.

Στην περίπτωση των αναγνωρισμένων προσφύγων, των οποίων τα στοιχεία επικοινωνίας στο ΕΜΕπ δεν ταυτίζονται πλήρως με τα στοιχεία που έχουν καταχωρηθεί στο μητρώο του ΕΦΚΑ, η ψηφιακή αίτηση δεν είναι προσβάσιμη στην πράξη, καθώς εμφανίζεται στην πλατφόρμα η ειδοποίηση «Δεν βρέθηκαν στοιχεία νόμιμης διαμονής για τον πολίτη» και η πλατφόρμα επιστρέφει υποχρεωτικά στην αρχική σελίδα. Η υποβολή της αίτησης πραγματοποιείται μόνο δια ζώσης, σε ΚΕΠΑ του ΕΦΚΑ ή στη δημοτική αρχή που αντιστοιχεί στον τόπο διαμονής.

¹⁴⁶ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Task Force Migration Management Mission Report – Greece – Jan/Feb 2022*, Ares(2022)1024324, 11 Φεβρουαρίου 2022, 5.

¹⁴⁷ Στο ίδιο.

¹⁴⁸ Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας, Απάντηση σε κοινοβουλευτική ερώτηση, 94/2026, 27 Δεκεμβρίου 2025, διαθέσιμο [εδώ](#).

¹⁴⁹ Άρθρο 4 παρ. 1 περ. ε' Ν 4520/2018, ΦΕΚ Α' 30/22.02.2018, όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 54 παρ. 1 Ν 4997/2022, ΦΕΚ Α' 219/25.11.2022, με αναφορά στα επί μέρους νομοθετικά πλαίσια. Βλ. επίσης άρθρο 4 παρ. 3 ΚΥΑ Δ12α/Γ.Π.οικ.68856/2202/2018, ΦΕΚ Β' 5855/28.12.2018, όπως τροποποιήθηκε από την ΚΥΑ Δ12α/85008/2022, ΦΕΚ Β' 4879/15.09.2022.

Στέγαση

Ο ελληνικός νόμος προβλέπει την ίση μεταχείριση των δικαιούχων διεθνούς προστασίας προς τις/τους λοιπές/ούς νόμιμα διαμένουσες/οντες πολίτες τρίτων χωρών αναφορικά με την πρόσβαση στη στέγαση.¹⁵⁰ Η εξασφάλιση στέγης παραμένει, ωστόσο, ένα από τα πιο κρίσιμα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι πρόσφυγες στη χώρα, ελλείψει εθνικής πολιτικής κοινωνικής στέγης και ελλείψει ειδικής μέριμνας για τα ειδικότερα εμπόδια που αντιμετωπίζουν λόγω της κατάστασής τους.

Το πρόβλημα επιτείνεται από τη στεγαστική κρίση που διέπει τη χώρα, με σφοδρή και αδιάκοπη αύξηση των ενοικίων και με μείωση της προσφοράς ακινήτων σε αστικά κέντρα όπως η Αθήνα, ο Πειραιάς και η Θεσσαλονίκη.¹⁵¹ Η έλλειψη προσιπής στέγης επιφέρει συνέπειες, μεταξύ πολλών άλλων, και στους **Ξενώνες Αστέγων**, οι οποίοι παραμένουν σε κατάσταση πληρότητας σε σταθερή βάση, λόγω της αδυναμίας ελευθέρωσης θέσεων φιλοξενίας και της συνεχούς αύξησης των ενοικίων και του κόστους διαβίωσης στη χώρα.

Υπενθυμίζουμε ότι το **Επίδομα Στέγασης**, μεταξύ άλλων προϋποθέσεων, υπόκειται σε ελάχιστη προϋπόθεση πενταετούς διαμονής, την οποία αδυνατούν, κατά κανόνα, να πληρούν οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας, όπως επισημαίνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην εκκρεμή διαδικασία επί παραβάσει κατά της Ελλάδας για το άρθρο 29 της Οδηγίας για την αναγνώριση.

Τα ανωτέρω εμπόδια επιτείνονται από τις ιδιαίτερες περιστάσεις που αφορούν τις/τους πρόσφυγες, όπως το γλωσσικό εμπόδιο και οι διακρίσεις στην αγορά, την αδυναμία του κράτους να παράσχει επιδόματα στους ανθρώπους με σκοπό τη μετάβασή τους από τη διαδικασία ασύλου στην ένταξη, αλλά και την πλήρη διακοπή ακόμη και του στοιχειώδους οικονομικού βοηθήματος που υποχρεούται να παρέχει το κράτος κατά τη διάρκεια της διαδικασίας ασύλου. Ως αποτέλεσμα, οι δεκάδες χιλιάδες άνθρωποι που λαμβάνουν καθεστώς διεθνούς προστασίας στην Ελλάδα, χωρίς να έχουν λάβει ούτε ένα ευρώ από το κράτος κατά τη διάρκεια της διαδικασίας ασύλου τους, καλούνται αυτόματα να αναζητήσουν στέγη σε μία αγορά που προϋποθέτει την κατοχή πληθώρας **Απαραίτητων Εγγράφων**, τη γνώση της ελληνικής γλώσσας και την οικονομική δυνατότητα κάλυψης μηνιαίων εξόδων πολλών εκατοντάδων ευρώ.

¹⁵⁰ Άρθρο 31 Κώδικα Ασύλου.

¹⁵¹ Ενδεικτικά, in.gr, «Κάτι τρέχει με τα ενοίκια: Άλλα μας λείει η τσέπη μας και άλλα... οι στατιστικές», 16 Ιανουαρίου 2026, διαθέσιμο [εδώ](#), Καθημερινή, «Στα επίπεδα της Εκάλης τα ενοίκια στο κέντρο», 15 Ιανουαρίου 2026, διαθέσιμο [εδώ](#), News 24/7, «Πόσο κοστίζει η ενοίκιαση κατοικίας σε Αθήνα, Πειραιά και Θεσσαλονίκη», 16 Ιανουαρίου 2026, διαθέσιμο [εδώ](#).

Πρόγραμμα HELIOS+

Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το πρόγραμμα HELIOS+ «είναι το βασικό πρόγραμμα που στοχεύει στην ενίσχυση της ένταξης των πολιτών τρίτων χωρών στην ελληνική κοινωνία».¹⁵²

Η υλοποίηση του προγράμματος HELIOS+ εκκίνησε επίσημα στις αρχές του 2025 και υλοποιείται σε 12 περιφέρειες της χώρας από τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης (ΔΟΜ) και συνεργαζόμενους φορείς όπως το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες (ΕΣΠ), η Caritas Ελλάδας, η SolidarityNow, με χρηματοδότηση από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο + 2021-2027 για την περίοδο 2025-2028. Ωστόσο, ορισμένες υπηρεσίες του προγράμματος όπως τα μαθήματα ελληνικής γλώσσας δεν έχουν εκκινήσει ακόμη, ενώ κάποιες από τις περιφέρειες ήδη διέκοψαν στις αρχές του 2026 τις νέες εγγραφές και βρέθηκαν ήδη να προετοιμάζουν το κλείσιμο του προγράμματος, όπως εξηγούμε παρακάτω.

Προϋποθέσεις και απαιτούμενα δικαιολογητικά

Επιλέξιμες/οι για το πρόγραμμα HELIOS+ είναι οι άνεργες/οι στις/στους οποίες/ους έχει χορηγηθεί καθεστώς διεθνούς ή προσωρινής προστασίας εντός 24 μηνών από την ημερομηνία της αίτησης εγγραφής.¹⁵³ Για την εγγραφή στο πρόγραμμα, απαιτούνται τα παρακάτω δικαιολογητικά, σύμφωνα με έγγραφη ενημέρωση που παρασχεθήκε από τον ΔΟΜ στην RSA το 2025 σχετικά με αίτημα εγγραφής αναγνωρισμένου πρόσφυγα που απελάθηκε από τη Γερμανία:¹⁵⁴

1. Απόφαση χορήγησης διεθνούς προστασίας ή προσωρινής προστασίας, επιδοθείσα εντός 24 μηνών από την αίτηση εγγραφής στο πρόγραμμα
2. Βεβαίωση απόδοσης **ΑΦΜ**
3. **Κλειδάριθμος TAXISnet**
4. **Δελτίο Ανεργίας** και βεβαίωση χρόνου ανεργίας, τα οποία προϋποθέτουν και **ΑΜΚΑ**

Τα ανωτέρω κριτήρια, συμπεριλαμβανομένης της ανεργίας και του χρονικού ορίου των 24 μηνών από την αναγνώριση του καθεστώτος προστασίας, εφαρμόζονται σωρευτικά και αυστηρά και δεν παρακάμπτονται ακόμη και σε περιπτώσεις ανθρώπων που επιστρέφονται στην Ελλάδα από άλλα κράτη.¹⁵⁵ Ειδικότερα, η προϋπόθεση της ανεργίας αποτελεί βασική πηγή καθυστέρησης στην εγγραφή νέων ωφελούμενων του προγράμματος, λόγω της χρονοβόρας διαδικασίας ελέγχου των δικαιολογητικών που αποδεικνύουν την ανεργία.¹⁵⁶

Από την εμπειρία μας, όπως και άλλων οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, η έκδοση των παραπάνω δικαιολογητικών δεν εξυπηρετείται από τους εταίρους του προγράμματος HELIOS+.¹⁵⁷

¹⁵² Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Mission Report – Visit of HOME DG Gminder to Greece 8-9 September 2025*, Ares(2025)9223739, 9 Σεπτεμβρίου 2025.

¹⁵³ ΔΟΜ, *HELIOS+ Project Regulations Handbook*, Οκτώβριος 2025, 2, διαθέσιμο [εδώ](#).

¹⁵⁴ Πληροφόρηση από τον ΔΟΜ, 16 Απριλίου 2025.

¹⁵⁵ Πληροφόρηση από το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, 26 Φεβρουαρίου 2026, Πληροφόρηση από τη SolidarityNow, 24 Μαρτίου 2026.

¹⁵⁶ Πληροφόρηση από το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, 26 Φεβρουαρίου 2026.

¹⁵⁷ Πληροφόρηση από το Meraki Humanitarian Support, 20 Μαρτίου 2026.

Δυναμικότητα και στατιστικά στοιχεία

Οι αποφάσεις ένταξης των έργων του προγράμματος HELIOS+ ανά περιφέρεια έχουν ως εξής:

Κονδύλια & πληθυσμός-στόχος αποφάσεων ένταξης HELIOS+ ανά περιφέρεια: 1 Ιαν 2025 – 30 Ιουν 2028			
	Στόχος (άτομα)	Κονδύλια (εκ.)	Απόφαση ένταξης
Αττική	1.650	26,2	30 Δεκ 2024, εδώ
Κεντρική Μακεδονία	575	10	30 Δεκ 2024, εδώ
Κρήτη	560	12	30 Δεκ 2024, εδώ
Δυτική Ελλάδα	290	5,1	13 Ιαν 2025, εδώ
Βόρειο Αιγαίο	280	5,1	17 Ιαν 2025, εδώ
Νότιο Αιγαίο	210	3,8	17 Ιαν 2025, εδώ
Πελοπόννησος	200	2,3	17 Ιαν 2025, εδώ
Θεσσαλία	150	3,5	13 Ιαν 2025, εδώ
Δυτική Μακεδονία	148	2,3	17 Ιαν 2025, εδώ
Θράκη	130	3,6	30 Δεκ 2024, εδώ
Στερεά Ελλάδα	100	1,8	13 Ιαν 2025, εδώ
Ιόνια Νησιά	30	0,6	13 Ιαν 2025, εδώ
Σύνολο	4.323	76,4	

Αφενός, από τις αποφάσεις ένταξης προκύπτει ότι το πρόγραμμα έχει σχεδιαστεί για κλίμακα εξαιρετικά χαμηλότερη από τις πραγματικές ανάγκες του προσφυγικού πληθυσμού στην Ελλάδα. Οι αποφάσεις ένταξης του HELIOS+ θέτουν συνολικό στόχο 4.323 δικαιούχους διεθνούς και προσωρινής προστασίας, οι οποίες/οι πρόκειται να επωφεληθούν των υπηρεσιών υποστήριξης του προγράμματος από το 2025 ως το 2028 – περί τα 1.000 άτομα ανά έτος.

Ωστόσο, ο αριθμός των ενεργών αδειών διαμονής διεθνούς και προσωρινής προστασίας ήταν 134.576 στα τέλη του περασμένου έτους. Μόνο την τελευταία διετία, η Ελλάδα χορήγησε διεθνή προστασία σε περισσότερα από 67.000 άτομα, όπως αναφέρθηκε στην [Εισαγωγή](#). Στον αριθμό αυτό δεν περιλαμβάνονται οι δικαιούχοι προσωρινής προστασίας.

Αφετέρου, ορισμένες από τις περιφέρειες έχουν διακόψει τις νέες εγγραφές ωφελούμενων στο HELIOS+ και τις καταθέσεις νέων μισθωτήριων συμβολαίων στις αρχές του 2026, καθώς διανύουν το τελευταίο εξάμηνο υλοποίησης του έργου και δεν έχει δοθεί επίσημη ενημέρωση για συνέχιση του έργου. Μέχρι και τις αρχές Απριλίου του 2026, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν είχε λάβει ενημέρωση από το Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου για το ακριβές χρονοδιάγραμμα της ανανέωσης των εν λόγω έργων.¹⁵⁸

¹⁵⁸ Πρακτικά συνάντησης του CEAS Sub-Working Group του Legal Aid Working Group, 6 Απριλίου 2026, Θέμα 2.6, 2 Μαρτίου 2026, Θέμα 1.4.

Στα τέλη του 2025, είχαν εγγραφεί στο πρόγραμμα HELIOS+ 1.318 νοικοκυριά που αντιστοιχούν σε σύνολο 1.883 ατόμων. Από αυτά, 1.270 ήταν δικαιούχοι διεθνούς προστασίας και 613 κάτοχοι προσωρινής προστασίας. Περί τα ¼ των νοικοκυριών ήταν μόνοι ενήλικες.¹⁵⁹

Υπηρεσίες υποστήριξης της στέγασης και πρόσθετα δικαιολογητικά

Το πρόγραμμα HELIOS+ δεν παρέχει στέγαση καθ' εαυτή. Όσες/οι άνεργες/οι εγγεγραμμένες/οι στο πρόγραμμα έχουν ήδη μισθωτήριο συμβόλαιο στο όνομά τους δύνανται να λάβουν επιδότηση ενοικίου για μέγιστο διάστημα δώδεκα μηνών. Για την πρόσβαση στην επιδότηση ενοικίου, απαιτούνται τα παρακάτω πρόσθετα δικαιολογητικά:¹⁶⁰

1. Μισθωτήριο συμβόλαιο στο όνομα της/του ωφελούμενης/ου με μηνιαίο ενοίκιο κάτω των 800 ευρώ, αναρτημένο σε ηλεκτρονική μορφή στην ΑΑΔΕ. Η σύναψη του μισθωτηρίου προϋποθέτει την καταβολή εγγύησης, η οποία συνήθως αντιστοιχεί σε ύψος δύο ενοικίων, ποσό εξαιρετικά απαιτητικό, αν όχι απαγορευτικό, λαμβάνοντας υπόψη την αδιάκοπη αύξηση των ενοικίων ιδίως στα αστικά κέντρα, όπως αναφέρθηκε παραπάνω. Υπενθυμίζουμε ότι μόνο αποδεδειγμένα άνεργες/οι μπορούν να εγγραφούν στο HELIOS+. Μάλιστα, σχεδόν ¼ των ωφελούμενων των υπηρεσιών του HELIOS+ περιγράφουν το κόστος ζωής ως «δύσκολο» ή «πολύ δύσκολο».¹⁶¹
2. Αποδεικτικό έγγραφο ελληνικού **Τραπεζικού Λογαριασμού** και IBAN του ενοικιαστή.
3. Αποδεικτικό έγγραφο του τραπεζικού λογαριασμού και του IBAN του ιδιοκτήτη.

Στα τέλη του 2025, λάμβαναν επιδότηση ενοικίου από το πρόγραμμα HELIOS+ 934 άτομα, εκ των οποίων σχεδόν το ήμισυ ήταν κάτοχοι προσωρινής προστασίας από την Ουκρανία.¹⁶²

Επί του παρόντος, η συνέχιση της παροχής των υπηρεσιών του προγράμματος HELIOS+ που συνδέονται με τη στέγαση παραμένει ασαφής, ενόψει, αφενός, της διακοπής νέων εγγραφών και καταθέσεων μισθωτηρίων σε ορισμένες περιφέρειες, αφετέρου, των συστηματικών δημόσιων δηλώσεων μελών της κυβέρνησης περί τερματισμού της επιδότησης ενοικίου προς τις/τους δικαιούχους διεθνούς προστασίας και της ανακατανομής της χρηματοδότησης εκτός στέγασης. Στο πρόσφατο χρονικό διάστημα, ο Υπουργός Μετανάστευσης και Ασύλου έχει δηλώσει:

- Τον Σεπτέμβριο του 2025, ότι «όσοι παίρνουν άσυλο πια στην Ελλάδα θα τους δίνεται η δυνατότητα μέσω προγραμμάτων, να εργαστούν, δεν θα ζουν από τα επιδόματα. Η λογική ότι πήρα άσυλο και πληρώνει ο Έλληνας, φορολογούμενος και Ευρωπαίος για να ζήσω δεν υπάρχει».¹⁶³

¹⁵⁹ ΔΟΜ, HELIOS+ Factsheet, 31 Δεκεμβρίου 2025, διαθέσιμο [εδώ](#).

¹⁶⁰ ΔΟΜ, HELIOS+ Project Regulations Handbook, Οκτώβριος 2025, 10-12.

¹⁶¹ ΔΟΜ, HELIOS+ Factsheet, 31 Δεκεμβρίου 2025.

¹⁶² Στο ίδιο. Βλ. και Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 20th Steering Committee Meeting for Migration Management, Ares(2025)3957815, Μάιος 2025.

¹⁶³ Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου, «Θ. Πλεύρης στην ΕΡΤ: Η Κρήτη θα αποσυμφορηθεί τις επόμενες ημέρες», 16 Σεπτεμβρίου 2025, διαθέσιμο [εδώ](#).

- Τον Οκτώβριο του 2025, ότι «Στο πλαίσιο της συνολικής αναδιάρθρωσης του συστήματος παροχών, τροποποιούνται τα προγράμματα HELIOS, ώστε τα ποσά που μέχρι σήμερα κατευθύνονταν σε επιδόματα ενοικίου να μεταφερθούν εξ ολοκλήρου σε προγράμματα εργασιακής εκμάθησης και ελληνομάθειας. Τα διαμερίσματα που μισθώνονται στο κέντρο της Αθήνας και επιδοτούνται μέσω του προγράμματος HELIOS υπέρ των δικαιούχων ασύλου, θα ξαναγίνουν διαθέσιμα για τους κατοίκους της Αθήνας. Για όσους δικαιούχους ασύλου επιλέξουν να παραμείνουν στην Ελλάδα, θα δίνεται η δυνατότητα εργασίας και ένταξης μέσω απασχόλησης, και όχι μέσω επιδοτήσεων.»¹⁶⁴
- Τον Ιανουάριο του 2026, ότι «Όσοι δικαιούνται άσυλο έχουν τη δυνατότητα, εφόσον το επιλέξουν, να παραμείνουν στη χώρα μέσω της εργασίας. Μαζεύουμε όλα τα κονδύλια και τα στρέφουμε στη δυνατότητα εργασίας. Δεν πιστεύουμε ότι οι δράσεις της στέγασης έχουν νόημα. Το να επιδοτείς το ενοίκιο ενός Σουδανού αγρότη, να μένει στην Κυψέλη, στον Άγιο Παντελεήμονα ή στα Πατήσια, είναι τελείως ανούσιο και αυτός τελικά το πιο πιθανό είναι ή να μην κάνει τίποτα ή να τον εντάξουν κάποιος σε εγκληματικές δραστηριότητες.»¹⁶⁵

Μέχρι σήμερα, παρά τα αιτήματα της Γενικής Διεύθυνσης Απασχόλησης (DG EMPL) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για διευκρινίσεις επί των παραπάνω δημοσίων ανακοινώσεων, δεν έχει δοθεί απάντηση από το Υπουργείο Μετανάστευσης σχετικά με το ενδεχόμενο της κατάργησης των επιδοτήσεων ενοικίου στο πρόγραμμα HELIOS+.¹⁶⁶

Έλλειψη πρόσβασης σε στέγη

Εξώσεις από καμπς & άρνηση φιλοξενίας αναγνωρισμένων προσφύγων

Οι υλικές συνθήκες υποδοχής που παρέχονται κατά τη διάρκεια της διαδικασίας ασύλου διακόπτονται αυτόματα κατά τη χορήγηση διεθνούς προστασίας,¹⁶⁷ ενώ, όπως αναφέραμε στην ενότητα για την **Κοινωνική Πρόνοια**, καμία αιτούσα και κανένας αιτών άσυλο δεν έχει λάβει μηνιαίο οικονομικό βοήθημα κατά τη διάρκεια της διαδικασίας ασύλου για το τελευταίο δωδεκάμηνο.

Παραμένει σε ισχύ η υποχρέωση των δικαιούχων διεθνούς προστασίας να εγκαταλείψουν τις θέσεις φιλοξενίας τους στα καμπς της ΥπΥΤ (ΚΥΤ, ΚΕΔ, ΕΔΦΠΑΑ) εντός 30 ημερών από την επίδοση της απόφασης ασύλου.¹⁶⁸ Επαναλαμβάνουμε τον μόνιμο προβληματισμό μας σχετικά με το εξαιρετικά

¹⁶⁴ Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου, «Υπογραφή συμφωνίας Υπουργείου Μετανάστευσης με Υπερταμείο: Μείωση δαπανών και δραστικός περιορισμός επιδομάτων», 6 Οκτωβρίου 2025, διαθέσιμο [εδώ](#).

¹⁶⁵ Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου, «Θ. Πλεύρης στον ΣΚΑΪ 100,3: Υψώνουμε ένα τεράστιο τείχος στην παράνομη μετανάστευση κι αφήνουμε μια πόρτα ανοιχτή στη νόμιμη», 13 Ιανουαρίου 2026, διαθέσιμο [εδώ](#).

¹⁶⁶ Πρακτικά συνάντησης του CEAS Sub-Working Group του Legal Aid Working Group, 6 Απριλίου 2026, Θέμα 2.6, 2 Μαρτίου 2026, Θέμα 1.4, 21 Ιανουαρίου 2026, Θέμα 1.4, 17 Νοεμβρίου 2025, Θέμα 1.4.

¹⁶⁷ Άρθρο 109 παρ. 1 Κώδικα Ασύλου.

¹⁶⁸ Στο ίδιο. Δεν υλοποιήθηκαν ποτέ έως τώρα οι προηγούμενες δεσμεύσεις της Ελληνικής Κυβέρνησης περί τροποποίησης του κανόνα: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Επιστολή στον Υπουργό Μετανάστευσης και Ασύλου, Ares(2024)1148176, 14 Φεβρουαρίου 2024, *16th Steering Committee Meeting for Migration Management*, Ares(2024)7532741, 22 Μαρτίου 2024.

σύντομο της τριακονθήμερης προθεσμίας αποχώρησης από τα καμπς, η οποία αποδεδειγμένα δεν επαρκεί για να λάβουν οι δικαιούχοι **Απαραίτητα Έγγραφα** όπως η ΑΔΕΤ, πόσο μάλλον να εξασφαλίσουν στέγη.

Οι πρόσφυγες υφίστανται εξαναγκασμένη αποχώρηση από τα καμπς και καταλήγουν άστεγες/οι χωρίς μέσα επιβίωσης, ακόμη και ιδιαίτερα ευάλωτες περιπτώσεις.¹⁶⁹ Στις ΚΕΔ των νησιών όπως η Λέρος και η Κως, συνεχίζουν να εφαρμόζονται αυστηρά οι εξαναγκασμένες αποχωρήσεις των προσφύγων με την εκπνοή της τριακονθήμερης προθεσμίας ακόμη και για ευάλωτα άτομα, παρότι οι καθυστερήσεις στην έκδοση ΑΔΕΤ αποδίδονται στις αρχές.¹⁷⁰ Όπως επεσήμανε πρόσφατα η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, «Οι καθυστερήσεις, οι αυστηρές πολιτικές έξωσης και οι περιορισμένες δυνατότητες στέγασης εκτός των καμπς δημιουργούν κινδύνους για την προστασία των ευάλωτων διαμενόντων».¹⁷¹

Οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας που εγκαταλείπουν τη θέση φιλοξενίας τους σε καμπ καταλήγουν συνήθως στο δρόμο ή σε επισφαλείς συνθήκες.¹⁷² Δεν μπορούν αυτοβούλως να εισέλθουν εκ νέου στο ίδιο ή σε άλλο καμπ της ΥΠΥΤ για να φιλοξενηθούν. Το ίδιο ισχύει και για τις/τους δικαιούχους που επιστρέφουν στην Ελλάδα μετά από απέλαση από άλλη ευρωπαϊκή χώρα, ακόμη και στην περίπτωση ευάλωτων ατόμων με αυξημένες ανάγκες προστασίας. Στα αιτήματά μας προς τις υπηρεσίες του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου για τη στέγαση των ανθρώπων που απελαύνονται πίσω στην Ελλάδα χωρίς κατάλυμα, λαμβάνουμε συστηματικά αρνητικές απαντήσεις από την ΥΠΥΤ, οι οποίες αναφέρουν ότι οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας δεν είναι επιλέξιμες/οι για στέγαση σε καμπ λόγω του νομικού καθεστώτος τους.

Μοναδική εξαίρεση σε γνώση μας αποτελεί ένα, χρηματοδοτούμενο από ενωσιακούς πόρους, πλην όμως αδημοσίευτο τόσο από το Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου όσο και από τον ΔΟΜ, «πρόγραμμα-γέφυρα» που υλοποιεί ο ΔΟΜ σε συνεργασία με τις γερμανικές και ελληνικές αρχές και το οποίο παρέχει τετράμηνη στέγαση σε καμπς της ΥΠΥΤ σε άτομα που είναι επιλέξιμα για εγγραφή στο HELIOS+ και επιστρέφουν οικειοθελώς από τη Γερμανία στην Ελλάδα.¹⁷³ Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία των γερμανικών αρχών, μόλις 16 δικαιούχοι διεθνούς προστασίας έχουν υπαχθεί στο συγκεκριμένο πρόγραμμα από την έναρξή του μέχρι το φθινόπωρο του 2025, από το σύνολο των 4.132 που έλαβαν ενημέρωση για συμμετοχή στο συγκεκριμένο πρόγραμμα την ίδια περίοδο.¹⁷⁴ Παράλληλα, η Γερμανία απέλασε 413 δικαιούχους διεθνούς προστασίας στην Ελλάδα το περασμένο έτος.

¹⁶⁹ Για τη Σάμο: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ηλεκτρονική αλληλογραφία: «Updated Samos report», Ares(2024)7041697, 5 Αυγούστου 2024, 2. Για την Κω: Equal Rights Beyond Borders, *Kos's Unseen Housing Crisis*, Νοέμβριος 2024, διαθέσιμο [εδώ](#).

¹⁷⁰ RSA κ.α., «Δικαιούχοι διεθνούς προστασίας», β/139/24.10.2024, 24 Οκτωβρίου 2024. Βλ. και Equal Rights Beyond Borders, «European Court of Human Rights orders to accommodate family with infant and ensure medical care», 25 Ιουλίου 2024, διαθέσιμο [εδώ](#).

¹⁷¹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Bi-weekly update on the migratory situation in Greece (islands and mainland)* 18/12/2025, Ares(2025)11350035, 18 Δεκεμβρίου 2025.

¹⁷² Πληροφόρηση από το Meraki Humanitarian Support, 20 Μαρτίου 2026.

¹⁷³ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Communication on the status of migration management in mainland Greece*, COM(2025) 170, 4 Μαΐου 2025, 13.

¹⁷⁴ Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση της Γερμανίας, Απάντηση σε κοινοβουλευτική ερώτηση, 21/2339, 20 Οκτωβρίου 2025, 8, διαθέσιμο [εδώ](#).

Αιτήματα για στέγαση αναγνωρισμένων προσφύγων που απελαύνονται στην Ελλάδα από άλλα κράτη απευθύνει η RSA και προς έτερες υπηρεσίες του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου. Η Διεύθυνση Κοινωνικής Ένταξης της Γενικής Γραμματείας Μεταναστευτικής Πολιτικής δεν έχει ανταποκριθεί στα περισσότερα αιτήματα. Αντιθέτως, άμεση ανταπόκριση παρατηρείται από τον Εθνικό Μηχανισμό Επείγουσας Ανταπόκρισης (ΕΜΕΑ) που λειτουργεί υπό τη Γενική Γραμματεία Ευάλωτων Πολιτών και Θεσμικής Προστασίας του ίδιου Υπουργείου,¹⁷⁵ ο οποίος, ωστόσο, δεν διαθέτει ίδια μέσα στέγασης και συνδράμει κυρίως στη διερεύνηση παραπομπών προς άλλους φορείς, όπως οι **Ξενώνες Αστέγων**, χωρίς να δύναται να υπερβεί τα δομικά ζητήματα της αστεγίας.

Απέλαση μόνου άντρα από τη Γερμανία: Ο **Φαρίντ***, αναγνωρισμένος πρόσφυγας από το Αφγανιστάν, απελάθηκε από τη Γερμανία τον Φεβρουάριο του 2026 και παραμένει έκτοτε άστεγος. Τον Μάρτιο του 2026, η RSA απευθύνθηκε στο Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου με αίτημα για στέγαση. Η ΥπΥΤ απάντησε ως εξής: «Ο εν θέματι εντολέας σας δεν είναι επιλέξιμος στέγασης και υλικών συνθηκών υποδοχής σε ΕΔΠΦΑΑ της ΥΠΥΤ, λόγω νομικού καθεστώτος (αναγνωρισμένος πρόσφυγας)». Ο ΕΜΕΑ επικοινωνήσε τηλεφωνικά σε σύντομο χρόνο, επισημαίνοντας ωστόσο ότι δεν υπάρχει επί του παρόντος δυνατότητα φιλοξενίας σε γνώση τους.

Απέλαση μόνου άντρα από τη Γερμανία: Ο **Σουλτάν***, ανιθαγενής αναγνωρισμένος πρόσφυγας με σοβαρό ιστορικό υγείας και ανάγκη ψυχολογικής υποστήριξης, απελάθηκε τον Αύγουστο του 2025 από τη Γερμανία στην Ελλάδα. Στα τέλη του μήνα, η RSA απηύθυνε αίτημα στο Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου για στέγαση, επισημαίνοντας ότι ο άνθρωπος παρέμεινε άστεγος και ότι απέβησαν άκαρπες οι επικοινωνίες της οργάνωσης με ξενώνες αστέγων στην Αθήνα. Η ΥπΥΤ απάντησε στο αίτημα ως εξής: «Ο εντολέας σας... δεν δύναται να φιλοξενηθεί σε Ε.Δ.Π.Φ.Α.Α. της ΥΠΥΤ, λόγω νομικού καθεστώτος». Από την πλευρά της, η Γενική Γραμματεία Ευάλωτων Πολιτών και Θεσμικής Προστασίας απάντησε ότι «την δεδομένη στιγμή δεν υπάρχουν στεγαστικά πλαίσια για μόνους άνδρες που να υλοποιούνται και να εποπτεύονται από την Γενική Γραμματεία Ευάλωτων Πολιτών και Θεσμικής Προστασίας».

Απέλαση μόνης γυναίκας από τη Σουηδία: Η **Φαρζανέ***, αναγνωρισμένη πρόσφυγας από το Αφγανιστάν, απελάθηκε από τη Σουηδία στην Ελλάδα στα τέλη Απριλίου του 2025. Οι δικηγόροι της RSA απευθύνθηκαν στην ΥπΥΤ, μεταξύ άλλων υπηρεσιών, ζητώντας επείγουσα στέγαση και συνδρομή της γυναίκας. Η ΥπΥΤ απάντησε στο αίτημα ως εξής: «Η εν θέματι π.τ.χ. δεν δύναται να στεγαστεί σε δομή ευθύνης της ΥΠΥΤ καθώς δεν είναι επιλέξιμη λόγω νομικού καθεστώτος». Με ανταπόκριση του ΕΜΕΑ της Γενικής Γραμματείας Ευάλωτων Πολιτών και Θεσμικής Προστασίας, δρομολογήθηκε η παραπομπή της Φαρζανέ* σε επείγουσα φιλοξενία σε ξενώνα εκτός αρμοδιότητας του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου.

Ξενώνες αστέγων

Η πρόσβαση των δικαιούχων διεθνούς προστασίας στους ξενώνες αστέγων σε αστικό ιστό παραμένει εξαιρετικά περιορισμένη, λόγω της έλλειψης διαθέσιμων θέσεων, σε συνδυασμό με τις απαιτητικές τυπικές προϋποθέσεις εισόδου. Ειδικότερα, σύμφωνα την εμπειρία μας από επικοινωνίες με τους ξενώνες αστέγων στην Αττική:¹⁷⁶

- ❖ Κανένας από τους ξενώνες της Αθήνας και του Πειραιά με τους οποίους έχουμε επικοινωνήσει το τελευταίο έτος στο πλαίσιο της υποστήριξης ανθρώπων που απελάθηκαν

¹⁷⁵ Από τις 20 Μαρτίου 2026, ο ΕΜΕΑ έχει αρμοδιότητα για την αναγγελία περιπτώσεων άστεγων ευάλωτων πολιτών τρίτων χωρών ή ανιθαγενών και την παραπομπή τους σε αρμόδιες αρχές και σε δομές φιλοξενίας: άρθρο 42 ΠΔ 106/2020, όπως προστέθηκε με το ΠΔ 13/2026, ΦΕΚ Α' 43/20.03.2026.

¹⁷⁶ Η RSA επικοινωνήσε με: το Πολυδύναμο Κέντρο Υποδοχής και Αλληλεγγύης του Δήμου Αθηναίων (ΚΥΑΔΑ), τον Κοινωνικό Ξενώνα ΕΚΚΑ στον Καρέα, το Υπνωτήριο των Γιατρών του Κόσμου στην Αθήνα, τον Ξενώνα Ομίλου για την UNESCO στα Καμίνια, τον Ξενώνα Ομίλου για την UNESCO στη Νίκαια και τον Κοινωνικό Ξενώνα ΕΚΚΑ στο Ρέντη. Ο ξενώνας του Ερυθρού Σταυρού δεν είναι πλέον σε λειτουργία.

από άλλα ευρωπαϊκά κράτη δεν είχε άμεσα διαθέσιμες θέσεις φιλοξενίας, ενώ λειτουργούν λίστες αναμονής, μεγάλες στις περισσότερες περιπτώσεις. Η έλλειψη θέσεων φιλοξενίας και οι σημαντικοί χρόνοι αναμονής επιβραδύνονται και από την εμπειρία άλλων οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών.¹⁷⁷

- ❖ Πέραν της προϋπόθεσης της κατοχής μίας σειράς από έγγραφα σε ισχύ, όπως **Άδεια Διαμονής**, **ΑΦΜ** και **ΑΜΚΑ**, απαιτούνται ιατρικές εξετάσεις για δερματολογικές παθήσεις, ακτινογραφία θώρακος και ψυχιατρική εκτίμηση για την είσοδο σε όλους τους ξενώνες, πράγμα που προϋποθέτει **Ενεργό ΑΜΚΑ**.¹⁷⁸
- ❖ Προαπαιτούμενο είναι και η γνώση ελληνικών ή αγγλικών για την είσοδο στους ξενώνες, καθώς δεν υπάρχουν υπηρεσίες διερμηνείας.¹⁷⁹
- ❖ Δεν υπάρχουν ξενώνες για άστεγες οικογένειες με παιδιά ή για άτομα με αναπηρίες.¹⁸⁰

Ως αποτέλεσμα των παραπάνω εμποδίων, οι ξενώνες αστέγων δεν αποτελούν προσβάσιμη λύση για τους ανθρώπους που βρίσκονται ή επιστρέφονται στην Ελλάδα σε κατάσταση αστεγίας, ακόμη και για ευάλωτες ομάδες με αυξημένες ανάγκες υποστήριξης. Η διαπίστωση αυτή στηρίζεται στην εμπειρία μας από την εκπροσώπηση και συστηματική παρακολούθηση υποθέσεων επιστραφεισών/έντων αναγνωρισμένων προσφύγων στην Ελλάδα καθ' όλο το διάστημα του τελευταίου δωδεκαμήνου.

Απέλαση μόνου άντρα από τη Γερμανία: Ο **Φαρίντ***, αναγνωρισμένος πρόσφυγας από το Αφγανιστάν, απελάθηκε από τη Γερμανία τον Φεβρουάριο του 2026 και παραμένει έκτοτε άστεγος. Τον Μάρτιο του 2026, πέραν του αιτήματος στέγασης προς την ΥΠΥΤ, το οποίο απορρίφθηκε, όπως αναφέρθηκε παραπάνω, οι δικηγόροι της RSA απευθύνθηκαν σε ξενώνες αστέγων της Αττικής για τη διερεύνηση δυνατοτήτων φιλοξενίας του Φαρίντ* (ΚΥΑΔΑ, ΕΚΚΑ, Unesco Πειραιά, Γιατροί του Κόσμου). Μέχρι σήμερα, υπήρξε ανταπόκριση μόνο από το ΕΚΚΑ, το οποίο επεσήμανε ότι δεν υπάρχουν διαθέσιμες θέσεις επί του παρόντος, ωστόσο προγραμματίσει ραντεβού για τη λήψη ιστορικού του Φαρίντ*, με διερμηνεία που εξασφάλισε η RSA. Δεν έχει ληφθεί απάντηση από τους λοιπούς ξενώνες.

Απέλαση μονογονεϊκής οικογένειας από τη Γερμανία: Η **Νιλάμπ***, μόνη μητέρα από το Αφγανιστάν με τέσσερα παιδιά και με πιστοποιημένη αναπηρία στη Γερμανία, απελάθηκε μαζί με τα παιδιά της στα τέλη Ιανουαρίου του 2026 στην Ελλάδα μετά από επτά χρόνια παραμονής στη Γερμανία, ενώ είχαν λήξει και χαθεί σχεδόν όλες οι ΑΔΕΤ και τα ταξιδιωτικά έγγραφα τους. Οι δικηγόροι της RSA απευθύνθηκαν στο Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου και σε ξενώνες αστέγων, αναζητώντας επείγουσα στέγαση για τη μονογονεϊκή οικογένεια. Τον Φεβρουάριο του 2026, ενημερώθηκαν από τον ΕΜΕΑ ότι οι Γιατροί του Κόσμου δεν είχαν δυνατότητα ένταξης νέων ατόμων στον ξενώνα τους. Αντίστοιχα, το ΕΚΚΑ απάντησε ότι δεν έχει διαθέσιμη θέση φιλοξενίας για την οικογένεια. Μέχρι σήμερα δεν έχουν λάβει ανταπόκριση στο αίτημα στέγασης της οικογένειας.

¹⁷⁷ Πληροφόρηση από το Meraki Humanitarian Support, 20 Μαρτίου 2026, Πληροφόρηση από τη SolidarityNow, 24 Μαρτίου 2026.

¹⁷⁸ Πληροφόρηση από τη SolidarityNow, 24 Μαρτίου 2026.

¹⁷⁹ Πληροφόρηση από το Meraki Humanitarian Support, 20 Μαρτίου 2026.

¹⁸⁰ Στο ίδιο.

Απέλαση ενήλικων αδελφών από την Ελβετία: Ο **Σαγιέντ*** και η **Μαρζιέ***, δύο αδελφια από το Αφγανιστάν, απελάθηκαν από την Ελβετία στην Ελλάδα στα μέσα Νοεμβρίου του 2025. Κατόπιν επαφής μαζί τους, η RSA υπέβαλε γραπτά αιτήματα στέγασης σε τέσσερις ξενώνες αστέγων στην Αττική (ΚΥΑΔΑ, ΕΚΚΑ, Γιατροί του Κόσμου, Unesco Πειραιά), κανένα εκ των οποίων δεν ευδοκίμησε.

Απέλαση μόνου άντρα από τη Γερμανία: Ο **Σουλτάν***, ανιθαγενής αναγνωρισμένος πρόσφυγας με σοβαρό ιστορικό υγείας και ανάγκες ψυχολογικής υποστήριξης, απελάθηκε από τη Γερμανία στην Ελλάδα τον Αύγουστο του 2025. Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, στα τέλη Αυγούστου του 2025, η ΥΠΥΤ απόρριψε το αίτημα της RSA για στέγασή του σε καμπ λόγω του νομικού καθεστώτος του, ενώ η Γενική Γραμματεία Ευάλωτων Πολιτών και Θεσμικής Προστασίας του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου απάντησε ότι δεν υλοποιεί ούτε εποπτεύει προγράμματα στέγασης για μόνους άντρες. Η RSA επικοινωνήσε τηλεφωνικά και εγγράφως με τρεις ξενώνες αστέγων στην Αττική (ΚΥΑΔΑ, ΕΚΚΑ, Unesco Πειραιά), χωρίς αποτέλεσμα.

Σε έτερη περίπτωση μονογονεϊκής οικογένειας, που απελάθηκε πίσω στην Ελλάδα και υποστηρίχθηκε από το Meraki Humanitarian Support, δημόσιος φορέας πρότεινε να παραχωρήσει η μητέρα την επιμέλεια του ανήλικου γιου της στο ελληνικό κράτος, καθώς δεν μπορούσε να βρεθεί λύση στο πρόβλημα της αστεγίας τους.¹⁸¹

Η χρόνια υπερπληρότητα των ξενώνων αστέγων, την οποία αποτυπώνουν συστηματικά οι ετήσιες εκθέσεις μας, δεν έχει μετριαστεί από το πρόγραμμα **Στέγαση και Εργασία** του ΟΠΕΚΑ,¹⁸² λαμβάνοντας υπόψη ότι οι προοπτικές αποχώρησης των επωφελούμενων του προγράμματος από τους ξενώνες αστέγων ανακόπτονται από την έλλειψη προσιτής στέγης στα μεγάλα αστικά κέντρα.

Σύμφωνα με επίσημα στοιχεία του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας, η πρώτη πρόσκληση του προγράμματος του 2021 στόχευε στην ένταξη 556 νοικοκυριών και παρείχε στέγαση σε 564 νοικοκυριά, που αντιστοιχούν σε 868 άτομα. Η δεύτερη πρόσκληση του 2024 στοχεύει στην υποστήριξη 879 νοικοκυριών και έχει ήδη εντάξει 856 νοικοκυριά. Από τα στοιχεία αυτά προκύπτει ότι έχει σχεδόν ολοκληρωθεί η τρέχουσα δράση του προγράμματος.¹⁸³ Δεν παρέχονται ειδικότερα στοιχεία για την εθνικότητα ή το νομικό καθεστώς των επωφελούμενων από το πρόγραμμα, ωστόσο, πρόσφατο ρεπορτάζ της Lifo αναφέρει ότι λιγότερο από το 7% των επωφελούμενων του προγράμματος ήταν μετανάστες ή πρόσφυγες.¹⁸⁴

Τα προαπαιτούμενα δικαιολογητικά του προγράμματος, μεταξύ των οποίων έγκυρο ταυτοποιητικό έγγραφο, **Εκκαθαριστικό Σημείωμα**, βεβαίωση φιλοξενίας ξενώνα αστέγων και κοινωνική έκθεση κοινωνικού λειτουργού του ξενώνα, θέτουν εξαιρετικά αυστηρά κριτήρια ένταξης στο πρόγραμμα.¹⁸⁵ Σημειώνουμε ότι δεν έχει υπαχθεί στο συγκεκριμένο πρόγραμμα καμία/κανείς από

¹⁸¹ Στο ίδιο.

¹⁸² Άρθρο 15 Ν 4756/2020, ΦΕΚ Α' 235/26.11.2020, ΚΥΑ 1301/2024, ΦΕΚ Β' 4766/20.08.2024, όπως τροποποιήθηκε από την ΚΥΑ 8181/2024, ΦΕΚ Β' 7118/27.12.2024. Βλ. και ΟΠΕΚΑ, *Πρόγραμμα Στέγαση και Εργασία για αστέγους*, διαθέσιμο [εδώ](#).

¹⁸³ Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας, Απάντηση σε κοινοβουλευτική ερώτηση, 1422/2026, 22 Ιανουαρίου 2026, διαθέσιμο [εδώ](#).

¹⁸⁴ Lifo, «Αστεγοί της Αθήνας: Ποιοι είναι και ποιος νοιάζεται!», 6 Φεβρουαρίου 2026, διαθέσιμο [εδώ](#).

¹⁸⁵ Άρθρο 4 ΚΥΑ 1301/2024.

τις/τους δικαιούχους διεθνούς προστασίας που συνδράμει η RSA, το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες ή η SolidarityNow.¹⁸⁶

Αστεγία και επισφαλείς συνθήκες διαβίωσης

Δεν υπάρχουν ακριβή ή επίσημα στατιστικά για τα άτομα που τελούν σε αστεγία στη χώρα, πόσο μάλλον για τον συγκεκριμένο αριθμό των δικαιούχων διεθνούς προστασίας που βρίσκονται σε κατάσταση αστεγίας. Όπως αναφέρει πρόσφατο ρεπορτάζ της Lifo για τη γενικότερη εικόνα της αστεγίας στην Ελλάδα, «*Σήμερα, στις γειτονιές της Αθήνας, κοιμούνται άνθρωποι μέσα σε αυτοκίνητα, έπειτα από εξώσεις ή χρόνιες αδυναμίες καταβολής ενοικίου. Παράλληλα, αναδύεται η νέα γενιά των working homeless: άνθρωποι που έχουν εργασία, αλλά όχι σπίτι. Δίπλα τους, μια άλλη σιωπηλή πλειονότητα: άνθρωποι με αναπηρία που περνούν τις νύχτες στα πεζοδρόμια, σχεδόν αποκλεισμένοι από τις υπάρχουσες δομές, και ηλικιωμένοι που αυξάνονται δραματικά στους δρόμους της πόλης. Η τελευταία αποτύπωση του πληθυσμού των αστέγων στον δήμο Αθηναίων έγινε το 2018 από το Πάντειο Πανεπιστήμιο. Σήμερα βρίσκεται σε εξέλιξη νέα έρευνα, σε ένα πεδίο που θυμίζει κινούμενη άμμο. Ο αριθμός μεταβάλλεται, όπως και το προφίλ των αστέγων, που μοιραία συνδέεται με την εκάστοτε κοινωνικοοικονομική πραγματικότητα*».¹⁸⁷

Η αστεγία και η ακραία επισφάλεια συνοδεύουν, σχεδόν κατά λογική ακολουθία, τις/τους αναγνωρισμένες/ους πρόσφυγες που απελαύνονται στην Ελλάδα από άλλα ευρωπαϊκά κράτη, όπως επιβεβαιώνει η εμπειρία της RSA από την εκπροσώπηση τουλάχιστον 50 ανθρώπων που απελάθηκαν ή επέστρεψαν από τις αρχές του 2025 μέχρι σήμερα, ανεξαρτήτως φύλου, εθνικότητας ή προφίλ και συμπεριλαμβανομένων μονογονεϊκών οικογενειών με παιδιά, ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων και ατόμων με σοβαρά προβλήματα υγείας. Στη συντριπτική πλειοψηφία των περιπτώσεων που υποστηρίξαμε, οι άνθρωποι αυτοί βρέθηκαν στο δρόμο, σε πλατείες ή σε υπόγεια τούνελ στις πόλεις, ή σε «αόρατη αστεγία»¹⁸⁸ σε επισφαλείς συνθήκες άτυπης ενοικίασης θέσεων σε υπερσυνωστισμένα δωμάτια διαμερισμάτων, με σημαντικό οικονομικό κόστος. Σε πολλές περιπτώσεις, μάλιστα, πρόσφυγες που κατέφυγαν σε συνθήκη άτυπης ενοικίασης κατέληξαν ξανά στο δρόμο, λόγω αδυναμίας κάλυψης του κόστους ή λόγω απειλών για την ασφάλεια και την ακεραιότητά τους.¹⁸⁹

¹⁸⁶ Πληροφόρηση από το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, 26 Φεβρουαρίου 2026, Πληροφόρηση από τη SolidarityNow, 24 Μαρτίου 2026. Το Meraki Humanitarian Support έχει γνώση μόνο μίας περίπτωσης οικογένειας που διέμενε σε ξενώνα για θύματα έμφυλης βίας: Πληροφόρηση από το Meraki Humanitarian Support, 20 Μαρτίου 2026.

¹⁸⁷ Lifo, «Αστεγοί της Αθήνας: Ποιοι είναι και ποιος νοιάζεται;», 6 Φεβρουαρίου 2026.

¹⁸⁸ European Anti-Poverty Network (EAPN), Greece: Towards a Systemic Approach to Social Protection, Οκτώβριος 2024, 24, διαθέσιμο [εδώ](#).

¹⁸⁹ RSA, «Παγκόσμια Ημέρα της Γυναίκας 2026: «Κι όμως, όπως η σκόνη, εγώ πάλι θα υψωθώ»», 5 Μαρτίου 2026, διαθέσιμο [εδώ](#).

Απέλαση μόνης γυναίκας από τη Γερμανία: Η **Μαριέλλα***, αναγνωρισμένη τρανς πρόσφυγας από το Ιράν, απελάθηκε από τη Γερμανία στην Ελλάδα στα μέσα Απριλίου του 2025. Όπως εξηγεί: «Τη μέρα που απελάθηκα από τη Γερμανία δεν είχα χρήματα και δεν είχα πουθενά να πάω. Πήγα σε ένα αστυνομικό τμήμα στο κέντρο της Αθήνας και ζήτησα βοήθεια. Τους είπα: «Τι πρέπει να κάνω τώρα, ως άστεγη τρανς γυναίκα που στέκομαι μπροστά σας;». Μου είπαν απλώς να ανανεώσω την ταυτότητά μου. Τίποτα άλλο. Ταξίδεψα στην Πάτρα για να βρω έναν παλιό φίλο, τον μόνο άνθρωπο που ήξερα, ελπίζοντας ότι θα μπορούσε να μου δώσει στέγη. Δεν τον βρήκα και γύρισα στην Αθήνα χωρίς καθόλου χρήματα. Πήγα σε ένα άτυπο χόστελ, ένα "mosaferkhanas", όπου πολλοί άνθρωποι κοιμούνται σε κοινόχρηστα δωμάτια με 10 ευρώ τη βραδιά. Εκείνο το βράδυ, τρεις ή τέσσερις άνδρες προσπάθησαν να με βιάσουν. Φώναξα και ο ιδιοκτήτης χτύπησε την πόρτα και με βοήθησε. Το πρωί έφυγα γιατί δεν ένιωθα ασφαλής. Μετά από αυτό, αναγκάστηκα να κοιμηθώ στον δρόμο. Είναι πολύ δύσκολο για μια γυναίκα να κοιμάται στον δρόμο στην Αθήνα, όμως υπάρχουν πολλές γυναίκες και τρανς γυναίκες που ζουν στους δρόμους. Για κάποιο διάστημα κοιμόμουν σε ένα πάρκο στο κέντρο της Αθήνας. Ένα βράδυ, μερικοί άνδρες μου επιτέθηκαν και προσπάθησαν να μου κλέψουν τα έγγραφα και το κινητό. Φώναξα και μια γυναίκα ήρθε τρέχοντας· οι άνδρες έφυγαν. Μετά από αυτό κοιμήθηκα για δύο εβδομάδες σε ένα υπόγειο τούνελ κάτω από έναν κεντρικό δρόμο, χωρίς φώτα. Ξυπνούσα με κάθε ήχο.»

Απέλαση μονογονεϊκής οικογένειας από τη Γερμανία: Η **Νιλάμπ***, μόνη μητέρα από το Αφγανιστάν με τέσσερα παιδιά και με πιστοποιημένη αναπηρία στη Γερμανία, απελάθηκε μαζί με τα παιδιά της στα τέλη Ιανουαρίου του 2026 στην Ελλάδα μετά από επτά χρόνια παραμονής στη Γερμανία. Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, δεν τελεσφόρησαν τα αιτήματα στις αρχές και σε ξενώνες για τη στέγαση της οικογένειας. Όταν απευθύνθηκε σε άτυπη ενοικίαση στην Αθήνα, της ζητήθηκε να πληρώσει 50 ευρώ το βράδυ, δηλαδή 10 ευρώ για κάθε μέλος της οικογένειας.

Ενόψει, δε, των αντικειμενικών περιορισμών στην καταγραφή των αστέγων, οι οποίες/οι πρέπει να εντοπιστούν από την Ομάδα Street Work του ΚΥΑΔΑ για να καταχωρηθούν και να τους χορηγηθεί πιστοποιητικό αστεγίας, οι άνθρωποι που υποστηρίζουμε κατόπιν απέλασης ή επιστροφής από άλλες ευρωπαϊκές χώρες δεν διαθέτουν κανένα **Αποδεικτικό Διεύθυνσης Κατοικίας** τους και αδυνατούν να αποκτήσουν πρόσβαση σε δημόσιες υπηρεσίες, όπως η ΑΑΔΕ, ο ΕΦΚΑ, ακόμη και η Υπηρεσία Ασύλου, όπως αναλύεται στην ενότητα για τα **Απαραίτητα Έγγραφα**.

Τέλος, επισημαίνουμε ότι παλαιότερη έκθεση των Immigration Policy Lab, ETH Zurich και University College London αναφέρεται σε δείγμα 3.755 συμμετεχουσών/όντων σε ερωτηματολόγιο, εκ των οποίων το 3% δήλωσαν άστεγες/οι. Σύμφωνα με την έκθεση, η ομάδα των συμμετεχουσών/όντων επιλέχθηκε από «αντιπροσωπευτικό δείγμα» μέσα από τη βάση δεδομένων *proGres* της Υπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, ως ίσχυε τον Νοέμβριο του 2021. Η έκθεση αναφέρει επίσης ότι 96% των συμμετεχουσών/όντων διέμεναν στην Ελλάδα για πάνω από δύο έτη. Με βάση τα ανωτέρω, τα ευρήματα δεν δύνανται να επεκταθούν στην περίπτωση των δικαιούχων διεθνούς προστασίας που επιστρέφουν στην Ελλάδα από άλλα κράτη μέλη.

Απασχόληση

Ο νόμος ορίζει ότι οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας πρέπει να απολαμβάνουν ίση μεταχείριση με τις/τους Ελληνίδες/Ελληνες πολίτες ως προς την πρόσβαση στην απασχόληση.¹⁹⁰ Προϋπόθεση για την πρόσβαση στην αγορά εργασίας αποτελεί η απογραφή στο μητρώο του ΕΦΚΑ και απόδοση **ΑΜΑ**, για την οποία απαιτούνται **Άδεια Διαμονής** σε ισχύ, **ΑΦΜ**, **ΑΜΚΑ** αλλά και **Αποδεικτικό Διεύθυνσης Κατοικίας** στην πράξη.

Δεν διαθέτουμε επίκαιρες πληροφορίες σχετικά με τη λειτουργία των κρατικών προγραμμάτων ενίσχυσης της πρόσβασης των προσφύγων στην αγορά εργασίας.

Είναι σημαντικό, ωστόσο, να επισημανθεί ότι οι σφοδροί περιορισμοί στη χρηματοδότηση του τομέα του ασύλου που επήλθαν ιδίως από το 2025 και μετά έχουν αυτονόητο αντίκτυπο στη δυνατότητα των διεθνών οργανισμών και της κοινωνίας των πολιτών να συνεχίσουν δράσεις υποστήριξης της πρόσβασης των προσφύγων στην απασχόληση, μεταξύ άλλων υπηρεσιών. Ενδεικτικά, η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες αναφέρει ότι δεν παρέχει πλέον υπηρεσίες συμβουλευτικής για την πρόσβαση των προσφύγων στην απασχόληση σε καμπίς των νησιών όπως οι ΚΕΔ Κω και Λέρου.¹⁹¹

¹⁹⁰ Άρθρο 26 παρ. 1 Κώδικα Ασύλου.

¹⁹¹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *DG HOME Mission Report: Kos and Leros, 10-14 November 2025*, Ares(2025)358610, Νοέμβριος 2025.

Ιατροφαρμακευτική περίθαλψη

Τυπικές προϋποθέσεις πρόσβασης

Η ενωσιακή νομοθεσία ορίζει ότι οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας δικαιούνται πρόσβαση στο σύστημα υγείας υπό τους όρους που ισχύουν για τις/τους Ελληνίδες/Ελληνες πολίτες.¹⁹² Σύμφωνα με τον ελληνικό νόμο και δη το άρθρο 33 Ν 4368/2016, οι ανασφάλιστες/οι έχουν δωρεάν πρόσβαση στις δημόσιες δομές υγείας και σε νοσηλευτική και ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, κατ' αρχήν υπό την προϋπόθεση της κατοχής **Ενεργού ΑΜΚΑ**.¹⁹³ Η πρόσβαση των ανασφάλιστων με ενεργό ΑΜΚΑ σε δωρεάν υπηρεσίες ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και σε συνταγογράφηση φαρμάκων ή εξετάσεων ισχύει μόνο για τις δημόσιες δομές και δεν προβλέπεται στην περίπτωση ιδιωτών γιατρών.

Δεδομένων των ανωτέρω, τα εμπόδια που θέτει το κανονιστικό πλαίσιο για την ενεργοποίηση του ΑΜΚΑ των δικαιούχων διεθνούς προστασίας από το 2024 έχουν άμεσο και αναπόφευκτο αντίκτυπο στην πρόσβασή τους και σε υπηρεσίες υγείας, όπως επιβεβαιώνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή.¹⁹⁴ Οι πρόσφυγες που δεν έχουν ήδη εξασφαλίσει νόμιμη εργασία και δεν δύνανται να προσκομίσουν σύμβαση εργασίας ή βεβαίωση πρόσληψης από εργοδότη, αναρτημένη στο ΕΡΓΑΝΗ, δεν έχουν ενεργό ΑΜΚΑ και αποκλείονται ακόμη και από απολύτως ζωτικής σημασίας θεραπείες στην Ελλάδα, καθώς είναι αντικειμενικά αδύνατο να τους συνταγογραφηθούν δωρεάν φαρμακευτική αγωγή ή εξετάσεις αν δεν καταχωρηθεί ενεργός ΑΜΚΑ στο πληροφοριακό σύστημα της ΗΔΥΚΑ.

Συγκεκριμένα, για τα άτομα που έχουν ενεργό ΑΜΚΑ, ο δημόσιος φορέας υγείας ρυθμίζει το ποσοστό συμμετοχής της/του ασθενούς στην κάλυψη του κόστους της παρεχόμενης αγωγής ή υπηρεσίας όπως ιατρικές εξετάσεις, ενώ αναφέρεται ρητά στο έντυπο της συνταγής ότι το άτομο εμπίπτει στην κατηγορία «Δικαιούχοι του άρθρου 33 του Ν. 4368/2016». Σε περίπτωση ανενεργού ΑΜΚΑ, όμως, η συνταγή μπορεί να εκδοθεί μόνο με πλήρη κάλυψη του κόστους της αγωγής ή των εξετάσεων από την/τον ασθενή, φέρει, δε, τη μνεία «Ανενεργός ΑΜΚΑ».

Το κώλυμα του ανενεργού ΑΜΚΑ δεν υπερβαίνεται, παρότι το άρθρο 33 Ν 4368/2016 αναφέρει ρητά τις/τους δικαιούχους διεθνούς προστασίας ως μία από τις ευάλωτες κατηγορίες για τις οποίες η πρόσβαση σε δωρεάν ιατροφαρμακευτική περίθαλψη χωρίς ενεργό ΑΜΚΑ πρέπει να ρυθμίζεται με κανονιστική πράξη.¹⁹⁵ Δεν υφίσταται εν προκειμένω άλλη κανονιστική πράξη, πέραν της ΚΥΑ που

¹⁹² Άρθρο 30 Οδηγίας για την αναγνώριση, άρθρο 31 Κανονισμού για την αναγνώριση, άρθρο 30 Κώδικα Ασύλου. Βλ. και Υπουργείο Υγείας, Εγκύκλιος Γ2δ/οικ.48556 «Πρόσβαση δικαιούχων του ν. 4368/2016 στις δημόσιες δομές υγείας», 3 Νοεμβρίου 2025, διαθέσιμο [εδώ](#).

¹⁹³ Άρθρο 33 παρ. 1 και 3 Ν 4368/2016, ΦΕΚ Α' 21/21.02.2016, όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 15 Ν 5102/2024, ΦΕΚ Α' 55/13.04.2024.

¹⁹⁴ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, «Implementation of new law on AMKA and its repercussions on Beneficiaries of International Protection and legally residing third-country nationals», Ares(2024)8316809, 22 Νοεμβρίου 2024.

¹⁹⁵ Άρθρο 33 παρ. 2, 3 και 5 Ν 4368/2016. Οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας αναφέρονται στην περ. ix' της παρ. 2 του άρθρου 33 Ν 4368/2016.

ορίζει ότι ο ΑΜΚΑ ενεργοποιείται μόνο με σύμβαση εργασίας ή βεβαίωσης πρόσληψης στην περίπτωση των πολιτών τρίτων χωρών.

Τον Νοέμβριο του 2025, το Υπουργείο Υγείας εξέδωσε εγκύκλιο, στην οποία εξειδικεύονται τα απαιτούμενα δικαιολογητικά έγγραφα που πρέπει να προσκομίζουν οι παραπάνω ευάλωτες κατηγορίες ανασφάλιστων για να έχουν πρόσβαση σε ιατροφαρμακευτική περίθαλψη σε περίπτωση που δεν πληρούν την προϋπόθεση του ενεργού ΑΜΚΑ. Η εν λόγω εγκύκλιος, όμως, έχει αποβεί απολύτως ατελέσφορη στην επίλυση των προσκομμάτων που θέτει το κανονιστικό πλαίσιο για τον ΑΜΚΑ. Αντιθέτως, μετά την έκδοση της εγκυκλίου επιτάθηκαν τα φαινόμενα άρνησης παροχής ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης σε κατόχους διεθνούς προστασίας με ανενεργό ΑΜΚΑ.¹⁹⁶

Αφενός, σύμφωνα με την εγκύκλιο ζητείται από τις/τους δικαιούχους διεθνούς προστασίας να προσκομίσουν δικαιολογητικά τα οποία είναι αντικειμενικά αδύνατο να εκδώσουν. Η εγκύκλιος ορίζει ρητώς ότι προϋπόθεση για την πρόσβαση των δικαιούχων διεθνούς προστασίας στην υγεία χωρίς ενεργό ΑΜΚΑ είναι η «Γραπτή βεβαίωση απόφασης αναβολής απομάκρυνσης κατ' εφαρμογή των διατάξεων της παρ. 4 του άρθρου 24 του ν. 3907/2011»,¹⁹⁷ δηλαδή έγγραφο που εκδίδεται από την Ελληνική Αστυνομία σε άτομα που τελούν υπό διαδικασία απέλασης.

Όπως επισημαίνεται από τον Συνήγορο του Πολίτη, «η αναφορά στην Εγκύκλιο... περί βεβαίωσης αναβολής απομάκρυνσης η οποία εκδίδεται από την Ελληνική Αστυνομία, προκαλεί μόνο σύγχυση, καθώς οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας δεν βρίσκονται σε διαδικασία επιστροφής και αναβολής απομάκρυνσης, αντίθετα κατέχουν άδεια διαμονής».¹⁹⁸

Η αδυναμία έκδοσης βεβαίωσης αναβολής απομάκρυνσης σε αναγνωρισμένες/ους πρόσφυγες που διαμένουν νόμιμα στην Ελλάδα επιβεβαιώνεται σε υποθέσεις που εκπροσωπούνται από την RSA και για τις οποίες ζητήθηκε το σχετικό δικαιολογητικό έγγραφο τόσο από την Αστυνομία όσο και από το Υπουργείο Υγείας, χωρίς αποτέλεσμα:¹⁹⁹

¹⁹⁶ Συνήγορος του Πολίτη, «Ιατροφαρμακευτική περίθαλψη δικαιούχων διεθνούς προστασίας – Ανενεργό Α.Μ.Κ.Α.», 385955/13692/2026, 20 Φεβρουαρίου 2026.

¹⁹⁷ Η συγκεκριμένη διάταξη είχε ήδη αντικατασταθεί από το άρθρο 10 παρ. 4 Ν 5226/2025 κατά τον χρόνο έκδοσης της εγκυκλίου.

¹⁹⁸ Συνήγορος του Πολίτη, «Ιατροφαρμακευτική περίθαλψη δικαιούχων διεθνούς προστασίας – Ανενεργό Α.Μ.Κ.Α.», 385955/13692/2026, 20 Φεβρουαρίου 2026.

¹⁹⁹ RSA, «Ο ΕΦΚΑ αγνοεί δεσμευτική απόφαση ασφαλιστικών μέτρων του ΕΔΔΑ», 26 Φεβρουαρίου 2026, διαθέσιμο [εδώ](#), «Ασφαλιστικά μέτρα ΕΔΔΑ: Διασφαλίζεται επιτέλους η πρόσβαση σε αγωγή και θεραπεία σε αναγνωρισμένη προσφύγισσα με σοβαρό πρόβλημα υγείας και ανενεργό ΑΜΚΑ», 20 Φεβρουαρίου 2026.

Ασφαλιστικά μέτρα ΕΔΔΑ για νεαρή γυναίκα με αναπηρία και χρόνια ασθένεια: Η **Ζακιά***, νεαρή αναγνωρισμένη πρόσφυγισσα από τη Συρία, πάσχει από αναπηρία και σοβαρή χρόνια ασθένεια που καθιστά ζωτικής σημασίας την πρόσβασή της σε τακτική νοσηλεία και σε φάρμακα, την οποία λάμβανε σε νοσοκομείο της Αθήνας από την άφιξή της στη χώρα το φθινόπωρο του 2024. Αφότου έλαβε **Άδεια Διαμονής**, απενεργοποιήθηκε τον Ιανουάριο του 2026 ο ΠΑΑΥΠΑ που είχε ως αιτούσα άσυλο και χρειαζόταν πλέον **Ενεργό ΑΜΚΑ** για να συνεχίσει τη θεραπεία της. Η Ζακιά* χρειάστηκε να φτάσει έως το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) για να μπορέσει να συνεχίσει να λαμβάνει την απαραίτητη αγωγή για την επιβίωσή της (Omar κατά Ελλάδας, 4827/26).

Συγκεκριμένα, μόλις η Ζακιά* ενημερώθηκε από το νοσοκομείο ότι υπάρχει πρόβλημα με τη συνέχιση της θεραπείας της λόγω του ΑΜΚΑ στα μέσα Ιανουαρίου του 2026, οι δικηγόροι της RSA ζήτησαν «βεβαίωση αναβολής απομάκρυνσης» από τη Διεύθυνση Αλλοδαπών Αττικής της Ελληνικής Αστυνομίας, εξηγώντας ότι τη χρειάζεται η Ζακιά* για να συνεχίσει τη θεραπεία της χωρίς ενεργό ΑΜΚΑ σύμφωνα με την εγκύκλιο του Υπουργείου Υγείας. Η Αστυνομία απάντησε ότι δεν μπορεί να εκδώσει «βεβαίωση αναβολής απομάκρυνσης» στη Ζακιά* γιατί είναι αναγνωρισμένη πρόσφυγας και μένει νόμιμα στη χώρα.

Τον ίδιο μήνα, οι δικηγόροι της RSA ρώτησαν το Υπουργείο Υγείας πώς μπορεί να εκδοθεί «βεβαίωση αναβολής απομάκρυνσης» σε αναγνωρισμένο πρόσφυγα, εφόσον η Αστυνομία αδυνατεί να την χορηγήσει. Το Υπουργείο Υγείας απάντησε ότι δεν είναι αρμόδιο να εκδώσει το έγγραφο, ούτε να δώσει οδηγίες για την έκδοσή του.

Μόνο μετά από απόφαση ασφαλιστικών μέτρων του ΕΔΔΑ στα μέσα Φεβρουαρίου και μετά από επανειλημμένες, συχνά ατελέσφορες επικοινωνίες με υπηρεσίες που δήλωναν αναρμόδιες, οι ελληνικές αρχές ενεργοποίησαν – μόλις στις αρχές Μαρτίου – τον ΑΜΚΑ της Ζακιά* και μπόρεσε να συνεχίσει την αναγκαία θεραπεία της.

Το ανέφικτο της έκδοσης βεβαίωσης αναβολής απομάκρυνσης σε δικαιούχο διεθνούς προστασίας επιβεβαιώνεται και στις περιπτώσεις των ανθρώπων που απελαύνονται στην Ελλάδα από άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

Απέλαση ενήλικων αδελφών από τη Ελβετία: Ο **Σαγιέντ*** και η **Μαρζιέ***, δύο αδέρφια από το Αφγανιστάν, απελάθηκαν από την Ελβετία στην Ελλάδα στα μέσα Νοεμβρίου του 2025. Στα τέλη του μήνα, η RSA υπέβαλε γραπτό αίτημα στη Διεύθυνση Αλλοδαπών Αττικής της Ελληνικής Αστυνομίας, ζητώντας βεβαίωση απόφασης αναβολής απομάκρυνσης, ενόψει επικείμενου ιατρικού ραντεβού της Μαρζιέ*. Η Αστυνομία απάντησε ως εξής: «*Ως ενημερώνουμε ότι η εντολέας σας είναι αναγνωρισμένη πρόσφυγας με αποτέλεσμα η παραμονή της στην ελληνική επικράτεια να είναι νόμιμη. Συνεπώς δεν εκδίδεται κάποια βεβαίωση αναβολής απομάκρυνσης*». Όταν προσήλθε στο προγραμματισμένο ραντεβού της, η Μαρζιέ* δεν μπόρεσε να λάβει συνταγή για φάρμακα, καθώς δεν είχε **Ενεργό ΑΜΚΑ**.

Παρά ταύτα, ακόμη και στα μέσα Φεβρουαρίου του 2026, το Υπουργείο Υγείας επαναλάμβανε ότι οι πρόσφυγες έχουν πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας εφόσον προσκομίσουν βεβαίωση απόφασης αναβολής απομάκρυνσης, σύμφωνα με την εγκύκλιο του Νοεμβρίου του 2025.²⁰⁰

Αφετέρου, η πρόσβαση σε περίθαλψη χωρίς **Ενεργό ΑΜΚΑ** είναι αδύνατη ακόμη και για άλλες κατηγορίες ανασφάλιστων που απαριθμούνται στην εγκύκλιο που εξέδωσε το Υπουργείο Υγείας

²⁰⁰ Συνήγορος του Πολίτη, «Ιατροφαρμακευτική περίθαλψη δικαιούχων διεθνούς προστασίας – Ανεργό Α.Μ.Κ.Α», 385955/13692/2026, 20 Φεβρουαρίου 2026.

τον Νοέμβριο του 2025, όπως τα άτομα με αναπηρία,²⁰¹ για τα οποία η εγκύκλιος απαιτεί την προσκόμιση πιστοποίησης αναπηρίας ή ιατρική γνωμάτευση από δημόσια δομή υγείας. Και τούτο εφόσον, όπως εξηγεί ο Συνήγορος του Πολίτη, «Έτους ανενεργούς Α.Μ.Κ.Α δεν υπάρχει στο σύστημα της Η.Δ.Ι.Κ.Α. πεδίο επιλογής για την υπαγωγή του ασθενούς σε μια από τις εξαιρέσεις του άρθρου 33 ν.4368/2016».²⁰² Υπενθυμίζουμε, επίσης, ότι είναι αδύνατο να υποβληθεί αίτηση για πιστοποίηση αναπηρίας χωρίς ενεργό ΑΜΚΑ.

Ασφαλιστικά μέτρα ΕΔΔΑ για νεαρή γυναίκα με αναπηρία και χρόνια ασθένεια: Στην υπόθεση της **Ζακιά***, όπως περιγράφηκε παραπάνω, οι δικηγόροι της RSA απευθύνθηκαν στις αρχές για να εξεταστεί και το ενδεχόμενο πρόσβασής της σε περίθαλψη με βάση την κατηγορία των ατόμων με αναπηρία, όπως αναφέρεται στην εγκύκλιο του Υπουργείου Υγείας, χωρίς αποτέλεσμα. Συγκεκριμένα, στα μέσα Φεβρουαρίου του 2026, οι δικηγόροι της RSA ρώτησαν το Υπουργείο Υγείας πώς συνταγογραφείται και χορηγείται φαρμακευτική αγωγή σε άτομα με αναπηρία που έχουν την ιατρική γνωμάτευση που προβλέπει η εγκύκλιος του Υπουργείου, χωρίς **Ενεργό ΑΜΚΑ**. Το Υπουργείο Υγείας απάντησε ως εξής: «σας ενημερώνουμε ότι η έκδοση και ενεργοποίηση ΑΜΚΑ δεν άπτεται των αρμοδιοτήτων της υπηρεσίας μας».

Μόλις στα μέσα Μαρτίου του 2026, ελήφθη ενημέρωση ότι η ΗΔΥΚΑ απέστειλε οδηγίες για την ενεργοποίηση νέου κωδικού με τίτλο «Άτομα με ανενεργό ΑΜΚΑ που ανήκουν σε ευάλωτες κοινωνικές ομάδες», ώστε να παρέχεται η δυνατότητα ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης σε δικαιούχους διεθνούς προστασίας με ανενεργό ΑΜΚΑ, ο δε κωδικός φαίνεται να εμφανίζεται στα ηλεκτρονικά συστήματα των δημοσίων φορέων υγείας.²⁰³ Μέχρι σήμερα, ωστόσο, δεν έχει υπάρξει επίσημη ή δημόσια διαθέσιμη ενημέρωση από την ΗΔΥΚΑ ή άλλο φορέα σχετικά με το ζήτημα.

Πρακτικά εμπόδια στην πρόσβαση

Επαναλαμβάνουμε τις παρατηρήσεις μας σε προηγούμενες εκθέσεις, αναφορικά με τα σοβαρά προσκόμματα που θέτει το γλωσσικό εμπόδιο στον τομέα της υγείας. Τα ραντεβού με το δημόσιο σύστημα υγείας προγραμματίζονται μέσω του τηλεφωνικού αριθμού 1566,²⁰⁴ διαθέσιμου μόνο στα ελληνικά και στα αγγλικά. Άτομα που δεν μιλούν αυτές τις γλώσσες δεν έχουν, επομένως, δυνατότητα απευθείας πρόσβασης σε δημόσιους φορείς υγείας για να προγραμματίσουν ιατρικό ραντεβού. Παρατηρούνται, επίσης, ασυνεπείς πρακτικές στην εξυπηρέτηση των ανθρώπων μέσω του 1566, όπως αντικρουόμενες απαντήσεις της υπηρεσίας σχετικά με τη διαθεσιμότητα ιατρικών ραντεβού. Ο δε προγραμματισμός ραντεβού δύναται να υπόκειται σε μεγάλες καθυστερήσεις, έως και έξι μηνών για ορισμένες ειδικότητες.²⁰⁵

²⁰¹ Τα άτομα με αναπηρία αναφέρονται στην περ. viii' της παρ. 2 του άρθρου 33 Ν 4368/2016.

²⁰² Συνήγορος του Πολίτη, «Ιατροφαρμακευτική περίθαλψη δικαιούχων διεθνούς προστασίας – Ανενεργό Α.Μ.Κ.Α», 385955/13692/2026, 20 Φεβρουαρίου 2026.

²⁰³ Πληροφόρηση από το Meraki Humanitarian Support, 20 Μαρτίου 2026.

²⁰⁴ Η τηλεφωνική γραμμή 1566 αντικατέστησε τη γραμμή 1535 τον Ιούλιο του 2025: <https://1566.gov.gr/>.

²⁰⁵ Πληροφόρηση από τη SolidarityNow, 24 Μαρτίου 2026.

Τα, δε, δημόσια νοσοκομεία στην Αττική συνεχίζουν να αντιμετωπίζουν κρίσιμες ελλείψεις σε υπηρεσίες διερμηνείας για την επικοινωνία τους με ασθενείς,²⁰⁶ με εξαίρεση περιορισμένες παρεμβάσεις.²⁰⁷

Σημαντικά προσκόμματα καταγράφονται και ως προς την πρόσβαση σε υπηρεσίες ψυχικής υγείας, όπως η πολύμηνη αναμονή για τον προγραμματισμό ραντεβού σε ψυχιατρικά τμήματα δημοσίων δομών, η έλλειψη τακτικής παρακολούθησης πέραν της χορήγησης φαρμακευτικής αγωγής, ή η έλλειψη εξειδικευμένων δομών φιλοξενίας για άτομα με ανάγκες ψυχικής υγείας.²⁰⁸ Οι συνθήκες αστεγίας που συνοδεύουν τις/τους πρόσφυγες και δη όσες/ους επιστρέφονται στην Ελλάδα από άλλα κράτη, επιτείνουν τα προβλήματα ψυχικής υγείας.²⁰⁹

²⁰⁶ Πληροφόρηση από το Meraki Humanitarian Support, 20 Μαρτίου 2026.

²⁰⁷ Πληροφόρηση από τη SolidarityNow, 24 Μαρτίου 2026.

²⁰⁸ Στο ίδιο.

²⁰⁹ Πληροφόρηση από το Meraki Humanitarian Support, 20 Μαρτίου 2026.

Υποστήριξη της πρόσβασης σε δικαιώματα

Τα διάφορα συστημικά προβλήματα που παρακωλύουν την πρόσβαση στα δικαιώματα που κατοχυρώνονται στο καθεστώς της διεθνούς προστασίας προκύπτουν κυρίως από νομοθετικά και διοικητικά εμπόδια στην Ελλάδα, όπως οι απαγορευτικές προϋποθέσεις για την ενεργοποίηση του **ΑΜΚΑ**, η ανεπάρκεια του κράτους στην επεξεργασία των ανανεώσεων **Αδειών Διαμονής** και **Ταξιδιωτικών Εγγράφων**, ή ο αυθαίρετος αποκλεισμός από τα περισσότερα επιδόματα **Κοινωνικής Πρόνοιας**. Τα εμπόδια αυτά αποδίδονται ευθέως στο κράτος και δεν δύνανται να παρακαμφθούν από τις/τους δικαιούχους, ανεξαρτήτως της προσωπικής προσπάθειας που καταβάλλουν ή της άτυπης υποστήριξης που ήθελε θεωρηθεί ότι δύνανται να αναζητήσουν, ενδεικτικά από οργανώσεις κοινωνίας των πολιτών, από γνωστές/ους ή από μέλη προσφυγικών κοινοτήτων.

Αντιθέτως, η αδυναμία πρόσβασης σε έγγραφα και σε δικαιώματα επιδεινώνεται από τη χρονίως ελλιπή πληροφόρηση και συνδρομή προς τις/τους πρόσφυγες, όπως και από την αναποτελεσματικότητα των εσωτερικών ένδικων βοηθημάτων στην αντιμετώπιση των παραβιάσεων των σχετικών δικαιωμάτων. Τα εμπόδια αυτά πλήττουν έτι περαιτέρω τους ανθρώπους που απελαύνονται από άλλες ευρωπαϊκές χώρες χωρίς καμία εγγύηση αξιοπρεπούς διαβίωσης, σε πολλές περιπτώσεις, μάλιστα, μετά από πολυετή απουσία από την Ελλάδα.

Ενημέρωση & συνδρομή

Ελλιπής και ανακριβής πληροφόρηση κατά τη χορήγηση καθεστώτος

Με την επίδοση της θετικής απόφασης επί της αίτησης ασύλου, οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας λαμβάνουν από την Υπηρεσία Ασύλου ένα τυποποιημένο ενημερωτικό έντυπο για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους, το οποίο δεν περιγράφει ορθώς το νομικό πλαίσιο και τις απαραίτητες διοικητικές διαδικασίες. Για παράδειγμα, το έντυπο αυτό:

- ❖ Αναφέρει ότι οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας έχουν πρόσβαση σε **Ιατροφαρμακευτική Περίθαλψη** και σε **Κοινωνική Πρόνοια** «*υπό τις ίδιες προϋποθέσεις που ισχύουν για τους Έλληνες πολίτες*», χωρίς να εξηγεί τις πρόσθετες προϋποθέσεις που θέτει η ελληνική νομοθεσία σε πολίτες τρίτων χωρών για την – απαραίτητη για τα παραπάνω – ενεργοποίηση του **ΑΜΚΑ**.
- ❖ Αναφέρει, σχετικά με τον **ΑΜΚΑ**: «*Για την έκδοση του Αριθμού Μητρώου Κοινωνικής Ασφάλισης (ΑΜΚΑ), θα πρέπει να εμφανιστείτε σε ένα ΚΕΠ (βλ. λίστα εδώ) εντός τριάντα (30) ημερών από την ημερομηνία παραλαβής της άδειας διαμονής σας (ΑΔΕΤ)*», παρότι πολλά ΚΕΠ έχουν σταματήσει να δέχονται να εξυπηρετήσουν τη συγκεκριμένη διαδικασία. Ουδεμία αναφορά γίνεται στα απαιτούμενα δικαιολογητικά για την ενεργοποίηση του **ΑΜΚΑ**.

Σε άλλες περιπτώσεις, η Υπηρεσία Ασύλου αποστέλλει στις/στους δικαιούχους σύνδεσμο προς το έντυπο του οδηγού πληροφόρησης του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου και της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των δικαιούχων διεθνούς προστασίας,²¹⁰ το οποίο εκδόθηκε τον Οκτώβριο του 2023, δεν έχει επικαιροποιηθεί έκτοτε και δεν αποτυπώνει σωστά το νομικό πλαίσιο και τις ακολουθούμενες διαδικασίες. Ενδεικτικά:

- ❖ Ο οδηγός παραπέμπει τις/τους δικαιούχους στην ιστοσελίδα του ΕΦΚΑ για να κλείσουν ραντεβού για την έκδοση **ΑΜΚΑ**. Η είσοδος στην ιστοσελίδα αυτή προϋποθέτει όχι μόνο **Κλειδάριθμο TAXISnet**, αλλά και ΑΜΚΑ.
- ❖ Ο οδηγός δεν αναφέρει τις προϋποθέσεις ενεργοποίησης του ΑΜΚΑ και δεν ενημερώνει τις/τους δικαιούχους ότι χωρίς σύμβαση εργασίας ή βεβαίωση πρόσληψης αναρτημένη στο ΕΡΓΑΝΗ δεν μπορούν να αποκτήσουν ενεργό ΑΜΚΑ.
- ❖ Ο οδηγός δεν αναφέρει την υποχρέωση σύζευξης του ΑΜΚΑ με τον ΑΦΜ και τις συνέπειες της παράλειψης της συγκεκριμένης ενέργειας.
- ❖ Ο οδηγός δεν ενημερώνει τις/τους δικαιούχους ότι πρέπει να ενημερώσουν τα στοιχεία τους στην ΑΑΔΕ όταν εκδοθεί η πρώτη **Άδεια Διαμονής** τους – η υποχρέωση αυτή αναφέρεται μόνο σε περίπτωση ανανέωσης της ΑΔΕΤ.

Έλλειψη ενημέρωσης κατά την επιστροφή στην Ελλάδα

Η επανεισδοχή των δικαιούχων διεθνούς προστασίας από άλλες ευρωπαϊκές χώρες διεξάγεται, κατά κανόνα, μέσω του Διεθνούς Αερολιμένα Αθηνών. Κατά την άφιξη στον Διεθνή Αερολιμένα Αθηνών, οι δικαιούχοι κρατούνται για σύντομο χρονικό διάστημα από τις αστυνομικές αρχές για λόγους ταυτοποίησης και εν συνεχεία αφήνονται ελεύθεροι/οι. Εξακολουθούν να μην υπάρχουν υπηρεσίες διερμηνείας στο αεροδρόμιο, για τη διευκόλυνση της επικοινωνίας των ενδιαφερομένων με την Ελληνική Αστυνομία, ακόμη και για γλώσσες όπως αραβικά ή φαρσί. Κατά την απελευθέρωσή τους, οι δικαιούχοι δεν λαμβάνουν καμία πληροφορία σχετικά με δυνατότητες στέγασης ή με τις διαδικασίες πρόσβασης στα δικαιώματά τους στη χώρα.

Από τις αρχές του 2025 μέχρι σήμερα, έχουμε εκπροσωπήσει τουλάχιστον 50 αναγνωρισμένες/ους πρόσφυγες που απελάθηκαν ή επέστρεψαν από άλλα ευρωπαϊκά κράτη, όπως η Γερμανία, η Ελβετία και η Σουηδία. Καμία και κανείς εξ αυτών δεν έλαβε ενημέρωση ούτε κάποιο έγγραφο ή φυλλάδιο στα ελληνικά ή σε άλλη γλώσσα κατά την άφιξη στον Διεθνή Αερολιμένα Αθηνών, ούτε πληροφορίες σχετικά με τις αρμόδιες υπηρεσίες στις οποίες καλούνται να απευθυνθούν π.χ. για να εκδώσουν, παραλάβουν ή να ανανεώσουν **Απαραίτητα Έγγραφα**. Κατά την εμπειρία της SolidarityNow, η πλειοψηφία των ανθρώπων που επιστρέφονται στην Ελλάδα δεν έχουν στα χέρια τους την ΑΔΕΤ ή το ταξιδιωτικό έγγραφό τους, είτε λόγω απώλειας είτε λόγω παρακράτησης.²¹¹

Στις/στους επιστρεφόμενες/ους δεν παρέχεται στέγη ή οικονομική ή άλλη υλική στήριξη κατά την άφιξή τους στην Ελλάδα, με αποτέλεσμα, κατά την εμπειρία μας, να καταλήγουν σε **Αστεγία & Επισφαλείς Συνθήκες**, σχεδόν κατά λογική ακολουθία, μετά την επιστροφή τους.

²¹⁰ Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου & Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, *Οδηγός Πληροφόρησης για Δικαιούχους Διεθνούς Προστασίας*, Οκτώβριος 2023, διαθέσιμο [εδώ](#).

²¹¹ Πληροφόρηση από τη SolidarityNow, 24 Μαρτίου 2026.

Υπενθυμίζουμε ότι ορισμένες/οι επιστρεφόμενες/οι που έλαβαν άσυλο στην Ελλάδα προ ετών, πριν την ίδρυση ορισμένων Γραφείων και Κλιμακίων της Υπηρεσίας Ασύλου, ενδέχεται να αντιμετωπίσουν περαιτέρω εμπόδια, λόγω της έλλειψης σαφών οδηγιών ως προς το αρμόδιο ΠΓΑ ή ΑΚΑ στο οποίο καλούνται να απευθυνθούν.

Ιδιαίτερη μνεία αξίζει η ειδικότερη περίπτωση των δικαιούχων διεθνούς προστασίας που επιστρέφονται στην Ελλάδα από άλλα κράτη, με **Παρακρατηθέντα Έγγραφα** από τις αρχές του κράτους απέλασης. Οι άνθρωποι αυτοί έρχονται αντιμέτωποι με μία γενικευμένη έλλειψη σαφούς και ενιαίας διαδικασίας μεταξύ των εμπλεκόμενων αρχών, με αποτέλεσμα να καθυστερεί μέχρι και πολλούς μήνες η ανάκτηση των ταυτοποιητικών εγγράφων τους, ή ακόμη και να ωθούνται σε δήλωση απώλειας εγγράφων τα οποία δεν έχουν χάσει.

Περιορισμένη πρόσβαση σε δημόσιες υπηρεσίες

Η επικοινωνία με τις αρμόδιες αρχές και η πρόσβαση σε αυτές για την παροχή διαφόρων υπηρεσιών παραμένει εξαιρετικά δυσχερής στην πράξη για όσες/ους δικαιούχους διεθνούς προστασίας δεν γνωρίζουν την ελληνική γλώσσα. Αναφέρουμε, για παράδειγμα, ότι τα ραντεβού με τον ΕΦΚΑ προγραμματίζονται μέσω της τηλεφωνικής γραμμής 1555, διαθέσιμης μόνο σε ελληνικά και αγγλικά, όπως ισχύει και στην περίπτωση της τηλεφωνικής γραμμής 1566 για την πρόσβαση στο δημόσιο σύστημα υγείας. Η δε πρόσβαση στην ΑΑΔΕ προϋποθέτει **Κλειδάριθμο TAXISnet** και πλοήγηση σε ιστότοπο που διατίθεται μόνο στα ελληνικά.

Κατά την εμπειρία της RSA και άλλων φορέων της κοινωνίας των πολιτών στην Ελλάδα, οι παραπάνω δημόσιες υπηρεσίες παραμένουν ανεπαρκώς εξοικειωμένες με το νομικό πλαίσιο που διέπει την επαφή τους με δικαιούχους διεθνούς προστασίας, με αποτέλεσμα να παραμένουν συνήθη και εκτεταμένα τα περιστατικά άρνησης εξυπηρέτησης ανθρώπων που πληρούν τις νόμιμες προϋποθέσεις για να λάβουν αιτούμενα έγγραφα. Στην πράξη, φαίνεται να ανάγεται σε κανόνα η ανάγκη παρέμβασης και υποστήριξης των ανθρώπων από δικηγόρο, λογιστή ή κοινωνικό λειτουργό ακόμη και για στοιχειώδεις, πλην απαραίτητες διοικητικές ενέργειες, όπως η έκδοση **ΑΜΚΑ**, η ενημέρωση στοιχείων μητρώου στην ΑΑΔΕ, ακόμη και η διευκόλυνση της πρόσβασης στην Υπηρεσία Ασύλου στο πλαίσιο της παραλαβής ή ανανέωσης εγγράφων. Η ανάγκη της υποστήριξης αυτής δεν εξαντλείται στον προγραμματισμό ραντεβού με δημόσιες υπηρεσίες, τα οποία είναι αδύνατο να κλείσουν άνθρωποι που δεν μιλούν ελληνικά ή αγγλικά. Προϋποθέτει, στην πραγματικότητα, τη σύνταξη σημειωμάτων υπόψη των υπαλλήλων με διευκρινίσεις των προϋποθέσεων που θέτει ο νόμος, αδιάκοπη επαφή, τηλεφωνική ή δια ζώσης, με τους πρόσφυγες κατά την εμφάνισή τους στις υπηρεσίες και αντιμετώπιση – συχνά επίμονης – άρνησης των υπηρεσιών να εκτελέσουν τις υποχρεώσεις τους σύμφωνα με το νόμο, χωρίς να είναι βέβαιο ότι οι άνθρωποι εν τέλει θα εξυπηρευτούν.²¹² Σε πολλές, δε, περιπτώσεις, οι άνθρωποι οδηγούνται σε ιδιωτικά γραφεία για τις παραπάνω διαδικασίες και καταλήγουν να πληρώνουν υπέρογκα ποσά για διαδικασίες που θα έπρεπε να διεκπεραιώνονται δωρεάν.²¹³

Περαιτέρω, υπηρεσίες όπως το ΑΚΑ Δικαιούχων Διεθνούς Προστασίας της Υπηρεσίας Ασύλου, αρμόδιο, για την ανανέωση των **Αδειών Διαμονής** και των **Ταξιδιωτικών Εγγράφων** παραμένουν

²¹² Πληροφόρηση από το Meraki Humanitarian Support, 20 Μαρτίου 2026.

²¹³ Στο ίδιο.

δυσπρόσιτες ακόμη και στην περίπτωση των δικαιούχων που υποστηρίζονται από δικηγόρο, λαμβάνοντας υπόψη ότι τα γραπτά αιτήματα που αποστέλλονται μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου απαντώνται με σημαντική καθυστέρηση ή ότι ζητούνται εξουσιοδοτήσεις με θεώρηση του γνησίου της υπογραφής από δημόσια αρχή από πρόσφυγες που δεν έχουν στα χέρια τους έγκυρη ΑΔΕΤ.

Helpdesk κοινωνικής ένταξης

Στο Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου λειτουργεί [Helpdesk Κοινωνικής Ένταξης](#), το οποίο δύνανται να συμβουλευτούν οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας για να λάβουν απαντήσεις σε ερωτήματα που αφορούν ζητήματα ένταξης.

Από τις υποθέσεις που εκπροσωπεί η RSA, ωστόσο, εξακολουθεί να φαίνεται ότι το εν λόγω Helpdesk δεν παρέχει ακριβή και αποτελεσματική ενημέρωση και καθοδήγηση στα ερωτήματα των δικαιούχων, για την αντιμετώπιση των διαφορετικών διαδικασιών και γραφειοκρατικών εμποδίων που αναλύονται στην παρούσα έκθεση. Σε πρόσφατες απαντήσεις του Helpdesk, παρατηρούνται και πάλι παραδείγματα ανεπαρκούς ή/και ανακριβούς πληροφόρησης, ως εξής:

Απέλαση μόνου άντρα από τη Γερμανία: Ο Χαμίντ*, αναγνωρισμένος πρόσφυγας από το Αφγανιστάν, απελάθηκε από τη Γερμανία στα τέλη Σεπτεμβρίου του 2025, χωρίς να του παραδοθούν από τις γερμανικές αρχές τα εν ισχύ έγγραφα της ΑΔΕΤ και του ταξιδιωτικού εγγράφου του, όπως αναφέρθηκε παραπάνω. Χρειάστηκαν τρεις μήνες και πολλαπλές ενέργειες για να πάρει πίσω τα έγγραφά του. Στα τέλη Ιανουαρίου του 2026, ο Χαμίντ* απευθύνθηκε στο Helpdesk του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου για να ενημερωθεί πώς μπορεί να ενεργοποιήσει τον ΑΜΚΑ του ως άνεργος και άστεγος αναγνωρισμένος πρόσφυγας, χωρίς να μπορέσει να λάβει κατάλληλες πληροφορίες και καθοδήγηση.

28 Ιαν 2026 Ο Χαμίντ* εξηγεί ότι έχει απελαθεί από τη Γερμανία, ότι είναι άστεγος και άνεργος, ότι έχει ανενεργό **ΑΜΚΑ** και ότι δεν διαθέτει σύμβαση εργασίας ή βεβαίωση πρόσληψης για να ενεργοποιήσει τον ΑΜΚΑ του, ώστε να μπορέσει να ζητήσει **Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα**. Ρωτά «Πώς μπορώ να ενεργοποιήσω τον ΑΜΚΑ μου ως άνεργος και άστεγος αναγνωρισμένος πρόσφυγας;» Το Helpdesk απαντά στο ερώτημα ως ακολούθως: «Μπορείτε να αποκτήσετε Α.Μ.Κ.Α. προσερχόμενος στα ειδικά γραφεία Α.Μ.Κ.Α. του e-ΕΦΚΑ της περιοχής σας.»

29 Ιαν 2026 Ο Χαμίντ* επανέρχεται, λέγοντας: «όπως ανέφερα στο αίτημά μου, έχω ήδη ΑΜΚΑ ο οποίος είναι ανενεργός... Το αίτημά μου αφορά την ενεργοποίηση του ΑΜΚΑ μου, η οποία είναι απαραίτητη προϋπόθεση για να ζητήσω ΕΕΕ. Παρακαλώ όπως με ενημερώσετε πώς θα ενεργοποιήσω τον παραπάνω ΑΜΚΑ μου ως άνεργος και άστεγος αναγνωρισμένος πρόσφυγας.» Το Helpdesk απαντά, εσφαλμένα, ως εξής: «Ο αριθμός που έχετε δεν είναι ΑΜΚΑ, αλλά ΠΑΑΥΠΑ. Η μετατροπή του ΠΑΑΥΠΑ σε ΑΜΚΑ πραγματοποιείται μετά την έκδοση της άδειας διαμονής Δικαιούχου Διεθνούς Προστασίας. Ο δικαιούχος διεθνούς προστασίας πρέπει να αιτηθεί την αλλαγή εντός 30 ημερών από την παραλαβή της άδειας διαμονής. Όπως φαίνεται εσείς δεν έχετε ολοκληρώσει τη διαδικασία, συνεπώς τώρα θα πρέπει να απευθυνθείτε στον ΕΦΚΑ της περιοχής σας για την έκδοση ΑΜΚΑ.»

30 Ιαν 2026 Ο Χαμίντ* στέλνει και πάλι διευκρινιστικό αίτημα, δηλώνοντας: «Όπως ήδη ανέφερα, έχω ήδη μετατρέψει τον ΠΑΑΥΠΑ μου σε ΑΜΚΑ (συνημμένο), αλλά ο ΑΜΚΑ είναι ανενεργός επειδή δεν έχω σύμβαση εργασίας ή βεβαίωση πρόσληψης στο ΕΡΓΑΝΗ. Δεν μπορώ να ζητήσω ΕΕΕ επειδή δεν είναι ενεργός ο ΑΜΚΑ μου. Παρακαλώ όπως με ενημερώσετε πώς θα τον ενεργοποιήσω ως άνεργος αναγνωρισμένος πρόσφυγας.» Το Helpdesk απαντά: «Δυστυχώς, προκειμένου ενεργοποιήσετε τον ΑΜΚΑ σας θα πρέπει να διαθέτετε κάποιο από τα αποδεικτικά απασχόλησης που αναφέρετε, άρα και να έχετε βρει εργασία. Και ναι, όπως πάλι σωστά αναφέρετε, χωρίς ενεργό ΑΜΚΑ δε μπορείτε να υποβάλλετε αίτηση για Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα.»

Κέντρα Ένταξης Μεταναστών (ΚΕΜ)

Τα Κέντρα Ένταξης Μεταναστών (ΚΕΜ), που λειτουργούν σε συγκεκριμένους δήμους, παρέχουν υπηρεσίες σε άτομα που διαμένουν εντός των ορίων των αντίστοιχων δήμων. Το ΚΕΜ του Δήμου Αθηναίων, για παράδειγμα, δεν δέχεται άτομα που κατοικούν σε γειτονικούς δήμους της Αττικής. Όσες/οι διαμένουν εκτός του Δήμου Αθηναίων ή έχουν καταχωρημένα στοιχεία στον ΕΦΚΑ με διεύθυνση εκτός Δήμου Αθηναίων δύνανται να απευθυνθούν μόνο στα Κέντρα Κοινότητας των δημοτικών αρχών τους, τα οποία δεν διαθέτουν καθόλου διερμηνείς και δεν εξειδικεύονται σε ζητήματα ένταξης προσφύγων.

Σύμφωνα με το Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας, λειτουργούν 22 ΚΕΜ ανά την επικράτεια.²¹⁴ Στην Αττική λειτουργούν τρία ΚΕΜ: στην Αθήνα, στην Καλλιθέα και στον Πειραιά.²¹⁵ Το ΚΕΜ της Αθήνας παρέχει υπηρεσίες μόνο σε άτομα που μιλούν ελληνικά, αγγλικά, ουρντού και φαρσί.²¹⁶ Το ΚΕΜ της Καλλιθέας είναι ανοιχτό μόνο σε δικαιούχους προσωρινής προστασίας από την Ουκρανία,²¹⁷ ενώ το ΚΕΜ του Πειραιά χρηματοδοτήθηκε κατά την προγραμματική περίοδο 2014-2020 και δεν είναι σαφές αν συνεχίζεται η λειτουργία του μέχρι σήμερα.²¹⁸

Εξ όσων γνωρίζουμε και βάσει των πληροφοριών που λαμβάνουμε κατά την επαφή μας με δημόσιες υπηρεσίες, δεν λειτουργούν κινητές μονάδες σε κανένα ΚΕΜ.

Απουσία αποτελεσματικών ένδικων βοηθημάτων

Ο ελληνικός νόμος δεν προβλέπει συγκεκριμένο ένδικο βοήθημα για τις/τους δικαιούχους διεθνούς προστασίας, σε περίπτωση παραβίασης των δικαιωμάτων τους.²¹⁹ Μπορούν επομένως να επικαλεστούν μόνο τις γενικές διατάξεις του διοικητικού δικαίου, οι οποίες δεν τους παρέχουν αποτελεσματική προσφυγή για την επιβολή των δικαιωμάτων που απορρέουν από το καθεστώς της διεθνούς προστασίας.

Η αίτηση ακύρωσης ή η προσφυγή ουσίας ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων κατά πράξεων ή παραλείψεων της Διοίκησης είναι αναποτελεσματικό ένδικο βοήθημα, εφόσον προϋποθέτει την ύπαρξη ατομικής διοικητικής πράξης ή παράλειψης οφειλόμενης ενέργειας διοικητικής αρχής, η οποία δεν υφίσταται σε περιπτώσεις όπως η μη πρόσβαση σε **Στέγαση**, η μη παροχή **Ιατροφαρμακευτικής Περιθαλψής** ή οι καθυστερήσεις στην έκδοση **Απαραίτητων Εγγράφων**. Στις ακυρωτικές διαφορές, το ένδικο βοήθημα συνίσταται μόνο σε έλεγχο της νομικής ορθότητας της πράξης και όχι σε έλεγχο ουσίας. Τα ένδικα βοηθήματα του γενικού διοικητικού δικαίου δεν έχουν ανασταλτικό αποτέλεσμα, ενώ δεν χωρεί αίτηση αναστολής εκτέλεσης σε περιπτώσεις που αφορούν παράλειψη οφειλόμενης ενέργειας. Συνοψίζοντας, η αίτηση ακύρωσης δεν δύναται να δεσμεύσει τη Διοίκηση να χορηγήσει έγγραφα ή κοινωνικά δικαιώματα σε δικαιούχο διεθνούς προστασίας.

Η δε αγωγή αποζημίωσης για πράξη ή παράλειψη του Δημοσίου²²⁰ είναι αντιστοίχως αναποτελεσματικό ένδικο βοήθημα, εφόσον αξιώνει την/τον ενάγουσα/οντα σε χρηματική αποζημίωση και όχι στην άσκηση του παραβιασθέντος δικαιώματος. Ούτε σε αυτή την περίπτωση δύναται να αιτηθεί η/ο ενάγουσα/ων ασφαλιστικά μέτρα.

²¹⁴ Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας, Απάντηση σε κοινοβουλευτική ερώτηση, 1032/2026, 15 Ιανουαρίου 2026, διαθέσιμο [εδώ](#).

²¹⁵ Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου, *Κέντρα Ένταξης Μεταναστών*, διαθέσιμο [εδώ](#).

²¹⁶ Δήμος Αθηναίων, *Κέντρο Ένταξης Μεταναστών*, διαθέσιμο [εδώ](#).

²¹⁷ Δήμος Καλλιθέας, *Κέντρο Κοινότητας με Παράρτημα Κέντρου Ένταξης Μεταναστών*, διαθέσιμο [εδώ](#).

²¹⁸ Δήμος Πειραιά, *Κέντρο Κοινότητας*, διαθέσιμο [εδώ](#).

²¹⁹ Με εξαίρεση την ενδικοφανή προσφυγή στον Διοικητή της Υπηρεσίας Ασύλου κατά άρνησης χορήγησης **Ταξιδιωτικού Εγγράφου**: άρθρο 4 παρ. 3 ΚΥΑ 10302/2020, και την ενδικοφανή προσφυγή στον ΟΠΕΚΑ κατά άρνησης χορήγησης **Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος**: άρθρο 13 ΚΥΑ Δ13/οικ.53923/2021.

²²⁰ Άρθρο 105 Εισαγωγικού Νόμου Αστικού Κώδικα, Ν 2783/1941.

Τέλος, τα διοικητικά δικαστήρια εξακολουθούν λειτουργούν με σοβαρές καθυστερήσεις και αντιμετωπίζουν έναν από τους μεγαλύτερους όγκους εκκρεμών υποθέσεων στην ΕΕ.²²¹ Κατά την εμπειρία μας, η εκδίκαση των αιτήσεων ακύρωσης ή αγωγών αποζημίωσης σε πρώτο βαθμό μπορεί να διαρκέσει από τρία έως και πέντε χρόνια.

Με βάση τα ανωτέρω, διατηρούμε την πάγια θέση μας ότι δεν υπάρχει αποτελεσματικό ένδικο βοήθημα στην Ελλάδα για τις/τους δικαιούχους διεθνούς προστασίας που υφίστανται ακόμη και αναξιοπρεπή ή απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση, λόγω αποκλεισμού από τα κοινωνικά δικαιώματα και συνθηκών ακραίας ένδειας, συμπεριλαμβανομένων όσων επιστρέφονται από άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Δεν έχουμε γνώση ακυρωτικής νομολογίας ή αποφάσεων επί αγωγών αποζημίωσης αναφορικά με τον αποκλεισμό δικαιούχων διεθνούς προστασίας από τα δικαιώματά τους.

²²¹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *2025 Rule of Law Report Country Chapter Greece*, SWD(2025) 908, 8 Ιουλίου 2025, 6.

<https://rsaegean.org/el/anagnorismenoi-prosfyges-2026>

Υποστήριξη Προσφύγων στο Αιγαίο (RSA)

Ιάσωνα Καλαμπόκα 30
82131 Χίος, Ελλάδα
+30 22711 03721
info@rsaegean.org
<https://rsaegean.org/>

Ίδρυμα PRO ASYL

P.O. Box 16 06 24
Φρανκφούρτη 60069, Γερμανία
+49 69 2423150
europa@proasyl.de
<https://proasyl.de>